

105. TORSTAINA 2. JOULUKUUTA 1999

kello 18

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely

- 1) Hallituksen esitys vuodelta 2000 suoritettavaa vakuutetun sairaus-
vakuutusmaksua ja työnantajan sosiaaliturvamaksua koskevaksi
lainsäädännöksi..... 3480
Hallituksen esitys HE 151/1999 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö StVM 21/1999 vp
Lakialoite LA 118, 123, 142, 151/1999 vp
Toivomusaloite TA 397, 410—412, 422, 429, 452, 462, 473,
477, 500/1999 vp

- 2) Hallituksen esitys laiksi kansaneläkelain muuttamisesta annetun
lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta..... 3512
Hallituksen esitys HE 78/1999 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö StVM 22/1999 vp
Lakialoite LA 51/1999 vp
Toivomusaloite TA 387, 426, 453, 464, 472, 488, 502/1999 vp

- 3) Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmak-
suista annetun lain muuttamisesta 3531
Hallituksen esitys HE 77/1999 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö StVM 19/1999 vp
Lakialoite LA 57, 112/1999 vp
Toivomusaloite TA 359, 368, 405, 481, 501, 508/1999 vp

- 4) Hallituksen esitys laeiksi opintotukilain ja asumistukilain muuttamisesta 3531
 Hallituksen esitys HE 73/1999 vp
 Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 8/1999 vp
 Lakialoite LA 49, 110/1999 vp
 Toivomusaloite TA 289, 295, 311, 319, 320/1999 vp

Mietintöjen pöydällepano

- 5) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain sekä varallisuusverolain 10 §:n muuttamisesta 3531
 Hallituksen esitys HE 32/1999 vp
 Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 23/1999 vp
 Lakialoite LA 42, 47, 48, 54, 70, 93, 103, 107, 114, 122, 126, 146, 152, 157, 160/1999 vp
 Toivomusaloite TA 23, 24, 26, 28—31, 33, 34, 38—40, 42, 46, 54, 55, 57, 58, 65, 68, 71, 80—84, 94/1999 vp
- 6) Hallituksen esitys vuoden 2000 veroasteikkolaiksi 3531
 Hallituksen esitys HE 38/1999 vp
 Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 24/1999 vp
- 7) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain ja tuloverolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 3532
 Hallituksen esitys HE 39/1999 vp
 Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 25/1999 vp
- 8) Hallituksen esitys laeiksi verontilityslain 12 ja 29 §:n sekä tuloverolain 21 ja 124 §:n muuttamisesta 3532
 Hallituksen esitys HE 71/1999 vp
 Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 26/1999 vp
 Lakialoite LA 164, 166/1999 vp
- 9) Hallituksen esitys pääomatulojen ja yhteisön tuloveroprosentin koroittamisesta sekä siitä aiheutuviksi muutoksiksi tuloverolainsäädäntöön 3532
 Hallituksen esitys HE 158/1999 vp
 Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 27/1999 vp
- 10) Hallituksen esitys laiksi asuntosäästöpalkkiolain 7 §:n muuttamisesta 3532
 Hallituksen esitys HE 128/1999 vp
 Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 28/1999 vp

- 11) Hallituksen esitys laiksi eräiden kirkollisten kiinteistöjen luovuttamisesta Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle, Suomen ortodoksiselle kirkkokunnalle sekä näiden seurakunnille 3532
Hallituksen esitys HE 142/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 29/1999 vp
- 12) Hallituksen esitys laiksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta 3532
Hallituksen esitys HE 30/1999 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 14/1999 vp
- 13) Hallituksen esitys laiksi Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestää valtionyhtiöstä..... 3532
Hallituksen esitys HE 132/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 14/1999 vp
- 14) Hallituksen esitys laiksi kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain 20 §:n muuttamisesta 3532
Hallituksen esitys HE 162/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 15/1999 vp
Lakialoite LA 95/1999 vp
- 15) Hallituksen esitys laiksi valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja taakastoiminnasta annetun lain 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.. 3533
Hallituksen esitys HE 160/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 16/1999 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Anttila.

Nimenuoto

Nimenuudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat edustajat:

Hannu Aho /kesk
Eero Akaan-Penttilä /kok
Janina Andersson /vihr
Ulla Anttila /vihr
Eva Biaudet /r
Jan-Erik Enestam /r
Leena-Kaisa Harkimo /kok
Satu Hassi /vihr
Liisa Hyssälä /kesk
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Ulla Juurola /sd

Ilkka Kanerva /kok
Juha Karpio /kok
Marjukka Karttunen-Raiskio /kok
Niilo Keränen /kesk
Kimmo Kiljunen /sd
Juha Korkea-osa /kesk
Johannes Koskinen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Henrik Lax /r
Jouni Lehtimäki /kok
Suvi Lindén /kok
Paavo Lipponen /sd
Eero Lämsä /kesk
Pehr Löfv /r
Markku Markkula /kok
Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
Sauli Niinistö /kok
Håkan Nordman /r
Mauri Pekkarinen /kesk
Pirkko Peltomo /sd

Petri Salo /kok
 Kimmo Sasi /kok
 Jouko Skinnari /sd
 Katja Syvärinen /vas
 Marja Tiura /kok
 Martti Tiuri /kok
 Erkki Tuomioja /sd
 Jari Vilén /kok
 Raimo Vistbacka /ps
 Matti Vähänäkki /sd
 Ulla-Maj Wideroos /r

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat seuraavat edustajat:

Juha Karpio /kok
 Matti Vähänäkki /sd
 Håkan Nordman /r
 Pehr Löw /r
 Eero Akaan-Penttilä /kok
 Liisa Hyssälä /kesk

Eduskuntatyöhön liittyvissä virkatehtävissä olevat edustajat

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskuntatyöhön liittyvissä virkatehtävissä ovat

2.12. edustajat
 Johannes Koskinen /sd
 Sauli Niinistö /kok
 2. ja 3.12. edustajat
 Jan-Erik Enestam /r
 Leena-Kaisa Harkimo /kok
 2.—4.12. edustaja
 Eva Biaudet /r

Merkittään.

Sairauspoissaolot

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että sairauden vuoksi eduskuntatyöstä ovat poissa

2.12. edustaja
 Ulla Anttila /vihr
 2.—4.12. edustaja
 Satu Hassi /vihr

Merkittään.

Poissaolopyynnöt

Ensimmäinen varapuhemies: Vapautusta eduskuntatyöstä muun syyn perusteella ovat pyytäneet ajalta

2.12. edustajat
 Hannu Aho /kesk
 Eero Akaan-Penttilä /kok
 Janina Andersson /vihr
 Matti Huutola /vas
 Liisa Hyssälä /kesk
 Ulla Juurola /sd
 Juha Karpio /kok
 Marjukka Karttunen-Raiskio /kok
 Marjaana Koskinen /sd
 Henrik Lax /r
 Jouni Lehtimäki /kok
 Eero Lämsä /kesk
 Pehr Löw /r
 Håkan Nordman /r
 Pirkko Peltomo /sd
 Petri Salo /kok
 Marjatta Stenius-Kaukonen /vas
 Marjatta Vehkaoja /sd
 Ulla-Maj Wideroos /r
 2. ja 3.12. edustaja
 Niilo Keränen /kesk
 Puhemiesneuvosto puoltaa poissaolopyyntöjä.

Hyväksytään.

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Hallituksen esitys vuodelta 2000 suoritettavaa vakuutetun sairausvakuutusmaksua ja työnantajan sosiaaliturvamaksua koskeksi lainsäädännöksi

Ensimmäinen käsittely
 Hallituksen esitys HE 151/1999 vp
 Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö StVM 21/1999 vp
 Lakialoite LA 118, 123, 142, 151/1999 vp
 Toivomusaloite TA 397, 410—412, 422, 429, 452, 462, 473, 477, 500/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 21.

Arvoisat edustajat! Ennen kuin aloitamme keskustelun, pyydän edustajia hiljentymään ja käymään tarvittavat kahdenkeskiset keskustelut salin ulkopuolella.

Keskustelu:

1 Marjatta Vehkaoja /sd: Arvoisa rouva puhemies! Ennen kuin puhemies saapui saliin, totesin juuri jollekin kollegalle, että tunnelma on kuin kirkossa. Nämä johdantopuheenvuoron sanat puhemieheltä sopivat hyvin jatkoksi siihen.

Arvoisa puhemies! Voidaan sanoa, että kaikki kolme tänään ensimmäisessä käsittelyssä olevaa asiaa sosiaali- ja terveysvaliokunnasta, nimittäin sairausvakuutusmaksut, kansaneläkkeen pohjaosa ja terveydenhuollon maksut, ovat muodostaneet eräänlaisen poliittisen paketin. Tämä tarkoittaa, että jo varhaisessa vaiheessa oli selvää, että hallituspuolueiden ryhmyreille jäi paljon vastuuta yhteisen tahdon löytämiseksi. Tällainen yhteinen tahto myös löytyi. Tämä tarkoittaa myös, että kysymyksessä on kompromissi, jossa myönteisiä saavutuksia vasten on siedettävä ratkaisuja, jotka eivät laisinkaan maistu yhtä hyviltä. Tätä monipuoluehallituksessa työskentely on ollut ja on. Sopimukseen myös kuului, ettei ponsia rakennella savamaksukysymyksestä eikä kansaneläkkeen pohjaosa-asiasta.

Arvoisa puhemies! Hallitus antoi ensimmäisen savamaksua ja työnantajan sosiaaliturvamaksua koskevan esityksensä eduskunnalle jo syyskuussa. Tässä eläkeläisten ylimääräisen savamaksun alentamista ei vielä esitetty. Epävirallisissa puheenvuoroissa viitattiin ahkerasti tuponeuvotteluihin. Koska tupoa ei tullut ja koska eläkeläiset eivät istu tupopöydässä, lisättiin kaikeilta suunnilta varmastikin painostusta ja odotettiin hallitukselta itsenäistä liikkumista asiassa. Näin tapahtuikin.

Nyt käsittelemme asiaa uuden hallituksen esityksen pohjalta. Kummassakaan hallituksen esityksen versiossa ei muuteta työnantajien sosiaaliturvamaksua nykyisestä. Pysyvää lakia muutetaan molemmissa ehdotuksissa niin, että työnantajien lapsilisämaksu, jota ei ole peritty enää vuodesta 86 lähtien, tullaan poistamaan nyt pysyvästi.

Tässä hallituksen esityksessä, jota tänä iltana käsittelemme, hallitus esitti 0,35 pennin alennusta eläkeläisten ylimääräiseen sairausvakuutusmaksuun vuodelle 2000. Tämän lisäksi samassa yhteydessä oli poliittisesti jo sovittu toisestakin samantasoisesta alennuksesta vuodelle 2001. Nämä seikat ilmenevät hallituksen esityksen yleisperusteluista. Tätäkään hallituksen esitystä, siis kertaalleen jo korjattua, ei eduskunnassa pidetty lainkaan riittävänä ottaen huomioon sen, että koko ylimääräisen sairausvakuutusmaksun perimisestä luopumiseen hallituskauden aikana oli ladattu vahvasti toiveita, joskaan hallitusohjelma ei asiasta mitään täsmällistä mainitse. Hallituksen esityksen eniten mielenkiintoa herättänyt osa on, kuten jo edellisestä on käynyt ilmi, eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun kohtalo. Sv-maksutasoon ei hallituksen esityksessä muutoin puututa.

Ahon hallitus alkoi vuonna 93 periä eläkeläisiltä ylimääräistä sairausvakuutusmaksua samalla, kun palkansaajien työeläkemaksu ja työttömyysvakuutusmaksu tulivat kuvioihin. Tällä hetkellä eläkeläiset maksavat 2,4 penniä enemmän savamaksua kuin muut. Edellisen hallituksen aikana olemme jo päässeet sekä yleisen sairausvakuutusmaksun alentamiseen että myös eläkeläisten ylimääräistä sairausvakuutusmaksua alentamaan linjaan.

Hallitusohjelmassa näistä sairausvakuutusmaksuista lausutaan seuraavasti: "Eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamista jatketaan." Jo tässä vaiheessa oli näkyvillä siis, että alentamistahdista joudutaan sopimaan myöhemmin. Puolueet, eläkeläisjärjestöt ja kansanedustajat ovat olleet tässä asiassa kiitettävän aktiivisia.

Arvoisa puhemies! Eläkeläisille tämän illan iloinen uutinen on, että hallitusryhmät ovat päässeet sopuun siitä, että eläkeläisten ylimääräistä savamaksua alennetaan 0,7 pennillä jo vuonna 2000. Näin ollen hallituksen esityksen tasosta päästään nyt kaksinkertaiseen vauhtiin tässä asiassa jo ensi vuonna. Sopimuksen mukaan vuonna 2001 eläkeratkaisut perustuvat kaikkein pienituloisimpien eläkkeensaajien aseman parantamiseen. Vaikka asiaa ei tältä kohdin sanottukaan poliittisessa sopimuspaperissa suoraan, kysymyksessä on vuonna 2001 kansaneläkkeen pohjaosan tasokorotuksen aientaminen hallitusohjelman mukaisesta yhdellä vuodelta. Merkillepant-

taava on, että vuoden 2000 jälkeisestä sairausvakuutusmaksualennuksesta ei ole tässä vaiheessa vielä sovittu.

Sosiaali- ja terveystalio kunta otti luonnollisesti iloisesti vastaan ryhmyreiden ratkaisun ja esittää näin hallituksen esitystä muutettavaksi siten, että eläkeläisten ylimääräinen sairausvakuutusmaksu alenee 0,35 pennin sijasta 0,7 pennillä jo vuonna 2000. On selvää, ettei savaratkaisu hyödytä niitä eläkeläisiä, jotka eivät lainkaan maksa veroa. Heitä auttaa kansaneläkkeen pohjaosan tasokorotus, joka nyt siis voidaan toteuttaa jo vuonna 2001, jos hieman lisätään tulkintaa poliittiseen sopimukseen, joka viime viikolta on saavutettu.

Sairausvakuutusmaksuratkaisussa haluan painottaa sitä, että sillä ei siis kaikkien pienituloisimpia voida hoitaa, ja korostaa, että sava-alennus on kuitenkin siitä huolimatta tehtävä. Poliittiset mielipiteet kyllä jo jakaantuvat sen osalta, mihin määrään saakka eläkeläisten ylimääräistä sairausvakuutusmaksua tulisi jatkossa alentaa. Toiset haluavat vartioida sitä, että palkansaajilla ja eläkeläisillä ei olisi veroeroa. Tämä toistui monissa kannanotoissa. Toiset taas painottavat sitä näkökulmaa, ettei vertailu tähän tapaan ole oikeutettu, koska ratkaisussa otetaan kantaa myös sellaisten eläkeläisten tuloihin, jotka eivät olleet enää vuonna 1993 työelämässä, jolloin eläkeläisten ylimääräistä savaa siis perusteltiin palkansaajien uusilla pakollisilla maksuilla.

Toinen näkökohta, joka jatkoa ajatellen ansaitsee mielestäni oikeudenmukaisuuspohdintaa, on, että palkansaajien työeläkemaksu pienentää myöhempiä eläke-etuutta tavoitetasoon nähden pysyvästi, jolloin myös tällä kohdalla eläkeläiset ovat ryhtyneet puhumaan kaksinkermaisesta menetyksestä.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystalio kunnan mietintöön ei sisälly pontta. Päätöksemme ei ollut yksimielinen. Kristillisiltä ja keskustalta on vastalauseet. Sava-alennuksista eläkeläisille äänestettiin. Toisessa äänestyksessä oli esillä 1 pennin alennus ja toisessa 0,8 pennin alennus. Samalla oppositio kuitenkin kiitti hallituspuolueita saavutetusta 0,7 pennin tuloksesta, mihin se ei ilmeisesti ollut asian käsittelyvaiheissa lainkaan uskonut. Tämän pennimäärää koskevan äänestyksen lisäksi opposition vastalauseista huomataan, että se keskittyi tekemään muutosesityksiä työnantajamaksuihin.

Arvoisa puhemies! Esitän, että eduskunta yhtyy sosiaali- ja terveystalio kunnan kannanottoihin.

2 Sade Tahvanainen /sd: Arvoisa puhemies! Viime keväänä käytiin eläkeläisvaalit, ja varmasti jokainen ehdokas koki sen jäsenissään. Myös minulle, kun kävin turuilla ja toreilla puhumassa, tuli moni eläkeläinen vastaan puhumaan ongelmistaan. Voisipa sanoa näin, että ensimmäisenä lauantaina melkein sain käsilaukusta päähän, kun vihaiset mummut olivat vastassa puhumassa eläkeläisten ongelmista ja siitä, miten esimerkiksi nämä sairausvakuutusmaksut ovat vaikuttaneet ja tietysti viime vuosien eläkeläisten tulokehitys yleensä on vaikuttanut heidän elämäänsä. Tämä kertoo myös siitä, että meidän kaikkien täytyy ikään katsomatta tietää ja tuntea eläkeläisten asioita ja olla myös tietenkin ajamassa niitä eteenpäin. Tiedämme, että muutospaine, mikä sairausvakuutusmaksua kohtaan tänä syksynä ja tämän vuoden aikana on ollut, on todella suuri. Se on nyt tuottanut tulosta, kun eduskunta on muuttanut sairausvakuutusmaksua koskevaa lainsäädäntöä ja tuplannut alennuksen.

Kokonaisuudessaan, jos arvioi eläkeläisten asemaa tänä päivänä ja sitä, millainen on ollut tulokehitys suhteessa muihin yhteiskuntaryhmiin tai eri eläkeläisryhmissä, voisi todeta, että työeläkkeellä olevien asema on suhteellisen hyvä tänä päivänä. Mutta ongelmat tietysti tulevat esille pienimpien eläkkeiden kohdalla, ja erityisesti nostaisiin esille kansaneläkeläiset, joilla on välillä todella paljon ongelmia normaalin toimeentulon kanssa, erityisesti kun tietysti lääkekulut ja sairauskulut ovat kohtuullisen korkeita tänä päivänä. Siinä mielessä tietenkin maksukatto, joka myöhemmin tänään on käsittelyssä sairaanhoidon osalta, tulee tuomaan helpotusta pienempituloisille eläkeläisille ja niille, jotka sairastavat todella paljon.

Myös taitettu indeksi oli paljon keskustelussa etenkin viime keväänä, ja se on koettu ikään kuin ikärasismiksi ja epäoikeudenmukaiseksi päätökseksi eläkeläisjärjestöjen taholta. Kuitenkaan taitetun indeksin osalta ei ole muistettu sitä minkä vuoksi se aikanaan luotiin. Syy oli juuri siinä, että alle 65-vuotiaitten esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeellä olevien eläkeläisten tulevan ajan eläkekertymää leikattiin ja tasattiin tällä korkeammalla indeksillä. Esimerkiksi oma isäni on

jäänyt vähän yli 40-vuotiaana työkyvyttömyyseläkkeelle, ja hänelle kertyy joka vuosi tietyn kertymän mukaan työeläkettä, kunnes hän täyttää 65 vuotta. Tuota vuosittaista kertymää leikattiin, ja hänelle se korvattiin korkeammalla indeksillä. Siinä suhteessa tämä päätös ei mielestäni ole epäoikeudenmukainen, jos sitä katsoo itse päätöksensä. Eri asia on, miten päätökset tulonjaoillisesti muuten koetaan.

Viime kevään vaalikeskustelussa tämä asia oli todella paljon esillä. Tuossa vaiheessa muun muassa oppositio esitti ongelman korjaamista, mutta siinä vaiheessa oppositio ei tuonut esille sitä, että ainoa tapa, jolla tämä ehkä olisi varaa korjata, olisi leikata alle 65-vuotiaiden indeksiä pienemmäksi. Se ei todellakaan olisi oikeudenmukaista, vaan nimenomaan epäoikeudenmukaista alle 65-vuotiaiden ja yli 65-vuotiaiden osalta.

Täällä on viime vuosina käyty aika paljon keskustelua siitä, miten kukin hallitus on tehnyt eläkepäätöksiä ja miten oikeudenmukaisia ratkaisut ovat kokonaisuudessaan olleet. 90-luvun alussa, kun lama oli, kiristyi myös eläkeläisten verotus aika paljon. Siinä vaiheessa sälytettiin eläkeläisille erilaisia maksuja, joita aikaisemmin ei ollut ollut, ja otettiin pois vähennyksiä ja karsittiin sairauskulujen osalta muun muassa eläkeläisten vähennysoikeuksia. Ahon hallituksen aikana luotiin kansaneläkevakuutusmaksu, joka poistettiin Lipposen I hallituksen aikana. Samalla Ahon hallitus myös aikanaan säätö ylimääräisen sairausvakuutusmaksun, jota tällä hetkellä alennetaan, ja myös kiristi yli 80 000 markkaa ansaitsevien eläkeläisten verotusta raippaverolla, jonka aikaisempi Lipposen hallitus myös on poistanut. Siinä suhteessa on jatkuvasti menty parempaan suuntaan eläkeläisten kohdalla. Eläkeläisten verotusta on pyritty ja kyetty alentamaan.

Kansaneläkkeen pohjaosan leikkaus on tuonut tietynlaisen ongelman, sanottaisiinko, keskitulotasoisten työeläkkeiden osalta. Se on ongelma, johon pitäisi löytää korjausta tulevien vuosien eläkeratkaisuissa. On aika kohtuuton tilanne siinä suhteessa, että pienempituloiselle eläkeläiselle, jolla sattuu olemaan pieni verokantakin, jää enemmän käteen kuin markan enemmän hankkivalle eläkeläiselle, joka sattuu siihen rajalle, jolloin kansaneläkkeen pohjaosa alkaa leikkautua. Tähän täytyisi saada tietynlaista kuoppakorotusta eläkeläisille.

Samalla kun tuon esille kansaneläkeläisten aseman, näkisin, että kansaneläkkeen korotuk-

sen aikaistaminen olisi hyvä asia ja toisi helpotusta kaikkein pienimmillä tuloilla oleville eläkeläisille. Erityisesti mielenterveyspotilaiden osalta kansaneläkeasia on ongelmallinen samoin kuin pientä työkyvyttömyyseläkettä saaville nuorille ihmisille, joilla on aika usein ongelmia elämänhallinnassa ja siinä, miten kykenee tulemaan toimeen pienellä tulolla. Olen saanut puheluita muun muassa siitä, että ei ole varaa suurin piirtein ostaa uutta paistinpannua tai joitakin tämän tyyppisiä välttämättömiä tarvikkeita, koska talous menisi sinä kuukautena täysin sekaisin. Tulisi harkita jonkin tyyppistä subjektiivista oikeutta käyttää esimerkiksi kunnallisen toimeentulotuen harkinnanvaraista osuutta kerran vuodessa välttämättömyysmenoihin.

Lopuksi, arvoisa puhemies, haluan tuoda esille sen epäkohdan, joka on nuorien henkilöiden osalta ollut eläkejärjestelmässä ja joka tulisi korjata. Tästä on aika paljon puhuttu eduskunnassakin ja tehty erilaisia aloitteita. Alle 23-vuotiaille ei tällä hetkellä kerry eläkettä, vaikka alle 23-vuotiaat maksavat kaikesta tekemästään työstä työeläkemaksua. Edellisten sukupolvien aikana tilanne ei ehkä ole ollut niin ongelmallinen kuin nyt, kun aiemmin on kuitenkin käyty töissä ja kyetty olemaan pitkissä työsuhteissa ja jotkut ovat pystyneet 40 vuoden kertymän hankkimaan 65 vuoden eläkeikään tullessaan. Mutta tämän hetken sukupolvella tilanne on toisenlainen. Me opiskelemme huomattavan paljon pitempään kuin aikaisemmin ja joudumme olemaan pätkätöissä, usein välillä on myös työttömyyttä ja uudelleenkoulutusta, jolloin kertymä tulee olemaan meidän nuorten polvien kohdalla pienempi, ellei tehdä korjausta alle 23-vuotiaidenkin osalta. Mielestäni eläkkeen tulisi kertyä kaikesta tehdystä työstä jokaiselle työeläkemaksua maksavalle henkilölle, myös nuorille, että meidänkin eläkkeemme kohtuullinen taso turvattaisiin, ja siksi tulisi tämä korjaus tehdä tulevaisuudessa.

³ **Jorma Huuhtanen /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tahvanainen palasi Ahon hallituksen aikoihin ja palautti mieliin muun muassa ylimääräisen sairausvakuutusmaksun. Hän ei varmasti vielääkään halua hyväksyä sitä, että tuo aika oli aivan erilainen kuin tämä aika sekä kansantalouden kannalta että valtiontaloudenkin kannalta. Ennen kaikkea kansantalouden kannalta silloin jouduttiin tekemään ratkaisuja, joilla voitiin ylipäättänsä turvata sosiaalitur-

van olemassaolo, perusturvan olemassaolo. Ne toimenpiteet, jotka valiokunnan puheenjohtajan ed. Vehkaojan puheessa tulivat esille, tehtiin tasapainottaen sekä työssä olevien että eläkkeellä olevien maksuja.

Nyt kuitenkin Lipposen hallituksen aikana on käynyt niin, että tuloerot ovat lähteneet kasvamaan, ja siinä juuri eläkeläiset ja muutoin pienituloiset ovat jääneet kehityksestä jälkeen. He eivät ole päässeet millään lailla hyötymään nopeasta kansantulon kasvusta. Siinä mielessä oppositiolla on oikeus arvostella tätäkin päätöstä, johon hallitusryhmät ovat päätyneet.

Nyt esitetään 0,7 pennin alennusta. Opposition linjaus jo ennen tätä päätöstä oli 0,8 penniä ja se kolmena seuraavana vuonna toteutettuna. Hallitus ei sen sijaan millään lailla ole tullut ulos kertoen, miten hallitus aikoo toimia tästä eteenpäin. Onko tämä kertaluonteinen vähennys tämän vaalikauden aikana vai ei, tätä haluaisin kysyä.

4 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho:

Arvoisa puhemies! Vastaan ed. Huumasen kysymykseen siitä, onko tämä ratkaisu kertaluonteinen: Tämä ratkaisu ei ole kertaluonteinen, mutta tässä yhteydessä ei ole päätetty jatkosta ja seuraavien alennuksien suuruudesta siitä syystä, että haluamme näitä asioita tarkastella muiden veroratkaisujen yhteydessä ja jatkossa huolehtia siitä, että eläkeläisten verotus ei olisi palkansaaajien verotusta kireämpi.

5 Juha Rehula /kesk (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu alkoi oikeastaan aika odotetulla tavalla. Hallituksen esityksen puolustajat alkavat olla tässä eduskunnassa eläkeläisten asioiden kohdalla todella vähissä. Tässä on syytä muistuttaa, että tämänkin esitys on alun alkaen ja nyt valiokunnan mietinnönkin jälkeen hallitusryhmien osalta yksimielinen. En malta olla sanomatta, että Lipposen saatekaarella on ollut viisi vuotta aikaa tehdä jotain.

Ed. Tahvanainen viittasi siihen, että jos tehdään muutoksia, täytyisi ottaa toisilta eläkeläisiltä. Kyllä tämä on nähtävä laajempänä osana huomioon ottaen myös verotus. Kansantalous kasvaa seitsemättä vuotta huippuvauhtia. Kyse on siitä, miten 10—11 miljardin veronkevennysva-

ra kohdennetaan. Me kaikki täällä olevat hyvin tiedämme, mitkä ovat ne eduskunnan keinot, millä pystytään vaikuttamaan.

Tässä on eräs suuri ongelma se, että eläkeläiset ovat sitä ikäluokkaa, joka uskoo sitä, mitä heille kerrotaan. He uskovat sen, mitä he lehdistöstä lukevat ja tiedotusvälineistä muuten kuulevat. Jälleen kerran näyttää siltä, että tämänkin keskustelun jälkeen epäetietoisuus siitä, miten puheet ja teot kohtaavat, ei ainakaan parane. Huomenna meillä on onneksi äänestys, jossa tulevat nimet muistiin siitä, kuka mitäkin näissä asioissa on tehnyt.

Tulevaltakaan ei ole valitettavasti kovin hyvää lupa odottaa, kun esimerkiksi valiokunnan puheenjohtaja ed. Vehkaja ilmoitti esittelypuheenvuorossaan, että kun poliittinen kompromissi on saavutettu, myös tulevasta on sovittu. Hieman tulkintaa lisäten, vuonna 2001 puututaan kaikkein pienintä eläketuloa saaviin niin, että tasokorotus tehdään silloin. On helppo painottaa sanoja "hieman lisätty tulkinta", kun on ollut mukana opposition edustajana näkemässä, mitä tämän syksyn aikana eläkeläisten asioille on tapahtunut.

6 Inkeri Kerola /kesk (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Pyrkimys-sana on esiintynyt turhan monta kertaa eläkeläisten asioitakin käsiteltäessä. Minä viittäisin ihan samaan asiaan kuin ed. Rehula, että eläkeläisten on annettu ymmärtää, että savamaksun leikkaaminen jatkuisi, mutta näinhän ei todellisuudessa ole päätetty, vaan meidän on annettu ymmärtää, että nyt tilanne on hyvä, mutta tulevista vuosista emme tiedä. Todellisuus on sitä, että eläkeläisten ostovoima on viime vuosina huomattavasti laskenut prosentuaalisesti, kun taas keskituloisille on käynyt täysin päinvastoin. Tästäkin voimme nähdä sen, miten eläkeläisiä on kohdeltu.

Myöskään kuoppakorotuksiin, joista tässä puhuttiin, ei ole ollut valmiutta puuttua. On puhuttu, että ne siirretään myöhempään ajankohtaan, mutta mielestäni tämä hetki on juuri se, jolloin niistä voitaisiin puhua, kun muistakin palkankorotuksista puhutaan.

Ed. Tahvanainen puuttui edellä siihen, että kaikkesta tehdystä työstä tulisi saada eläkettä. Itse olen sitä mieltä, että myös kotona tehdystä työstä tulisi saada karttuvaa eläkettä.

7 Sæde Tahvanainen /sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Huuhtaselle voisin vastata, että oppositiolla on toki oikeus kritisoida hallituksen esityksiä tai yleensäkin ottaen niitä päätöksiä, joita tehd n, niin kuin myös hallituspuolueilla on oikeus tuoda julki, milloin päätöksiä on tehty, ja myös aikaisempien hallituksen päätöksiä, minkälaisia korotuksia muun muassa sairausvakuutusmaksun osalta ja kenen toimesta on tehty.

Ed. Rehulalle voisin todeta, että en ole sanonut, että tulee ottaa toisilta eläkeläisiltä, vaan että tulevaisuudessa tietysti joudutaan kohdentamaan maksujen alennuksia jollain tavalla ja näis-tä pitäisi tehdä sen mukaisia päätöksiä, että pientä eläkettä saaville kohdennettaisiin alennuksia ja heille tulisi kansaneläkkeen korotuksia mahdollisimman aikaisin.

8 Marjatta Stenius-Kaukonen /vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Lipponen totesi hallitusohjelmaa eduskunnassa hyväksyttäessä, että eläkeläiset tulevat saamaan noin 1,5 miljardin markan helpotukset tämän hallituskauden aikana, ja hän täsmensi, mitä hallitusohjelman kirjaus "ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamista jatketaan" tarkoittaa. Hän sanoi: "Se siis poistetaan". Toivon, että ministeri Perho ollessaan valmisteluvastuussa tulevista ratkaisuksista muistaa, että tämä on pääministerin tulkinta, mitä hallitusohjelma tarkoittaa.

Vaatusiit , että eläkkeensaajien ja palkan-saajien verotuksen pitäisi olla yhdenmukainen, ei mielestäni ole perusteltu sen vuoksi, että eläk-keet ja palkat määräytyvät aivan eri perusteilla ja niissä on monta tekijä, jotka ovat erilaisia, ja ihmisten elämäntilanteet ovat erilaisia. Pienet eläk-keet ovat kevyemmin verotettuja kuin palkkatulo. Palkkojen verotusta pitäisi keventää, mutta t ss k n mielestäni peruste ei ole se, että eläk-keiden ja palkkojen verotuksen pitää olla samanlainen. Vastaavalla tavalla pitää tehdä suurissa eläkkeissä, mutta ei tällä perusteella, vaan sillä, että pitää olla oikeudenmukainen verotus.

Eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun poistamiseen on kaikki perusteet esitetty, ja niin kuin sanottu, itse lähden siitä, että se, mitä pääministeri on täällä tulkinnut hallitusohjelman tarkoittavan, on se tulkinta eikä siitä ole lipsuttu eikä sitä my sk n jonkin yhden hallitusryhm n tulkinnalla voi muuttaa.

9 Pentti Tiusanen /vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sekä ed. Rehula että ed. Kerola molemmat, hiukan tosin vesiväreillä, maalasivat pirua seinälle siinä mielessä, että vaikka nyt vuonna 99 p  tet nk n positiivisella tavalla sairausvakuutuksen ylimääräisen osuuden pienentämisestä, niin ensi vuonna ei tehtäisi sitä enää. Yhdyn kyllä tässä ed. Stenius-Kaukonen äsken käyttämän puheenvuoroon. Eik  olisi kuitenkin hyvä myös opposition luottaa pääministeri Lipposen tulkintaan eikä tehdä omia tulkintoja sen suhteen, mitä sairausvakuutusmaksun ylimääräisen osan alentamiselle tapahtuu?

On oikeudenmukaisuussyistä erittäin tärkeätä, että eläkeläisten ylimääräinen sairausvakuutusmaksu kokonaisuudessaan poistetaan, koska eläkeläiset eivät pysty todellakaan tulemaan toimeen tässä tilanteessa, jossa sairastaminen on kalliimpaa, lääkkeet ja terveydenhoito ovat todellakin paljon kalliimpia kuin aikaisemmin. Indeksit eivät mielestäni kuvaa oikealla tavalla sitä, minkälaisen kustannusrakenteen keskellä nimenomaan pieni- ja keskituloiset eläkeläiset joutuvat elämän.

0,7 prosenttiyksikköä on tietysti siitä näkökulmasta vähän, että se ei ole 1 prosentti. Mutta siitä näkökulmasta tilanne on tietysti parempi, että se on kaksi kertaa niin paljon kuin hallituksen esityksessä on. Kuitenkin olisi ehkä hyvä myös keskustan suhtautua tähän jotenkin positiivisesti, kun muistamme vuodelta 93, että silloin vaikeissa olosuhteissa aloite lähti liikkeelle sieltä.

10 Marjatta Vehkaoja /sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin todeta ed. Kerolalle ja muillekin, jotka ovat epäileviä puheenvuoroja käyttäneet, että lukekaa nyt, hyv nen aika, sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön 4. kappale, jossa todetaan seuraavasti: "Oikeudenmukaisuussyist  on tärkeää, että eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamista jatketaan, kunnes se on kokonaisuudessaan poistettu." Se, että me emme siitä pontta voineet muotoilla, liittyy siihen kysymykseen, mikä on jo myös t n n illalla tullut esille, että jatkossa katsotaan eläkeläisten asioita yhtenä kokonaisuutena. On myös muita keinoja kuin pelk st n savamaksualennukset. Tietysti ne kuuluvat tähän joukkoon. Näin ollen se tarkoittaa, että ensi syksynä tästä asiasta keskustellaan varmasti jälleen.

¹¹ **Inkeri Kerola /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vehkaoja, viitataan tässäkin salissa istuviin hallitusryhmien jäseniin, joilla oli ihan samanlainen tulkinta kuin meillä opposition jäsenillä siitä, että mahtavatkohan nämä hyvät vuodet jatkaa niin pitkään, että meillä olisi mahdollisuus sitten taas tähän samaiseen asiaan palata ja nimenomaan positiivisessa mielessä. Haluamme uskoa hyvään, mutta pelkäämme pahaa, niin kuin monet hallitusryhmien edustajatkin ovat tässä asiassa tehneet.

¹² **Mauri Pekkarinen /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena ed. Tiusaselle ja ed. Vehkaojalle, molemmille: Toki tässä hallituksen alkuperäiseen esitykseen verrattuna on tehty parannuksia. Sanon tämän tukena kaikille teille, jotka olette olleet vaikuttamassa siihen, että näin on käynyt. Mutta aivan kuten te, ed. Vehkaoja, äsken luitte, mietinnössä sanotaan korotuksen poistamisesta "kunnes se on kokonaan poistettu", mutta ei sanota selvästi enää sitä, mitä sanottiin hallitusohjelmassa.

Ed. Vehkaoja ja ed. Tiusanen, kun tämän lisäksi muutama päivä sitten pääministeri sanoi selvästi, että sitä ei tulisi tämän vaalikauden aikana alas ajamaan, niin tähän tilanteeseen olisi tavattoman tärkeä asia, jos hallituksen puolelta annettaisiin selvä deklaraatio, selvä selvitys tälle eduskunnalle, mikä pitää nyt paikkansa. Onko todella tarkoitus, niin kuin on aiemmin edellytetty, että tämä ajetaan alas tämän vaalikauden aikana, vai onko hallituksella jokin muu tulkinta? Niin kauan kuin tästä ei selvyttä ole, on ilman muuta selvää, että me täällä tulemme omin toimenpitein panemaan eduskunnan siihen tilanteeseen, että se joutuu ottamaan kantaa tähän asiaan, ajetaanko tämä alas vai eikö tätä ajeta alas. Olisi tavattoman hyvä, jos ministeri Perho voisi kertoa, tai jos joku muu tietää hallituksen kannan tähän asiaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Totean arvoisille edustajille, että täällä on pyydetty iso joukko vastauspuheenvuoroja, mutta on myös puheenvuoro ministeri Perholle. Katson oikeaksi, että annan vielä kolme vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministeri Perholle, ja sen jälkeen käynnistyy vielä uusi debattikeskustelu. Näin menetellään.

¹³ **Timo Ihamäki /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa sanotaan aivan selvästi, että savamaksun alentaminen jatkuu. Valiokunta sanoo vielä voimakkaammin tämän asian, että savamaksun aleneminen jatkuu, kunnes se on poistettu.

En ymmärrä. Tässä pitäisi kaikkien olla hyvin tyytyväisiä, kun päästiin 70 penniin, mutta nyt täällä askarrellaan sen parissa, mitä tapahtuu joskus myöhemmin. Joskus myöhemmin tapahtuu se, mitä yleensä verolaeissa ja muissakin tapahtuu. Verolait tehdään aina vuodeksi kerrallaan ja sitten ne säädetään senhetkisen tilanteen mukaan. Mutta tässä on valiokunta ottanut selvän kannan hallitusohjelman sanontaan.

¹⁴ **Jorma Huuhtanen /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy todeta, että uskoni oppositiossa vaikuttamiseen on palannut. Keskustan selkeä linja 0,8 penniä kunakin kolmena vuotena tarkoittaa ylimääräisen sairausvakuutusmaksun poistamista kokonaan. Ilmeisesti hallitusryhmät näkivät asian niin vaikeaksi, että ovat päätyneet niiden kannalta ihan hyvään ratkaisuun.

Olennaista tässä on juuri se, että käymme keskustelua siitä, mitä olemme kuulleet salissa. Ed. Pekkarinen viittasi pääministerin puheenvuoroon. Muutoinkin täällä vältellään sitä, missä aikataulussa loppu ylimääräisestä sairausvakuutusmaksusta poistuu. Nämä mietintöön kirjoitetut sanat tarkoittavat, että ne voivat poistua ensi vuosituhannella milloin tahansa, vaikka vuonna 2010. Sitä ei tästä voi lukea, että se esimerkiksi täällä vaalikaudella kokonaan häviäisi.

Toistaisin lähinnä ministeri Perholle, joka kohta käyttää puheenvuoron, että voisitteko kuvata vähän tarkemmin, millä aikavälillä asia tullaan hoitamaan.

¹⁵ **Päivi Räsänen /skl** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä oppositiossa varmasti siihen on uskoa, että eläkeläisten korotetun sairausvakuutusmaksun alentamista jatketaan. Mutta se kysymys on todellakin jäänyt täysin auki, tapahtuuko ylimääräisen korotetun osuuden poistaminen kokonaan tämän vaalikauden aikana. Tästähän me valiokunnassa nimenomaan äänestimme. Me äänestimme ponnesta, jossa esitettiin korotetun osuuden poistamista tämän vaalikauden aikana.

Ed. Stenius-Kaukoselle totean, että ponsi oli ymmärtääkseni sisällöltään juuri sitä, mitä pääministeri Lipponen ensimmäisessä puheenvuorossaan aiheeseen liittyen totesi, kommentti, jota ed. Stenius-Kaukonen siteerasi. (Ed. Stenius-Kaukonen: Siksi sitä ei tarvitse toistaa, koska pääministeri on sen sanonut hallitusohjelmasta!) Mutta hallitusryhmien edustajat, mukaan lukien ed. Stenius-Kaukonen, eivät tuossa äänestyksessä halunneet tällaisen ponnin taakse tulla, mitä suuresti ihmettellen. Ilmeisesti tässä nyt on sen tyyppinen sopimus takana, että tätä ei aiotakaan tämän vaalikauden aikana poistaa.

16 Reijo Laitinen /sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron jo ed. Huuhtasen ensimmäiseen puheenvuoroon.

Kyllähän se, ed. Huuhtanen, niin on, että kipeätähän se tekee. Teidän täytyy selitellä, kun te olitte siinä hallituksessa, joka toi eläkeläisille ylimääräisen kansaneläkemaksun, ylimääräisen sairausvakuutusmaksun, jäädytti indeksit. Salissa taitaa tällä hetkellä olla jopa kolme edustajaa, jotka olivat siinä hallituksessa ministereinä. Kristilliset olivat myöskin mukana silloin hallituksessa, kun nämä maksut tulivat. Nyt teidän täytyy selitellä.

Olkaa iloisia ja tyytyväisiä siitä, että Lipposen hallitus on määrätietoisesti lähtenyt poistamaan niitä epäoikeudenmukaisuuksia, niitä raippoja, millä te löitte eläkeläisiä. Me olemme poistaneet ylimääräisen kansaneläkevakuutusmaksun. Nyt ollaan poistamassa ylimääräistä sairausvakuutusmaksua. Tulette näkemään sen, että tällä vaalikaudella ylimääräinen, palkansaajia korkeampi sairausvakuutusmaksu poistuu, aivan niin kuin pääministeri Lipponen on aikaisemmin sanonut. (Ed. Vehkaoja: Se oli Laitisen lupaus! — Nau-rua)

Ed. Rehula ja eräät muut edustajat, jotka eivät olleet silloin eduskunnassa, kun Ahon hallitus nämä raipat toi, tietysti voivat täällä puhua ihan mitä vain, mutta toisaalta kyllä heillä tällainen moraalinen velvoite on kuitenkin hyväksyä nekin ratkaisut, mitä silloin Ahon hallitus teki.

17 Mauri Pekkarinen /kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laitiselle menneestä ajasta muistutan sen, minkä te voitte lukea nyt erilaisista tilastoista, jotka kertovat siitä, mitä 90-luvun aikaan eri väestöryhmille on ta-

pahtunut, muun muassa eläkeläisille. Nämä tilastot todistavat kiistattomasti siitä, että niiden rajujen leikkausten yhteydessä ja aikana, joita jouduttiin tekemään kaikille väestöryhmille, eläkeläiset kuitenkin pääsivät aivan kohtuudella verrattuna muihin. Heiltä leikattiin suhteellisesti vähemmän. (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) — Kertokaa tilasto, joka kumoaa väitteen, minkä tässä esitän.

Nuo tilastot kertovat selvää kieltä, sekä Stake-sin, Tilastokeskuksen että Kansaneläkelaitoksen tilastot. Pari vuotta sitten tässä salissa keskusteltiin näistä tilastoista edellisen kerran, että eläkeläisten kohdalla kävi äsken kertomallani tavalla. Totta kai tarvittiin myös eläkeläisten mukaantulo jollakin tavalla niihin huikeisiin talkoisiin, joita jouduttiin silloin käymään, ja eläkeläiset tulivat. Nyt kun talous kasvaa huikeaa vauhtia, on aivan kohtuullista, oikein ja välttämätöntä, että tässä tilanteessa tehdään oikeutta myöskin eläkeläisille. Nyt heidän suhteellinen osuutensa kansantulon kakusta, ed. Laitinen, on tosi rajua vauhtia pienentymässä, nimenomaan tavallisten pieni- ja keskituloisten eläkeläisten suhteellinen osuus.

18 Virpa Puisto /sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn pitkälti siihen, mitä ed. Laitinen toi historiasta esiin. Äsken ed. Pekkarinen toi esiin sen, että hänen mielestään porvarihallituksen aikana eläkeläisiä kohdeltiin kohtuullisesti. Näin ymmärsin äsken puheenvuoronne. Hämmästelen sitä, että kun olette populistisesti erittäin kovasti pitäneet eläkeläisten tilanteesta kuitenkin ääntä ja kun tällä kaudella on korjattu silloin tapahtuneita vahinkoja, mikään ei tunnu riittävän. Oleellista on se, että emme me voi kirjata nyt, että me tulemme poistamaan sen tällä kaudella, vaikka pyrimme siihen. Tähän vaikuttavat suhdanteet. Me emme halua tehdä samantilaista taloudellista romahdusta, joka tapahtui porvarihallituksen aikana, jolloin kuumenemisestä ei otettu vastuuta ja velat sekä työttömyys jätettiin toisten hoidettaviksi.

19 Marjatta Stenius-Kaukonen /vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista, että keskusta keskustelee ainoastaan esittämästään ponnesta. Heiltä loppuivat ainekset keskustella ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamisesta. Koska me saimme aikaan 0,7 pennin alennuksen ja keskusta esittää peräti 0,8 pennin alennusta, keskusta ei kehtaa keskus-

tella asiasta enempää ja siirtyy keskustelemaan siitä, poistetaanko se ja milloin se poistetaan. Teidän on aivan turha nyt mekastaa tästä asiasta, missä olemme saaneet selkeän tuloksen.

Me jatkamme sen edestä, että se tämän hallituskauden aikana poistetaan. Meillä on hallituksessa aika monta eduskuntaryhmää, jotka ovat tämän kannalla, ja me uskomme siihen tulkintaan, minkä pääministeri on tehnyt. Vaikka pääministeri on hieman unohtanut, mitä hän alun perin sanoi, se ei muuta millään tavalla sitä, että siinä yhteydessä kun hallitusohjelma on hyväksytty, hän on sen tulkinnan tehnyt. Sen perusteella eduskunta on hyväksynyt sitten hallitusohjelman. Se on ollut monelle tärkeä asia.

Tässä monella muullakin muisti on aina välillä hieman huono. Samat muistiongelmät vaivavat myöskin keskustaa, mutta ei nyt muistuteta keskustaa tästä enempää. Eiköhän olisi reilua lopettaa kinastelu tässä ja olla tyytyväisiä. Ed. Pekkarinen jo pienen kiitoksen antoi hallitusryhmille, mutta olkaamme nyt tässä vaiheessa tyytyväisiä ja jatketaan sitten seuraavaan vaiheeseen. Meillä on hyvin monta asiaa, joista meillä on syytä olla erittäin tyytymättömiä ja joista tänäkin päivänä tullaan keskustelemaan.

—————

Edustajat Karpio ja Vähänäkki merkitään läsnä oleviksi.

—————

²⁰ **Seppo Kanerva /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ainakin tietojeni ja lukemani mukaan keskusta kyllä teki saven ja se taisi olla peräti neljä penniä silloin, kun se oli vuoden laki. Mutta kyllä tämä Lipposen hallitus pani paremmaksi keksimällä taitetun indeksin ja kansaneläkkeen pohjaosan leikkauksen, joista nyt aika lailla kamppaillaan.

Mutta mitä itse asiaan tulee, kyse on kai siitä, että kun 5 000 markan eläke on lähes viiden vuoden aikana noussut 18 penniä, niin hallitus on yhtäkkiä — hallitushan teki lakiesityksen, että ei mitään savamaksuja alenneta — huomannut, että vuodenvaihteessa menee pakkasen puolelle, jotain täytyy tehdä. No, ensinnäkin leikkaus siirrettiin maaliskuulle, mutta kun huomattiin, ettei sekään auta, niin kun nyt savamaksua alennettiin, niin ei mene ihan pakkasen puolelle. Voi olla,

että 5 000 markkaa neljä vuotta sitten tienanneet tienaavat vielä tänäkin vuonna tasan 5 000 markkaa. Ei siihen mitään indeksejä enää saada.

Mitä taas tulee ed. Puistoon, niin hänhän oli juuri silloin sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja, joka esti sen, että taitettu indeksi 155 kansanedustajan allekirjoittamana ei tullut edes käsittelyyn. Ajatelkaa, 155 kansanedustajan allekirjoittama paperi ei tullut käsittelyyn! Siinä ed. Puistolle eläkemyönteisyyttä.

²¹ **Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho:** Arvoisa puhemies! Kerran vielä vähän historiaa.

Korotetun sairausvakuutusmaksun historiahan liittyy palkansaaajan työeläkemaksuun. Tämä korotus tuli samassa yhteydessä, ja tarkoitus oli se, että verojen ja veronluontoisten maksujen raskuus olisi suurin piirtein yhtäläinen sille tuloryhmälle, jota tämä koskee. Sittenmin on käynyt ilmi, että niiden eläkkeensaajien verotus, jotka saavat eläkettä vuodessa noin 80 000 markkaa tai enemmän, on kireämpää kuin palkansaaajalla. Tämä on ollut taustana tälle korotetulle maksulle.

Se logiikka, jota olen itse korostanut, johtaa ymmärtääkseni käytännössä juuri siihen lopputulokseen, minkä pääministeri Lipponen on täällä sanonut. Tietyissä tuloluokissa tämän 0,7 pennin alennuksen jälkeen veroero on korkeimmillaan 1,2 prosenttia. Se vaihtelee tuloluokasta riippuen. Jos ja kun hallitusohjelman mukaisesti tullaan tekemään ansiotuloverotuksen alennuksia, joista osa varmasti toteutetaan ansiotulovähennystä korottamalla, ollaan tilanteessa, että ero kasvaa ja sitä pitää kuroa umpeen korotettua sairausvakuutusmaksua alentamalla.

Jos tällä logiikalla edetään, uskon, että voimme hyvinkin tällä hallituskaudella tulla juuri siihen lopputulokseen, että korotettu sairausvakuutusmaksu poistuu. Kysymys on siinä mielessä vähän akateeminen, että pääministerin tulkinta ja minun ajatuskulkuni johtavat todennäköisesti kutakuinkin samanlaiseen lopputulokseen.

Aikataulun osaltahan kysymys on siitä kokonaisuudesta, millä tavalla eläkkeensaajien tilannetta kohennetaan. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Vehkaoja viittasi pienituloisimpien eläkeläisten tilanteen parantamiseen ja esimerkiksi vuoden 2001 osalta voi olla sosiaalipoliittisesti perusteltua preferoida tämä, mutta se ei tarkoita sitä, etteikö sairausvakuutusmaksun alentamisessa edetä. Siitä aikataulusta ei ole päätöksiä tehty, mutta mikäli tilanne Suomen talou-

nessa jatkuu suurin piirtein yhtä myönteisenä kuin tähän asti, uskon että tahtotila kaikissa hallitusryhmissä on vahva ja alentamista jatketaan, mutta minulla ei ole valtuuksia hallituksen puolesta sanoa eksaktisti, että niin ja niin monta penniä sinä ja sinä vuonna. Hallitusohjelmassa todetaan, että tätä jatketaan sillä tavoin, että palkan- saajan ja eläkkeensaajan verotus on keskenään oikeudenmukainen.

22 Anneli Jäätteenmäki /kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuntuu, että kaikki hallituspuolueiden kansanedustajat vanovat täällä Lipposen nimeen ja mitä Lipponen on sanonut. Vaalien edellä kuitenkin monet kokoomuksen ja sosialidemokraattien ja myös vasemmistoliiton kansanedustajat ja ehdokkaat olivat ihan julkisuudessaakin sitä mieltä, että eläkeläisten ylimääräinen sairausvakuutusmaksu on epäoikeudenmukainen ja se täytyy poistaa välittömästi.

Olisin tiedustellutkin nyt, mikä on muuttanut näiden ehdokkaiden kannat. Olisin myös tiedustellut ministeriltä, mitä tulee vastata näille eläkeläisille, jotka kysyvät, miksi heidän tulee maksaa ylimääräistä sairausvakuutusmaksua, kun talustilanne on aivan erilainen kuin vuonna 93. Tällä hetkellä Suomella menee hyvin, sitä on hallituksen aitiostaan julistanut. Miksi tässä tilanteessa täytyy periä ylimääräistä sairausvakuutusmaksua ja miksi kansaneläkkeen pohjaosaa täytyy edelleen leikata? Miksi eläkeläisiä täytyy edelleen kurittaa?

23 Juha Rehula /kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen esityksen 151 lähete keskustelussa ed. Stenius-Kaukosella oli samat paperit mukana kuin minullakin. Aion omassa puheenvuorossani siteerata sitä, mitä pääministeri Lipponen on tässä salissa sanonut.

Asken ministeri Perho sanoi, että hän ei voi koko hallituksen puolesta sitoutua, mutta tässä nyt kuitenkin on jonkinlainen käsitysero siitä, mikä se linja on, mitä täällä on sovittu. Nimittäin vielä viime keväänä pääministeri oli eduskunnassa sitä mieltä, että hallitusneuvotteluissa tehtiin ikään kuin kokonaisratkaisu eläkepolitiikassa, joka lähtee siitä, että sairausvakuutusmaksun alentamista jatketaan. Se siis tulee poistumaan ja kansaneläkkeeseen tulee tasokorotus. Samoin pääministeri totesi, että eläkkeensaajille tulee

sairausvakuutusmaksun alennuksena ja kansaneläkkeen tasokorotuksena noin 1,5 miljardin etuuksien lisäys.

Vain muutama viikko sitten tästä hetkestä taaksepäin eduskunnan kyselytunnilla pääministeri ilmoitti, ettei hallitus ole sitoutunut eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun poistamiseen, sanomalla: "Ei voida sitoutua maksimiin. Ei ole sitouduttu missään vaiheessa, että poistetaan." Tämä on minusta selvää suomen kieltä, jossa on aivan selkeä tulkintaero.

Valiokunnan puheenjohtajan puheenvuoroon perustuen viittaan siihen, mitä savamaksulle tulee jatkossa käymään. Ministerikään ei äsken pystynyt lupauksia antamaan, mutta niin kuin täällä on useaan kertaan todettu — ja siitä on helppo olla hallituspuolueitten edustajien kanssa samaa mieltä — on tärkeää, että pienimmät eläkkeet saavat tasokorotuksen. Jos teidän voimanne, niin kuin me oppositiossa toivomme, riittää siihen, että se vuonna 2001 tapahtuisi hallitusohjelman tekstistä vuodelta aientaen, niin käytännössä se tarkoittaa, että savamaksuun ei vuonna 2001 puututtane.

24 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho: Arvoisa puhemies! Ed. Rehula sanoi, että ministeri ei katsonut voivansa sitoutua. Sana "sitoutua" on minusta tässä yhteydessä väärä. Totesin, että minulla ei ole valtuuksia ja mahdollisuuksia sanoa, millä pennimäärällä ja missä aikataulussa, mutta sanoin sen, että alentamista jatketaan. (Ed. S. Kanerva: Hyvä, Maija, tämän me halusimme kuulla!) Se on aivan selvä ja kiistämätön asia, ja uskon, että kaikki hallitusryhmät ovat siitä samaa mieltä.

25 Kari Rajamäki /sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Jäätteenmäki, tämä ylimääräinen sairausvakuutusmaksu oli erityisen epäoikeudenmukainen, kun pääministeri Ahon johdolla keskustapuolue sen aikanaan tähän maahan aikaiseksi sai. Kannattaa muistaa se lähtökohta.

Ministeri Perho aivan oikein joutui toteamaan tietysti sen, että vuosittain budjetin talousarvion perusteiden yhteydessä joudutaan ratkaisemaan se vauhti, jolla tässä päästään eteenpäin. Tältä osin voin vakuuttaa, että esimerkiksi sosialidemokraattisessa eduskuntaryhmässä on selkeä tavoite, ja se on myös ryhmän kanta, että etupainotteisesti kaikkien mahdollisuuksien mukaan

pyritään tämä Ahon raippavero poistamaan tällä vaalikaudella.

Mitä tulee toisaalta nyt tapahtuneeseen ratkaisuun, niin tämä 0,7 penniähän on erittäin positiivinen. Se on keskeisesti tietysti sosialidemokraattien väännön, mutta — erittäin arvokasta — se on hallituspuolueiden hyvän yhteistyön ja yhteisen väännön tulosta, mikä tietysti keskustaa tämän Ahon raippaveron luojana ja synnyttäjänä harmittaa.

²⁶ **Esa Lahtela /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ollaan nyt hyvillämme siitä, että on tällainen sopu saatu aikaan. Alussa näytti kuitenkin aika pahalta. Sehän on eduskunnan tahdon mukainen asia ollut, eli hallituspuolueet ovat päässeet sopimukseen siitä.

Ministeri Perholle voisi toivomuksen heittää, jotta ensi vuonna, kun budjettia tehdään, hallitus toisi venkuilematta tämän alentamisen, jotta ei tarvitsisi tämmöistä show'ta käydä, niin kuin tässä on monta viikkoa ja kuukautta pidetty puheita ja käyty neuvotteluita ja kaikkea tämmöisen asian osalta, mikä luonnostaan tulee hallituksen esityksenä sitten, jotta alennetaan, koska se tahto oli tiedossa etukäteen. Oli kaikissa ryhmissä tiedossa, että 0,35 ei mene läpi tässä salissa.

²⁷ **Toimi Kankaanniemi /skl** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläkepolitiikka niin tältä osin kuin pohjaosan, indeksijärjestelmän, tasokorotusten ja eräiden eläkeläisiin kohdistuvin veroratkaisujenkin osalta on sellainen vyyhti, että eläkeläiset ovat todella ihmeissään, kyselevät, ovatko asiat hallituksella ollenkaan käsissä, (Hälinää. Välihuutoja vasemmalta: Onko puhuja ollut hallituksessa! Tehän sen tiedätte!) kun hypätään sieltä tänne ja täältä sinne ja hallituspuolueitten edustajat puhuvat yhtä kentällä ja toista täällä ja sitten hallitus antaa jonkin esityksen ja vetää pois ja tuo uuden ja te muutatte sitä — tässä ei ole mitään logiikkaa ja järkeä.

Arvoisa puhemies! Kun ministeri Perho on paikalla, tiedustelisin, onko, ministeri Perho, teillä ja hallituksella tarkoitus tuoda eduskuntaan esimerkiksi tiedonanto eläkeläispolitiikasta niin, että eduskunta voisi linjata, ei tällä tavalla kuin nyt tapahtuu, vaan hallitusti kaikki nämä kysymykset, indeksijärjestelmän ongelmat, pohjaosan leikkaukseen liittyvät ongelmat, tasokorotukset, ylimääräisen sairausvakuutusmaksun

poistamisen, veroratkaisut ja muut eläkeläisiä kiinnostavat ja syvästi koskettavat kysymykset. Tällainen keskustelu eduskunnassa pitäisi nyt kiireesti käydä, ja vastuu tästä on hallituksella. Sitä odottaa yli miljoona eläkeläistä tässä maassa. Eduskunta linjaisi edessä olevan kolmen vuoden ajalle. Nythän eletään vasta vaalikauden ensimmäistä vuotta ja näin sekaisin on asiat. Ei näin voida jatkaa.

²⁸ **Marjatta Vehkaoja /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ministeri Perhon puheenvuoron johdosta. Jossain määrin kyllä huolestuin hänen vastauksestaan, kun hän veroerojen kautta lähestyi sairausvakuutusmaksualennuksen tulevaisuutta.

Jos ymmärsin hänet ollenkaan oikein, niin hänen ajatuksensa kulki siihen suuntaan, että tulevaa eläkkeensaajien sairausvakuutusmaksun alennusta tultaisiin käyttämään uuden epätasapainon korjaamiseen, joka syntyy siitä, että palkansaajat tulevat saamaan vastaisuudessa veroalea. Jos tämä oli ymmärretty oikein, siinä tapauksessa en voi kyllä yhtyä tällaiseen ajatteluun. Minä haluaisin alleviivata sitä, että ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamista on jatkettava niistä samoista syistä, joilla se on aikanaan perustettu ja pantu toimeen. Niistä syistä sitäpaitsi, jotka ovat vuodelta 1993 ja joista ei vastaa ministeri Perho tietenkään vaan Ahon hallitus, minusta pitäisi olla nyt valmiutta hieman keskustella uudelleen. Puheenvuorossani keskustelun alussa jo vähän viittasinkin siihen. Ei ole kestäväää rinnastaa eläkeläisiä palkansaajiin, koska vuonna 1993 jo eläkkeellä olleet joutuivat kärsimään tästä. Näin ollen heidän tilannettaan ei olisi missään tapauksessa saanut rinnastaa suoraan työelämässä vielä olevien tilanteeseen. Puhuin tästä kysymyksestä myöskin, että eläkeläiset puhuvat nyt jo toisesta kaksinkertaisesta vääryydestä, ei vain pohjaosan osalta.

²⁹ **Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho:** Arvoisa puhemies! Minusta ei nyt niin kauheasti pidä olla huolissaan. Onko siinä perustelussa jotakin pahaa, että näen oikeaksi, että eläkeläisten verotusta alennetaan, koska se on kireämpi? Totta kai sitä paremmat ovat perustelut, jos palkansaajan ansiotuloverotus alenee. Totta kai se luo perustan entistä vahvemmin alentaa eläkeläisten

verotusta, mikä tapahtuu sairausvakuutusmaksun alentamisen kautta. Tätä minä ajan takaa.

Edustajat Nordman ja Löv merkitään läsnä oleviksi.

³⁰ **Marjatta Stenius-Kaukonen /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeää on se, mitä ministeri Perho sanoo, että hallitusryhmillä on yhtenäinen tahto siitä, että eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamista jatketaan ja että se poistetaan kokonaan, niin kuin valiokunta on mietintöönsä kirjannut. Mutta on tietysti myöskin tärkeää puhua perusteluista, koska ne vaikuttavat tulevaan linjaan ja aika-tilaan. Sen vuoksi myös minä kritisoin ministeri Perhon perusteluja, kun hän yhdistää asian nyt palkansaajien verotukseen. Mielestäni nämä pitää pitää selkeästi kahtena eri asiana, kuten ed. Vehkaoja totesi.

Muistuttaisin ministeriä siitä, että eläkeseen vaikuttaa TEL-maksu siten, että palkasta vähennetään päältä jo TEL-maksu, ennen kuin eläkettä ruvetaan määräämään. Näin ollen TEL-maksuun ei saa enää toista kertaa vedota, kun puhutaan verotuksesta. Myöskin TEL-indeksiä joka vuosi pienentää tämä TEL-maksu. Sen vuoksi näitä ei pidä vertailla tällä tavalla keskenään. Mutta juuri tämä perustelu on kokoomuksen taholta syksyllä lähtenyt — tai liekö valtiovainministeriön virkamiesten koneista ulos tuotettu, sitä en tiedä, mutta kokoomuslaiset ovat sitä esittäneet voimakkaasti — ja pelkään, että pääministerin pää on näin sekoitettu (Naurua) ja pääministeri on unohtanut sen, mitä hän sanoi silloin keväällä, ja on ruvennut puhumaan toisin, kuten ed. Rehula luki. Olen ystävällisesti keskustaa auttanut, että se on löytänyt pääministerin keväiset puheet, koska itse olen niitä täällä lukenut, ja juuri viitaten pääministerin toisenlaiseen tulokintaan ...

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

³¹ **Outi Ojala /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että oppositiolla on tietysti hieman vaikeuksia tämän keskuste-

lun osalta, kun täällä on päädytty hallitusryhmi-

en puolelta etenemään eläkeläisten sairausvakuutusmaksun alentamisessa nopeammin kuin hallituksen alkuperäinen esitys oli. Ymmärrän, että se tuottaa oppositiolle hieman vaikeuksia. (Ed. Huuhtanen: Päinvastoin!) Teidän täytyy yrittää ladata uusia ruuteja tähän. Eihän, hyvät opposition edustajat, täällä muutoinkaan tehdä mitään nelivuotissuunnitelmia puhumattakaan viisivuotissuunnitelmista. Hallitusohjelmassa todetaan aivan yksiselitteisesti siitä, että eläkeläisten sairausvakuutusmaksun alentamista jatketaan, meillä on pääministerin ilmoitus, meillä on myöskin valiokunnan erinomainen mietintö. Näin se on, hyvät opposition kansanedustajat. Minä muistutan teitä myöskin siitä, kun te sanotte, minkälaista palautetta eläkeläisiltä on tullut, että minä olen ainakin saanut erittäin hyvää palautetta siitä, että heillä on nyt aivan selvänä, minkälaisia linjoituksia hallituksessa on. Nyt maksu alenee 0,7 penniä. He tietävät myöskin sen, että päätöksissä pidetään kiinni myöskin siitä, että vuonna 2001 pääpaino on nimenomaan pienituloisissa eläkeläisissä. Se on myöskin tärkeä periaatepäätös. Se on eläkeläisten hyvä tietää. Emme me voi tarkkoja summia sanoa vielä, kun jokainen kansanedustaja ymmärtää, että me emme nyt ole täällä keskustelemassa vuoden 2001 budjetista. Me puhumme vuoden 2000 budjetista ja siihen liittyvistä budjettilaeista. Älkää nyt, hyvät ystävät, hurskastelko siellä opposition puolella. Hallitus hoitaa eläkeläisten asiaa, kuten nämäkin esitykset ja valiokunnan mietintö osoittavat aivan selkeästi.

³² **Jorma Huuhtanen /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laitinen sanoi, että oppositioon varmaan vielä ottavat kipeästi 90-luvun alun kokemukset. Ed. Laitinen, voin sanoa, että totta kai ottaa kipeästi. Ei se ollut kenellekään helppoa tehdä niitä ratkaisuja, jotka silloin tehtiin, mutta ne tehtiin sen vuoksi, että Suomi pääsi nousuun. Se lähti nousuun 1994 alkaen, (Ed. Rajamäki: Te syvensitte lamaa!) ja nousu on sitten jatkunut aina näihin päiviin saakka, mikä on mielestäni erinomainen asia. Mutta kipeää tulee tekemään nimenomaan hallitusryhmille se, että tämän hyvän ajan aikana eläkeläiset jäävät suhteessa palkansaajiin niin paljon jälkeen tulon kehityksessä. Tämän pitää tehdä kipeästi erityisesti vasemmistolle, näin oletan.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee tähän keskusteluun, olemme nähneet, että eläkejärjestelmässä on paljon korjattavaa, ja olisin vielä todennut sen, että en ole missään vaiheessa nähnyt kokonaisvaltaista selvitystä siitä, mikä hallitusohjelmassa on luvattu. Siellähän sanotaan, että eläkejärjestelmissä olevat ongelmat kartoitetaan. Kun ministeri on vielä paikalla, niin jos hän jaksaisi vastata tällaiseenkin hyvin periaatteelliseen ja laajaan arvioon, joka tätä salia kiinnostaa.

33 Timo Ihämäki /kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman ihmettelen keskustelun sävyä ja kiihkoa. Syvän laman aikana säädettiin eläkeläisille raippavero, korotettu sairausvakuutusmaksu, eikä tehty indeksitarkistuksia. Nyt, kun kansantaloudessa menee vähän paremmin, voidaan pikkuisen helpottaa myöskin eläkeläisten asemaa ja alentaa myöskin sairausvakuutusmaksua.

Hallitus esitti, että alennetaan 0,35 penniä kahden vuoden aikana. Eduskunta, toivon mukaan, ja hallitusryhmät, ainakin valiokunnassa, pääsivät yhteisymmärrykseen, että sairausvakuutusmaksua alennetaankin 0,70 penniä jo tässä yhteydessä. Hallitusohjelmassa sanotaan, että savamaksun alentamista jatketaan. Asiaan palataan ensi vuonna, kun käydään taas yhtä kiihkeä keskustelu. Ei tänään tarvitse ratkaista yhtään enempää kuin se, että nyt tehdään 0,70 pennin alennus. Ollaan tyytyväisiä, että asiassa on saatu pääauki.

34 Reijo Laitinen /sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Huhtanen, kyllähän tosiasia on se, että Ahon hallitus syvensi monilla toimilla lamaa, muun muassa toteuttamalla vääränlaista suhdannepolitiikkaa, ja tällä tavalla pahensi sitä kurjuutta, jota silloin yhteiskunnassa oli.

Ed. Ojala oli aivan oikeassa, nyt käsitellään vuoden 2000 budjettia ja siihen liittyviä lakiehdotuksia. Juuri näin.

Totta on tietenkin se, edustajat Jätteenmäki ja Kankaanniemi, että aika moni meistä istuvista kansanedustajista vaalien alla puhui siitä, että Ahon raipoista on korkea aika päästä eroon. Sen puolesta me olemme toimineet johdonmukaisesti, teemme työtä. Tavoitteenamme on, että ylimääräinen savamaksu poistuu tällä vaalikaudella. Uskon, että näin tulee tapahtumaan.

Kyllä se on niin, ed. Jätteenmäki, että teillä Ahon hallituksen ministerinä, samoin kuin ed. Huuhtasella, on nyt tuskaa (Ed. Kankaanniemen välihuuto) — ja myös ed. Kankaanniemellä, aivan, en koskaan meinaa muistaa edustajakollegaa omasta vaalipiiristäni, niin säyseää tämä meidän yhteiselomme on — eikä teillä ole eväitä nyt. Me veimme teiltä eväät pois. Te esitte 0,8 pennin alentamista, nyt toteutetaan 0,7 pennin alentaminen. Sen takia te tehtaillette näitä kaiken maailman ponsia ja sillä tavalla yritätte hämätä kansalaisia. Se on populistista politiikkaa. Reilua olisi ollut se, että olisitte todenneet, että hallitusryhmät ovat tehneet hyvää työtä ja oppositio yhtyy siihen — ja piste.

35 Saara Karhu /sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että en ole vielä laitostunut tähän taloon niin, että kokisin tämän keskustelun ihan normaalina. Minusta tämä on erittäin hyvää teatteria. Sääli vain, että lehtereillä ei ole enempää väkeä, ja koreografiassa on puutteita, mutta puheet ovat olleet ihan kiinnostavia.

Asiaan mennäkseni, niin jatketaan show'lla. Ed. E. Lahtela totesi, että tätä on monta viikkoa väännetty. Sanoisin, että tätä on monta kuukautta väännetty. Me demarit olemme vääntäneet kyseessä olevaa asiaa, nyt puhun savan alentamisesta, kesäkoukuksesta lähtien erittäin kovasti. Tukea on tullut ainakin vasemmistoliitolta. Tämä on ollut todella kovan väännön tulos. Ymmärrän, että täällä tehdään politiikkaa ja oppositiolla on oma roolinsa, mutta toivoisin oikeudenmukaisuutta, että silloin kun on hyvä ratkaisu, nähdään se hyvä ratkaisu, ja sitten myöhemmin tulevissa kohdissa käydään taas hallituksen kimppuun. Viittaisin esimerkiksi ed. Jätteenmäen puheenvuoroon, jossa todettiin, että täällä ollaan lamamaisesti ja leijonana kentällä. Kyllä on oltu täällä leijonina ja riehuttu omassa ryhmässä aivan hullun lailla. Minusta kunnia täytyy antaa silloin, kun kunnia kuuluu.

36 Esko-Juhani Tennilä /vas (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Hallituksen esitys eläkeläisten korotetun savamaksun alentamisen osalta oli 0,35 penniä. Eduskunnan käsittelyssä se on parantunut 0,7 penniin. Keskusta esittää 0,8 penniä. Missä tässä olennainen ero oikein enää on? Tässähän ollaan ihan samassa tilanteessa. Oppositio esittää ihan samaa oikeastaan kuin hal-

litus. Eihän niissä esityksissä ole enää mitään eroa. (Ed. Huuhtanen: Onhan niissä paljon eroa!) Minä en löydä enää minkäänlaista eroa tässä käytännön jutussa. Mistä tämä kiista nyt syntyy, kun tässä on samat esitykset molemmilla? Tämähän tässä nyt on erikoinen tilanne.

Tietenkin, jos lähdetään ponsipuolelle, niin ponsia voi tietysti laitella. Minä en niihin erikoisen paljon kyllä painoa laita. Eduskunta säättää lait ja panee pennitkin näissä asioissa, ja ponnet ovat toivomuksia hallitukselle. Ihan niin kuin ed. Pekkarinen ryhmänjohtajana eilen sanoi vähän toisessa yhteydessä: ponnet ovat ihan yhtä tyhjän kanssa. Näin hän eilen julisti eduskunnan keskustelussa. Minä olen samaa mieltä.

Ensi syksynä sitten on uusi vääntö. Toivon mukaan keskustalla on silloin kannustusta siihen, että painakaa tekin vain päälle. Kyllä se auttaa. Tämä asia pitää tällä vaalikaudella hoitaa. Nyt on päästy varsin hyvään alkuun, me olemme samalla linjalla: 0,1 penniä erottaa. Ei se tämän riidan väärti ole.

³⁷ **Anneli Jäätteenmäki /kesk** (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen ja keskustan ero on siinä, että keskusta haluaa selvästi sanoa, että maksu täytyy poistaa kolmessa vuodessa. Hallituspuolueiden kansanedustajat eivät halua tähän sitoutua.

Täytyy todeta, että minuakin vähän ihmetyttää tämä keskustelu, kun ed. Rajamäki esimerkiksi totesi, että Ahon hallituksen aikana tämä oli raippavero ja tämä oli epäoikeudenmukainen. Minä en nyt ymmärrä, miksi sitten kuusi vuotta myöhemmin tämä ei enää olekaan raippavero eikä tämä ole epäoikeudenmukainen. (Välihuutoja vasemmistosta) Jos meillä olisi hyvä hallitus, niin luulisi, että kuuden vuoden aikana Lipposen hallitus olisi tällaisesta epäoikeudenmukaisuudesta päässyt pois, jos se olisi halunnut. (Ed. Rajamäki: Teiltä jäi muitakin sotkuja, jotka pitää korjata!)

Ed. Laitiselle haluaisin todeta, että se jos mikä on populistista politiikkaa, kun ennen vaaleja sanoo, että tulee ehdottomasti äänestämään sen puolesta, että sairausvakuutusmaksu poistetaan kokonaisuudessaan, ja sitten kun äänestys tulee, niin ei näin teekään.

Lopuksi, rouva puhemies, haluan kuitenkin todeta, että keskustan ja, voisi sanoa, kapinoivien hallituspuolueiden kansanedustajien tuella hallituksen esitystä on kyllä voitu muuttaa pa-

rempaan suuntaan. Siitä täytyy toki antaa kiitosta. Minä toivon, että hallituspuolueiden edustajien kapina keskustan rinnalla jatkuu niin, että tämä raippavero voidaan poistaa mahdollisimman pian.

³⁸ **Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho:** Arvoisa puhemies! Ed. Jäätteenmäki analysoi hallituksen ja opposition eroja. Minä sanoisin vain näin, että hallitus on hallituksessa ja oppositio on oppositiossa. Pelisäännöt ovat silloin vähän erilaisia. Hallitus kantaa vastuuta, ei pelkästään eläkeläisistä vaan kokonaisuudesta ja muista ryhmistä.

Kun ed. Jäätteenmäki peräsi sitä, miksi kuuden vuoden aikana tätä asiaa ei ole hoidettu pois päiväjärjestyksestä, niin täytyy kohtuuden nimessä muistaa se, minkälaisesta tilanteesta lähdettiin aikanaan liikkeelle, valtavan suuresta velkataakasta ja tilanteesta, jossa piti tehdä monia leikkauksia, ja valitettavasti silloin ei voitu tehdä parannuksia. Nyt niitä on tehty sillä tavalla, että korotettua maksua tämän päätöksen jälkeen jää enää 1,70 penniä, ja näen hyvin realistiseksi sen, että siitä asteittain päästään eroon. Eli ei ole enää kysymys kovin merkittävästä asiasta, jos ajatellaan eläkeläisen käteen jäävää tuloa. Toivon, niin kuin täällä on useaan kertaan eri hallitusryhmien suulla vakuutettu, että asiassa edetään hallitusti.

Selontekoa ei tässä vaiheessa ole suunnitteilla, niin kuin ed. Kankaanniemi kyseli, mutta eläkepolitiikassa on monenlaista valmistelua. Muun muassa Puron ryhmä jatkaa edelleen. Sen tehtävänä on selvittää alle 23-vuotiaiden kertymää, ja maininta ongelmien kartoittamisesta liittyy hyvin pitkälle erilaisten väliinputoajaryhmien aseman selvittämiseen.

³⁹ **Pia Viitanen /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Olen todella tyytyväinen siihen, että olemme eduskunnassa omaa budjettivaltaa käyttäen päätyneet sairausvakuutusmaksuasiassa ratkaisuun, jossa nostamme hallituksen esitystä 0,35 pennistä 0,7 penniin. Se on ehdottoman hyvä ja positiivinen asia, ja tervehdin sitä iloisena. Tämähän on ollut koko ajan ja pitkään toinen sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän budjettiin liittyvistä päätavoitteista. Toinen on ollut opiskelijoiden asumislisän parantaminen ja toinen Ahon hallituksen säätämän eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentaminen kohtuullisella vauhdilla. Tämä 0,7 on mielestäni erittäin hyvä

saavutus, kun tietää ihan oikeasti, kuinka hidasta ja kuinka hankalaa politiikka on. Mielestäni se on hyvä saavutus ja siitä on hyvä olla tyytyväinen, ja silloin, kun sitä hyvää sanottavaa on, se on myös ihan mukava sanoa ulos puhujakorokkeelta. Tämä on toki osa kompromissia, osa kokonaisuutta, ja varmasti paljon ongelmia jää vielä tämänkin jälkeen, mutta ehdottomasti nyt mennään parempaan suuntaan, ja sen takia mielestäni meidän kaikkien se täytyisi tässäkin salissa tuoda esiin.

Itse asiassa sanoisin vielä sen verran, että pidän myös erittäin tähdellisenä sitä sopimusta, jossa todetaan, että aiennetaan kansaneläkkeeseen kohdistuvaa korotusta. Nimittäin kuten täällä niin moneen kertaan on tuotu esiin, sairausvakuutusmaksun alentaminen on kuitenkin sellainen tällä hetkellä perusteltu hyvä poliittinen päätös, joka kuitenkin ei helpota kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten asemaa. Minä itse henkilökohtaisesti priorisoin aina pienempituloisten eläkeläisten aseman parantamista, ja juuri sen vuoksi olin erittäin iloinen siitä, että hallitusryhmät olivat sopineet myös kansaneläkkeen korotuksen aientamisesta.

Toisin kuin voisi luulla siitä keskustelusta, mitä täällä salissa käydään, itse olen sitä mieltä, että eivät eläkeläiset ole mikään yhtenäinen ryhmä, että joko kaikilla menee hyvin tai kaikilla menee kurjasti. Näinhän ei ole, ja sen takia minusta joskus tällainen kinaus joistain asioista, joista on tullut toki hittejä poliittiseen retoriikkaan, kinasteleminen tällaisella tasolla kuin nyt äskenkin debatissa vaikuttaa hieman oudolta. Mielestäni olisi paljon älyllisempää, jos keskittyisimme yhdessä sen miettimiseen, miten parannamme jatkossa esimerkiksi juuri pienempituloisten eläkeläisten asiaa jne., ettemme hirttäydy sellaisiin yksittäisiin termeihin ja muihin, mistä on niin mukavaa, voi niin mukavaa, olla eri mieltä.

Kun minä kuuntelin tätä debattia, niin täytyy sanoa, että meni vähän into käyttää puheenvuoro. Hyvässä asiassa latistui tunnelma, kun jälleen kerran koin sen ainaisen rääkymisen ja tappelun, mitä tässä salissa aikaansaadaan. Olin itse vielä tehnyt sellaisen poliittisen neronleimauksen ed. Susanna Huovisen kanssa, että olimme varanneet jo etukäteen puheenvuorot, että pääsemme sitten kommentoimaan tätä iloista asiaa hyvissä ajoin. Tietenkin sitten, kun olimme sen tehneet, vastauspuheenvuoroa ei minulle myönnetty-

kään, ja vaikka tarkoitus oli pitää lyhyt ja komentoiva varsinainen puheenvuoro ihan paikalta, jouduin tulemaan puhujakorokkeelle, jotta saisin hieman kommentoida myös täällä käytyä debattia.

Toisaalta voisin esittää, että mikäli keskustelu menee tälle tasolle, voisimme ehkä jatkossa lyhentää sitä niin, että merkitsisimme tiedoksi edellisten vuosien aikana käydyn vastaavan keskustelun, kuka on eniten väärässä, ja kirjaisimme silloin käytetyt puheenvuorot. Säästäisimme aikaa näissä asioissa, koska olen kuullut joka vuosi vähintään kymmeneen kertaan saman keskustelun tässä salissa.

Mutta sen takia juuri, että tilanne on näin, minua ihan oikeasti ihmetyttää opposition, voisin sanoa, melkein lapsellisuus tässä keskustelussa. En minäkään voi tulla muuhun johtopäätökseen kuin siihen, että oppositiota harmittaa nyt se, että me saimme tähän merkittävän ja tuntevan parannuksen verrattuna esitettyyn. Me käytimme omaa parlamentaarista valtaamme, hallituspuolueet pääsivät tästä asiasta yksimielisyyteen, ja me paransimme tilannetta. Sitten kun tällainen ihmeellinen show, kuten mielestäni hyvin ed. Karhu kuvasi tilannetta, nostetaan pystyyn, siitä tulee se johtopäätös, että ilmeisesti se harmittaa.

Sitten mennään paljon vakavampaan kysymykseen. Mennään siihen kysymykseen, onko tässä talossa tärkeämpää se, mikä on eläkkeensaajan elämä, mikä on hänen tulotasonsa, miten me häntä voimme auttaa, vai se, että saamme olla kiukkuisia toisillemme ja haukkua ja rääkyä toisemme nurin täällä. Kumpi on tärkeämpää? Minusta se eläkeläinen on ehdottomasti tärkeämpi, ja sen takia en viitsisi nostaa tällaisia, aivan kuten ed. Tennilä sanoi hyvin, 0,7—0,8-kiistaa ja muuta sellaista.

Ed. Jätteenmäki ihmetteli, mitä nyt kertoa eläkeläiselle, jolle vieläkin jää Ahon hallituksen tekemää raippaveroa maksettavaksi. Ehkä vastaus on helppo, kun muistelee, mitä hän silloin vastasi, miksi sitä täytyy maksaa, kun hän itse sen sääti ollessaan hallituksessa. Miten vastasitte silloin? Tai miten vastasitte silloin, miksei indeksijä makseta ollenkaan, ei penninkään korotusta indeksiin, kun indeksit jäädytettiin? Ehkä niitä vastauksia löytyy sieltä omalta kaudelta.

Ed. Pekkarinen totesi, että silloin, kun keskustaa oli hallituksessa, teillä oli talkoot, ja totesitte

myös, että myös eläkeläisten tällöin tuli niihin talkoisiin osallistua. Itse olen kokenut hallituspuolueen edustajana jo viime kaudella, että silloin, jos koskaan, meillä oli myös talkoot, oli jättilenka, oli massatyöttömyys, ja silloin, koska oli talkoot, kaikki joutuivat myös osallistumaan talkoisiin. Mutta on huvittavaa, että ed. Pekkarisen mielestä silloin, kun he tekevät talkoita, kaikkien täytyy osallistua, mutta kun jokin toinen hallitus tekee talkoita, silloin ei kenenkään tarvitse osallistua, ei eläkeläisten, ei kenenkään. Tehän olette vastustaneet joka ikistä säästötoimenpidettä, mikä pakon nimissä on viime kaudella jouduttu tekemään. Päinvastoin olisitte todellakin lisänneet niin monessa yhteydessä menoja kovastikin.

Se, mitä sanoisin vielä loppuun, puhemies, on se, että kun esimerkiksi ed. Rehula niin komeasti ja hyvin järeästi Lipposta ja hänen puheenvuorojaan toistelee, minä en sinänsä olisi niin huolissani näistä, koska tämä jos mikä päätös, mikä meillä tänään edessämme on, sosiaali- ja terveystalouden mietintö, on nimenomaan osoitus siitä, kuka normaalissa järjestelmässämme käyttää valtaa ja kenellä sen tulee olla. Sen tulee olla eduskunnalla. Eduskunta on käyttänyt parlamentaarista valtaansa tässä asiassa. Kuten hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroista käy ilmi, on itsestäänselvää, että parlamentaarista valtaa tullaan käyttämään myös jatkossa, jotta ylimääräisestä sairausvakuutusmaksusta ihan todella päästään eroon, mikä tuntuu olevan meidän kaikkien yhteinen tavoite.

Puhemies! Olisin toivonut, että olisin voinut hieman aikaisemmin puheenvuoroni käyttää, silloin kun ministeri Perho oli vielä paikalla. Nimitäin ed. Tahvanainen ensimmäisessä puheenvuorossaan otti esille eläkkeisiin liittyvän tärkeän ongelman vähän toiselta kantilta eli alle 23-vuotiaiden eläkekarttuman. Tästä on kirjaus hallitusohjelmassa, että se selvitetään. Olisin toki mielelläni tässä yhteydessä, kun muutenkin eläkkeet ovat puhuttaneet, kuullut ministeriltä, missä kohtaa selvitys on nyt meneillään.

Ed. Akaan-Penttilä merkitään läsnä olevaksi.

⁴⁰ **Mauri Pekkarinen /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä kertaalleen ed. Viitaselle: Ensinnäkin 90-luvun alussa kansantuote, se kakku, mitä jaetaan, supistui noin 100 miljardilla markalla muutaman vuoden aikana. Kun näin kävi, oli luonnollista, että kaikkien täytyi osallistua niihin talkoisiin, niin kuin aikaisemmin jo todettiin. Ed. Viitanen, viiden viime vuoden aikana kansantulon kakku on kasvanut noin 100 miljardilla markalla, se jaettava, mikä on jaettavissa, on kasvanut noin 100 miljardilla markalla.

Ministeri Perho sanoi, että parannuksia on tehty. Mitä on tehty? Siitä kakusta, vaikka se kakku on kasvanut edellä kerrotulla tavalla, satojentuhansien eläkeläisten käteenjäävä osa ei edes markkamääräisesti ole juurikaan kasvanut, reaalisesta arvosta puhumattakaan, näiden vuosien aikana. Miten tällainen temppu on tapahtunut? Juuri sillä, että kansaneläkkeen pohjaosaa on päätetty alentaa, ollaan leikkaamassa kokonaan pois, että taitettu indeksi on toteutettu. Nämä koskevat satojentuhansia kansalaisia. Tavallaan tästä tulee se kokonaisuus, mistä sairausvakuutusmaksu on osa.

Näiden toimien yhteisvaikutuksena käy niin, ed. Viitanen, että kaikkein suurituloisinta eläkeläistä mikään leikkaus ei näiden vuosien aikana ole kunnolla koskenut, ei millään tavalla koskenut. Sellaista eläkeläistä, joka saa kymppitonnin kuukaudessa eläkettä, tällaista kansalaista eivät mitkään leikkaukset ole koskeneet Lipposen ykkösen ja Lipposen kakkosen toimien aikana. Sen sijaan sellaisen tavallisen eläkeläisen kukkarolla, joka saa 3 500—6 000 markkaa kuukaudessa eläkettä, on käyty usean kerran. Tästä taustasta tulee tavallaan se ajattelutapa ja vaade, että on saatava selvät nuotit siitä, että sairausvakuutusmaksun osalta menetellään niin kuin hallitus, näin ymmärsin, alun perin ohjelmassaan sanoo, että tämän vaalikauden aikana tämä yksityiskohda hoidetaan pois päiväjärjestyksestä.

Ensimmäinen varapuhemies: Myönnän tässä replikoinnissa vielä vastauspuheenvuorot edustajille Seppo Kanerva, Viitanen, Ihamäki ja Tennilä. Sen jälkeen menemme ehdottomasti puhujalistaan, koska puheenvuoroja on vielä 14.

⁴¹ **Seppo Kanerva /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Viitasen kannattaisi katsoa, kenen nimi raippaverolaissa on alla.

Minusta oli mielenkiintoista kuulla se vastaus, jota olen penännyt monta päivää ja jonka sain ministeri Maija Perholta. Se oli tosiaan hieno vastaus, ja aionkin poistaa nimeni puhujaluetelosta, kun Maija Perho sanoi, että tätä alennusta jatketaan. Se oli se, mitä olen penännyt monta päivää, ja nyt se tuli sieltä mustaa valkoisella. Hetken päästä käyn korokkeelta hakemassa. Se oli tosi hieno juttu.

Kyllä meidän tietoomme on tullut, että demaraiset Marjaana Koskinen ja Saara Karhu ovat tehneet kovaa työtä eläkeläisten puolesta. Kiitos vain! Jos edellisen eduskunnan aikana olisi ollut yhtä kovia demarainaisia, olisipa taitettu indeksikin saatu hoidettua.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Viitanen, vastauspuheenvuoro ed. Pekkarisen puheenvuoron johdosta.

⁴² **Pia Viitanen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärsin, että yleensä puhujalle myönnetään puheenvuoro kaikkien vastanneiden osalta.

Ed. Pekkarisen vastauspuheenvuorossa ei minulle sinänsä mitään uutta ollut. Tämä oli juuri sitä samojen asioiden toistoa, mitä täällä on käyty nyt neljä vuotta, syyllistämistä ja kaikkea muuta, etsitty syyllisiä näihin asioihin. Sellaisiakin tilastoja olen nähnyt, joissa esimerkiksi ed. Pekkarisen itse ollessa hallituksessa eläkeläisten ostovoiman kehittyminen oli jatkuvasti pakkasen puolella. Lipposen hallituksen aikana ostovoima sitten parani, toki vähän, mutta kehitys oli kuitenkin sillä pakkasen paremmalla eli plussan puolella.

Oikeudenmukaisuuden jakautumisesta ja muusta sanoisin sen verran, että kun kuitenkin on päästy keskeisimmän tavoitteen, työllisyyden, osalta selkeihin parannuksiin, se väistämättä tuo hyvin monelle ihmiselle entistä parempaa. Mielestäni ei voi puhua, että olisimme pelkästään epäoikeudenmukaisesti kaikkea tässä maailmassa jakaneet.

En oikein ymmärtänyt, puhemies, miten ed. S. Kanervan kommentti liittyi juuri minun käyttämäni puheenvuoroon, joten en sitä sen enempää kommentoi. Minä katson, että meillä on hyviä demarainaisia ollut ja on ja toivottavasti on tulevaisuudessakin eduskunnassa. Omalta osaltani kiitän omaa eduskuntaryhmääni muun muassa siitä, että olemme olleet oikeasti kovina.

⁴³ **Timo Ihamäki /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä kerran haluan todeta, että korotettu savamaksu säädettiin syvän laman aikana, kun kansantalous kävi syvällä. Viime hallituskaudella, siis Lipposen ykkösen aloittaessa, valtio otti vielä velkaa 60 miljardia markkaa per vuosi. Viime hallituskaudella päästiin lopulta siihen, että uutta velkaa ei enää oteta. Nyt, kun uutta velkaa ei enää oteta, valtiontalous on siinä tilassa, että voidaan alkaa helpottaa syvän laman aikana säädettyjä kuristusveroja, kuten savamaksua.

⁴⁴ **Esko-Juhani Tennilä /vas** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Pekkarisen puheenvuoron johdosta aivan lyhyesti vain seuraava:

Eläkeläisten osalta on monta sellaista asiaa, jotka pitää korjata. Näitä isoja kysymyksiä käsitellään nyt eduskunnassa yksi kerrallaan.

Mitä savamaksun alennukseen tulee, tässä hallituksen parannettu esitys ja keskustan esitys ovat yksi ja sama. Eihän siinä ole käytännössä mitään eroa, 0,1 penniä. Minusta tuntuu, että siinä ei ole enää oleellista eroa. Minä näen niin, että tässä nyt on jonkinlainen alkuasetelma saatu aikaiseksi ja lähdetty eteenpäin. Ensi syksynä asiaan palataan ja varmasti on samanlainen kiista silloinkin edessä, luulisin näin, ja silloin pitää eduskunnan taas olla jämökkänä niin, että koko ylimääräinen savamaksu tällä vaalikaudella poistetaan, kuten puhetta alun alkaen on ollut. Vaalien alla pidimme sitä puhetta hyvin monet, ja minä ainakin siitä myös pidän kiinni. Ei sisältöpuolella ole nyt hallituksella ja keskustalla mitään eroa enää eduskunnan käsittelyn jäljiltä.

⁴⁵ **Susanna Huovinen /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Aivan kuten ed. Viitanen totesi, minunkin aikomukseni oli käyttää lyhyt puheenvuoro asiasta, mutta koska keskustelu on venynyt, täytyy muutamia asioita ehkä kommentoida, mitä keskustelun aikana on tullut esiin.

Kun me kansanedustajat liikumme maakunnissa, epäilenpä, että lähes kaikki täällä jaamme sen käsityksen, että eniten yhteydenottoja tulee juuri eläkeläisiltä. Nuoremman sukupolven edustajana itse ainakin pidän tätä hyvänä asiana. Toivoisinkin, että omakin ikäluokkani ryhtyisi samalla tavalla aktiivisesti asioidensa puolustamiseen. Sen vuoksi nyt käsittelyssä oleva savamaksun alentaminen on hieno signaali eläkkeen-

saajille siitä, että heidän asiaansa ei todellakaan ole tässä talossa unohdettu.

Tässä yhteydessä on myös erittäin tärkeää muistuttaa siitä hallitusohjelman kiistelystä kohdasta, jossa todetaan, että savamaksun alentamista jatketaan. Meidän demareiden tavoitehan on ollut koko ajan se, että tämä Ahon hallituksen aikana säädetty ylimääräinen raippavero poistetaan tällä kaudella kokonaan. Välillä on tässä kiistelystä tullut vähän sellainen olo, että todellakin tuntuu, niin kuin ed. Stenius-Kaukonen muun muassa epäili, että oppositiossa nyt todella taitaa kirpaista se, että hallitusryhmät ovat saavuttaneet savamaksuasiassa ja sen alentamisessa hyvän ja tuloksellisen sovun täällä eduskunnassa nimenomaan.

Kun esimerkiksi ed. Rehula epäili, ettei hallituspuolueilta löydy eduskunnassa riittävää voimaa toteuttaa savamaksun poistamista tällä kaudella, kehottaisin nyt näitä opposition epäilijöitä katsomaan tätä ehdotusta. Hallituksen esitystään eduskunta on nyt tuplaamassa. Se on tuplaamassa sitä. Se on mielestäni paljon. Minä en ainakaan voi käsittää sitä, jos tällainen tuplaaminen tulkitaan täällä opposition taholta hallituspuolueiden eduskuntaryhmien voimantuuteksi. Siitä mielestäni ei ole kysymys vaan aivan päinvastaisesta.

46 Päivi Räsänen /skl: Arvoisa rouva puhemies! Esitys, jota nyt käsittelemme, sisältää ensi vuodeksi esitykset sekä nyt puhutuista sairausvakuutusmaksuista että myös työnantajan kansaneläkemaksuista. Aion käsitellä puheessani tätä esitystä ja valiokunnan mietintöä molemmilta osin.

Todellakin eläkkeensaajiltahan on vuodesta 93 lähtien peritty eläketuloihin perustuvaa korotettua sairausvakuutusmaksua. Tällä hetkellä korotettu osuus on 2,4 penniä veroäyryltä. Tämä vaikuttaa omalta osaltaan sen, että eläkeläisiin kohdistuva verorasitus on kireä, joten eläkeläiset aivan oikeutetusti kokevat sen epäoikeudenmukaisena.

Valtion taloudellisen tilanteen kohennuttua on mielestäni perusteltua tässä vaiheessa luopua ylimääräisestä sairausvakuutusmaksusta tämän vaalikauden aikana kokonaan. Hallituksen alkuperäisessä esityksessähän alennus oli 0,35 penniä veroäyryltä, mutta sosiaali- ja terveystalouden käsittelyssä enemmistö päätyi esittämään 0,7 pennin kevennystä. Haluan nyt tässä

yhteydessä todeta selkeästi sen, että iloitsen siitä, että hallitusryhmät saivat aikaiseksi tämän vuodelle aikaistetun eli 0,7 pennin kevennyksen, enkä todellakaan ole siitä millään lailla pahoillani. Ihmettelen näitä kommentteja tai epäilyjä, joita puheenvuoroissa on heitetty. Haluan aivan samalla lailla kuin valiokunnan kokouksessa täälläkin onnitella hallituspuolueiden edustajia, että saitte tässä suhteessa selvän parannuksen aikaiseksi.

Mutta sitä pidän huolestuttavana ja edelleenkin tämän keskustelun jälkeen ja tässä vaiheessa olen huolestunut siitä, että valiokunnan enemmistö ei halunnut selkeästi velvoittaa hallitusta luopumaan tämän vaalikauden aikana korotetusta sairausvakuutusmaksusta. Nimittäin tällä hetkellä tämä hallitusryhmien voimannäyte sisältää ainoastaan sen, että kahden vuoden kevennysaikataulu puristettiin yhden vuoden aikatauluun, eli jatkosta meillä ei ole todellakaan tietoa. Selväksi kävi se, että hallituksen taholta ei tullut lupaa sitoutua korotetun osuuden poistoon tämän vaalikauden aikana, vaikka ymmärsin niin, että valiokunnassa olisi siihen ollut myös ainakin eräiden hallitusryhmien taholta tahtoa.

Todellakin kolmannen käsittelyn yhteydessä tulemme ponnesta äänestämään. Kun täällä on näin paljon esiintynyt keskustelun aikana niin oppositiossa kuin hallitusryhmissä tahtoa poistaa kokonaan korotettu osuus vaalikauden aikana, toivon, että voisimme vielä siinä tilanteessa yhdistää voimamme ja velvoittaa hallitusta kokonaan luopumaan korotusosuudesta tämän vaalikauden aikana.

Kristillisen liiton vaihtoehtobudjetissa, jonka julkistimme pari viikkoa sitten, ehdotettiin eläkeläisten korotetun sairausvakuutusmaksun keventämistä yhdellä pennillä veroäyryltä. Tälle linjalle uskollisina, joka sisältyi myös omiin vaalilupauksiimme, tulemme esittämään sitä toisen käsittelyn yhteydessä. Tämä näkemys ja sen perustelut löytyvät myös vastalauseesta, joka on liitetty valiokunnan mietintöön.

Totean myös, että 0,7:n ja 1,0:n penniluvuilla on selkeä ero, kun epäiltiin, onko opposition ja hallituksen esityksillä mitään eroa. Kyllä on aivan eri asia, puhutaanko 0,7 vai 1,0 pennistä. Muistutan, että myös eräät hallituspuolueiden edustajat ovat tehneet aivan vastaavia lakialoitteita, joissa ehdotetaan yhden pennin kevennystä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä pidetään ennallaan työnantajan kansaneläkemak-

sut, mikä on toinen merkittävä kokonaisuus hallituksen esityksessä. Tavallaan pahoittelen sitä, että tämä puoli on jäänyt keskustelussa kokonaan toisen tärkeän asian jalkoihin. Toivon, että voisimme myös työnantajan kansaneläkemaksuista keskustelun aikana enemmän puhua.

Pienten yritysten elinvoimaisuutta ja työllistämismahdollisuutta rasittavat suuret välilliset työllistämiskustannukset. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asettama, Tarmo Pukkilan johtama työryhmä on hiljattain todennut, että tarkoituksenmukaisin tapa keventää työnantajamaksuja on nimenomaan työnantajan kansaneläkemaksun alentaminen porrasteisesti. Aivan erityisesti alimman poistoporrastusluokan kohdalla kansaneläkemaksun alennus kohdistuu pieniin yrityksiin, työvoimavaltaiseen palvelutuotantoon. Hallituksen esityksessä työnantajan kansaneläkemaksut säilyvät ennallaan. Pahoittelen, että tässä yhteydessä näiden maksujen kohdalla ei voimanponnistusta hallitusryhmien taholta ilmeisesti edes yritetty. En pidä tätä linjaa tarkoituksenmukaisena, jos haluamme konkreettisesti edistää työllisyyttä ja pienyritysten toimintaedellytyksiä.

Mainitsemassani kristillisen liiton eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetissa esitetään merkittävää kevennystä työnantajan kansaneläkemaksuun alimman poistoporrastusluokan kohdalla nykyisestä 2,4 prosentista 1,8 prosenttiin. Kun samalla esitämme tätä kompensoimaan kahden ylimmän luokan tarkistuksia ylöspäin, niin kansaneläkemaksun tuoton menetys on noin 400 miljoonaa markkaa, mikä on huomioitu budjettivaihtoehdossamme ja minkä uskomme todellakin tulevan takaisin paremman työllisyyden kautta.

Samassa yhteydessä säädetään myös kuntatyönantajan kansaneläkemaksut. Ne ovat myös varsin korkeat ja omalta osaltaan vaikeuttavat kunnan työllistämistavoitteita. Kuntalaisten kannalta tärkeiden palveluiden, kuten terveydenhoidon, tasoa horjuttavat tällä vuosikymmenellä toteutetut henkilöstösopistukset. Kuntatyönantajan kansaneläkemaksun alentaminen merkitsisi työllistämiseen kannustavaa tukea kunnille.

Pidän tässä yhteydessä tärkeänä myös seurakuntatyönantajan kansaneläkemaksun alentamista. Aivan erityisen tarpeelliseksi tämä omassa ajattelussani tuli sen jälkeen, kun tuli ilmoitus, että seurakuntien yhteisöveron tuottoa on edelleen tarkoitus merkittävästi leikata hallituspuolu-

eiden yhteisellä voimannäytteellä. Seurakuntien yhteisöverotuoton leikkaaminen on jo nyt vaikuttanut aivan konkreettisesti haitallisesti seurakuntien mahdollisuuteen pitää nykyistä henkilöstöä työssä. Tämä todellakin on tämän vuoden aikana seurakunnissa ensi vuoden suunnitelmia tehtäessä merkinnyt paineita henkilöstön vähentämiseen.

Arvoisa puhemies! Keskustelussa ei ehkä ole, tai en ainakaan ole huomannut, että olisi muisteltu sitä, että hallituksen antoi tänä syksynä ensimmäisen esityksensä sellaisena, että kaikki nämä maksut säilyvät ennallaan eli että eläkeläisten sairausvakuutusmaksuun ei olisi tullut mitään alennusta. Mutta poliittiset paineet kävivät välittömästi koviksi ja aiheuttivat sen, että hallitus joutui vetämään esityksensä pois ja antamaan 0,35 pennin alentamisesityksen, joka ei sekään kestänyt poliittisia paineita, joten nyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan enemmistö esittää 0,7 pennin kevennystä. Painotan sitä, että on muistettava, että kyseessä on vain varhentaminen yhden vuoden osalta. Alun perinhän esitettiin, että ensi vuonna kevennetään 0,35 penniä ja seuraavana uudet 0,35 penniä. Nyt nämä kevennykset on laskettu yhteen ensi vuoden osalta.

Käydyissä keskusteluissa on hyvin selkeästi käynyt ilmi, että vuodelle 2001 ei ole sovittu muusta kuin pienten eläkkeiden tasokorotuksesta, joka sekin toki on tärkeä kysymys. Muistutan siitä, että valiokunnan enemmistö ei halunnut hyväksyä lausumaa, jossa esitettiin, että hallituksen tulisi tämä korotettu osuus poistaa kokonaan tämän vaalikauden aikana. Tulemme siitä kolmannen käsittelyn yhteydessä äänestämään, ja toivon, että siinä yhteydessä eduskunta voisi selkeästi ilmaista tämän suuntaisen toiveen.

⁴⁷ **Saara Karhu /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Käsitellyssä olevassa hallituksen esityksessä haluan keskittyä lähinnä siihen osaan, joka koskee eläkkeensaajilta eläketulon perusteella perittävän sairausvakuutusmaksun alentamista. Täytyy tosin jo tässä yhteydessä myöntää, että ensimmäisen tunnin aikana käyty keskustelu vei josain määrin pohjaa pois puheelta, jonka kirjoitin. Olen tehnyt tänne paljon reunahuomautuksia. Tuntuu, että pajatso on tyhjä. Mutta jos puhe vaikuttaa sekavalta, niin toivottavasti kaikki asiat tulevat esiin. Meinaan tässä pikkuisen myös kommentoida osaltani tuota alussa käytyä keskustelua.

Mutta lähdetään siitä, mitä alun perin kirjoitin. Eli sen verran omalta osaltani menen historiaan, että totean maksun juurien juontavan Esko Ahon hallitukseen ja koettuun syvään lama-aikaan. Sitten, kun maamme taloudellinen tilanne antoi myöten, alkoi Lipposen ensimmäinen hallitus maksun alentamisen hiljalleen.

Pääministeri Paavo Lipposen nykyisen kaksohallituksen hallitusohjelmaan kirjattiin tämän eläkeläisiltä perittävän korotetun sairausvakuutusmaksun alenemisen jatkuminen. Määrää ja alentamisen aikataulua hallitusohjelmaan ei ole kirjattu.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä koontui viime suvena kesäkokoukseensa Tampeleelle. Kokouksessa nousi esiin monia tärkeitä asioita, muun muassa aivan pienintä eläkettä saavien eläkeläisten tilanne. Ykkösasioiksi, niin sanotuiksi kärjiksi, valitsimme kuitenkin nimenomaan eläkeläisten ylisuuren sairausvakuutusmaksun alentamisen sekä myöhemmin tänään saaliin keskusteluun tulevan opiskelijoiden asumistuen. Näitä kumpaakin asiaa olemme erittäin ponnekkaasti yhteisrintamana ajaneet koko syksyn. Kenellekään ei varmasti ole voinut jäädä epäselväksi meidän demareiden hyvä yhteishenki ja yhteisymmärrys näissä kahdessa kysymyksessä.

Tässä yhteydessä haluan kiittää ed. Seppo Kanervaa, joka mainitsi minut yhtenä tämän asian pääajajista. Toki olen tehnyt asian eteen kovasti työtä, mutta niin kuin me kaikki täällä salissa tiedämme, ei yksi demari kesää tee, hyvä jos kaksikaan. Kyllä tätä porukalla on ajettu, ja kyllä oma eduskuntaryhmäni on toiminut asiassa ihan vahvasti. Olen erittäin ylpeä meidän ryhmästäme tässä asiassa.

Tukea meidän eduskuntaryhmämme on saanut kentältä. Muun muassa meidän Pirkanmaan piirikokouksemme antoi täyden tukensa savan alentamiselle nimenomaan niin, että se poistuisi tämän nelivuotiskauden aikana kokonaisuudessaan, ja se on omakin toiveeni.

Täällä on käytetty puheenvuoroja siitä, että tämä luvattu 0,70 penniä on nyt se kaikki, mitä tullaan saamaan. Näin voidaan tietysti pessimistisesti ajatella. Mutta nyt on nähty, mistä tämänkin 0,70:n kanssa lähdettiin, nollatarjouksesta. Sitten kirjoitin minäkin nimeni ed. M. Koskisen aloitteeseen, jossa haluttiin pennin alennusta. Mielestäni se oli neuvotteluavaus. Aina on pyydetävä vähän enemmän, jotta voisi jotain saada,

koska aina siitä pyynnöstä tingitään. Jos penniä pyydetään ja 0,70 saadaan, mielestäni olemme voittaneet. Se oli hyvä ratkaisu. Mutta tuo vaatimus ja se taistelu, mikä meilläkin on ryhmässä ollut joka ikinen torstai, tarvittiin, jotta tähän päädyttiin.

Sitten tuli hallitukselta 0,35 ja 0,35, kuten täällä on kuultu. Nyt se on siis 0,70, mihin itse olen erittäin tyytyväinen varsinkin, kun sen lisänä on kansaneläkkeen, siis kaikkein pienintä eläkettä, täysimääräistä kansaneläkettä, saavien tasokorotus seuraavalle vuodelle.

Itse en kuitenkaan ole pessimistinen sen suhteen, että savan alennus ei jatkuisi ensi vuonna, millaista todellakin on väläytetty. Uskon kuitenkin, että sen jatkuminen on jälleen uuden taistelun takana. Mennään vuosi kerrallaan, budjetti kerrallaan. Katsotaan, mikä on tilanne, ja tehdään sen eteen sitten kaikki voitavamme. Itse olisin tässä tilanteessa ollut valmis äänestämään hallituksen esitystä vastaan, mikäli tämä asia ei olisi mennyt näin hyvin. Nyt voin onnellisena täältä korokkeelta puhua ja sanoa, että 0,70 on tuloissa, ja voin iloisesti painaa hallituksen esityksen puolesta jaa-nappia tässä asiassa.

Kun sanottiin, että eläkeläiset ovat tyytymättömiä, niin omalta kohdaltani olen kyllä saanut hyvin paljon positiivista palautetta. Ihmiset kokevat tämän todella päänavauksena ja erittäin hyvänä asiana, ja kovin monet ovat tulleet sanomaan, että teette hyvää työtä siellä. Varmastikin on vielä lisäodotuksia, mutta kun olen jutellut heidän kanssaan tästä, että painotukset ensi vuonna ovat kaikkein pienituloisimmissa eläkeläisissä, niin sekin on eläkeläisten keskuudessa aika hyvin hyväksytty, koska eläkeläiset ovat oikeudenmukaisia.

Mitähän tässä vielä keksisi? Täällä on niin paljon reunahuomautuksia. Sen haluaisin vielä sanoa, että kun todellakin aina puhutaan, että sava kohdistuu vain hyvää tuloa saaviin eläkeläisiin, jollen nyt aivan erehdy, asuinkunnasta riippuen tulorajat tälle veronmaksulle ovat seuraavat: puolisoilla noin 2 870 markkaa kuukaudessa ja yksinäisellä 3 300. En kyllä omalta kohdaltani voi tällaisia eläketuloja pitää mitenkään suurina eläketuloina, joskin pienempääkin eläkettä saavia on. Kyllä tämä kohdistuu varsin pieninkin eläketuloa saaviin eläkeläisiin.

Loppuun haluan vielä ottaa esiin asian, joka ei suoranaisesti liity käsittelyssä olevaan asiaan. Koska sen ovat jo edustajat Tahvanainen ja Vii-

tanen nostaneet esiin ja koska asia on myös lähellä omaa sydäntäni, haluan mainita alle 23-vuotiaiden eläkekertymän. Siihen olisi saatava ehdotomasti muutos, ja toivon, että se asia tulee hallituksessa esille ja mielellään myönteiseen käsittelyyn myöhemmin.

⁴⁸ **Juha Rehula /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! En malta olla muutamaa asiaa kommentoimatta.

Ensinnäkin kyllä minä uskallan täältä eduskunnan puhujakorokkeelta opposition edustajana sanoa, että hallituksen esityksen saama vastaanotto valiokunnassa ja nyt meidän käsittelysämme oleva ylimääräisen saven aleneminen ensi vuonna 0,7 pennillä on hyvä saavutus. Siitä voi onnitella erityisesti hallituksen sisällä olevia vasemmistopuolueita, että puristusta ja voimaa riitti siinä vaiheessa, kun paikka oli tiukka. Näin väitän sillä perusteella, mitä olen itse ollut läsnä valiokunnan kokouksissa. Hallitusryhmien neuvotteluissahan en tietenkään ole ollut mukana, vaan meidätahan ajettiin siinä vaiheessa valiokunnan kokouksista ulos, niin kuin tapana on. Mutta minä onnittelen, uskallan sanoa sen ihan vilpittömästi ääneen, hallituspuolueitten niitä ryhmiä, jotka olivat tämän asian kanssa tosissaan ja uhmasivat sitä mahtia, joka tässä maassa tuntuu päällimmäisenä olevan. (Ed. Akaan-Penttilä: Pyydyttiin poistumaan!)

Siitä huolimatta muutama kommentti, vaikka ed. Viitanen ei ole salissa. Täällä perättiin opposition moraalia. Itse sain synninpäästön, kun en ollut 1991—1995 eduskunnassa, mutta kyllä moraalisesti on myös toivottavaa, että pysytään edes likimain totuudessa, mitä valitettavasti ed. Viitanen ei tehnyt.

Toisekseen ed. Laitinen ilmoitti täällä, kuinka voi röyhittää rintaa siitä, kuinka hallitus hoitaa hyvin eläkeläisten asioita. Meillä on seuraavana kohtana täällä kansaneläkkeen pohjaosan leikkauksen jatkaminen, ja siinä on kyllä rinnan röyhittäminen kaukana sen jälkeen, kun siitä huomena todennäköisesti äänestyksen jälkeen on päätetty niin kuin jossakin on sovittu.

Ed. Ihamäki ihmetteli sitä kiihkoa, millä tätä keskustelua käydään. On kyllä todettava, että tällä valtiopäiväkokemuksella, mikä itselläni on, tämä on ollut yksi värikkäimmistä keskusteluista. Ed. Laitisen sanoja mukaellen: silloin kun tekee kipeää, näinhän siinä käy.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelysämme oleva mietintö on siis selkeä parannus hallituksen molempiin tänä syksynä asiasta jättämiin esityksiin. Tarkoittaisihan tämä sitä, että 0,7 pennin alennus eläkeläisten ylimääräiseen sairausvakuutusmaksuun mahdollistaisi vuosittain toteutettuna, että kuluvan vaalikauden aikana eläkeläisten ylimääräinen sava voisi tulla poistetuksi. Hallitusryhmienkin sisällä voimakkaasti esiin tuotu tahto tuo toivottavasti tulosta. Tästähän ovat osaltaan kertomassa ne paineet, joilla hallituksen alkuperäinen esitys siis muuttui valiokuntakäsittelyssä siihen malliin, missä se nyt meillä täällä on.

Toisaalta, mikä on oleellisempaa, valiokuntakäsittelyn äänestyskäyttäytyminen kertoo osaltaan siitä, että keskustan asettamille tavoitteille on hallitus—oppositio-rajat ylittävää kannatusta. Täytyy muistaa, että se, että me jätimme mietinnöstämme lausumaehdotuksen pois, syntyi äänestyksen tuloksen jälkeen, eivätkä siinä suinkaan kristilliset ja keskusta olleet yksinään.

Tapana kuitenkin on, että hallituksella on asioidensa niitä tänne eduskuntaan tuodessaan jokin linja, selkeä päämäärä ja tavoite. Täällä on todettu, että ei budjettia tehdä kuin yhden vuoden mittaiseksi, mutta tällaisissa tärkeissä asioissa yleensä jonkinlainen tavoite on. Pääministerin omat puheet kuluneen puolen vuoden aikana ovat kuitenkin lievästikin tulkittuina ristiriitaisia, eikä voida edes katsoa vallitsevien olosuhteiden muuttuneen niin paljoa, että annetuista lupuksista tarvitsisi esimerkiksi valtiontalouden heikkenemisen merkkien vuoksi luopua. Tässä asiassa on kyse, niin kuin tänä iltanakin on lukuisia kertoja tullut esiin, pahimman lama-ajan jäänteestä, jolle ei ole sosiaalipoliittisia perusteita. Kyse on puhtaasti valtiontaloudellinen ja arvostuskysymys siitä, miten paljon mainostettua veronalennusvaraa käytetään ja kohdennetaan tämän vaalikauden aikana. (Ed. Ala-Nissilä: Juuri näin!) Päätös on puhtaasti poliittinen valinta, puhumattakaan hallitusryhmien sisältä esitetyistä vaatimuksista, joita ovat tehneet omissa ryhmissäänkin merkittävässäkin asemassa olevat henkilöt. Lupausten ja tekojen välistä ristiriitaa todennetaan viimeistään tämän lain kolmannen käsittelyn yhteydessä, missä tulemme esittämään, että eduskunta edellyttäisi, että eläkeläisten ylimääräinen sairausvakuutusmaksu poistetaan vuoteen 2003 mennessä.

Meillä poliitikoilla on taito kääntää musta valkoiseksi, sen kertoo erinomaisesti tämänkin asian yhteydessä käyty keskustelu. Nyt on teon paikka. Tulevana tiistaina katsotaan, kuka on sitovasti eläkeläisten puolella, kuka ei. Tätä odottavat sadattuhannet eläkkeensaajat. Tätä asiaa ei voi myöskään erottaa, niin kuin on keskustelussa tullut täysin selville, muista tänä syksynä käsiteltävistä, itse asiassa tänään ja huomenna ratkaisevissa käsittelyissä olevista, laeista. Eläkeläisiä ja vanhusväestöä koskettavat niin terveydenhuollon maksujen korotukset kuin kansaneläkkeen pohjaosan leikkauskin, samoin verolait, joita myös on tarkasteltava eläkeläisten käytettävissä olevia tuloja arvioitaessa. Kiinteistöveron alarajojen nosto, pankkitalletusten verollepano tai palvelualojen arvonlisäverokokeilusta pois jääminen kohtaantuvat merkittävästi vanhusväestön päivittäin käytettävissä olevaan varallisuuteen.

Eläkeläisten ylimääräinen sairausvakuutusmaksu siis alenee 0,7 penniä. Osittaisesta toistostakin huolimatta kysyn uudelleen hallituksen linjaa, puheitten ja lupausten kohtaamista, millaisen kuvan me päätöksentekijät annamme siitä, mitä tälle ongelmaksi koetulle asialle jatkossa tapahtuu. Eduskunnan tahdon ilmaisun paikka on tällä vaalikaudella ensimmäistä kertaa huomenna. On kyse päättäjien uskottavuudesta. Tämä asia koskettaa meitä kaikkia, niin hallitusta kuin oppositiotakin, ja kun ed. Tahvanainen aloitti puhevuoronsa sillä, että vaalikentillä meinasi torilla saada laukusta päähän, se kohtaantuu kyllä meihin aivan jokaiseen, vaikkemme suoranaista vastuuta viiden viime vuoden ratkaisusta keskustassa enää kannan.

Arvoisa rouva puhemies! Eläkeläisten asema on vienyt tämän lain käsittelyn yhteydessä ymmärrettävistä syistä päähuomion. Työnantajan kansaneläkemaksusta päätetään kuitenkin niin ikään vuosittain. Keskustelun painopisteen ollessa toisessa tärkeässä asiassa on keskustelu tästä jäänyt liki unohtuksiin, nimittäin se, mikä vaikutus työn teettämiseen on sillä, millaisia sivukuluja työn teettämisestä joudutaan maksamaan. Työnantajan kansaneläkemaksu on eräs tärkeimmistä työvaltaisista yrityksistä Suomessa rasittavista välillisistä kustannuksista. Veroratkaisuilla tulee luoda tilaa tasapainoiselle kasvulle ja työllisyyden paranemiselle. Tämä onnistuisi parhaiten kohdentamalla nyt tehtävät veroratkaisut täsmällisesti pienipalkkaisen työn verorasituksen

keventämiseen. Tehokasta olisi käyttää sekä tulo- ja veron keventämistä että työnantajamaksujen alentamista. Pienipalkkaisen työn korkea verorasitus on työllistämisen ja työllistymisen este, jota tulisi siis voida korjata, jotta koko talouskehitystämme uhkaavat asiat, pitkäaikaistyöttömyyden edelleen jatkuminen ja ikääntyneen, vähemmän koulutetun väestönosan työttömyyden jääminen edelleen varsin korkealle tasolle, eivät toteutuisi tai näistä ongelmista päästäisiin mahdollisuuksien mukaan eroon.

Kansaneläkemaksun kohdentaminen keskustan esittämällä tavalla alempaan poistoporrastusluokkaan merkitsisi sitä, että alennus painottuisi erityisesti työvoimavaltaiseen palvelutuotantoon ja pienituloisimpaan työvoimaan. Tämä kompensoitaisiin korottamalla kahta ylintä maksuluokkaa 0,5 prosenttiyksiköllä. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksut alenevat vastaavasti keskimäärin 0,35 prosenttiyksikköä ensi vuonna työttömyysvakuutusrahastoon kertyneen ylijäämän johdosta, joten työnantajamaksut eivät kokonaisuudessaan nouse olennaisesti millään työnantajaryhmällä.

Kuntatyönantajan kansaneläkemaksua esitämmme alennettavaksi 3,15 prosentista 2,8 prosenttiin, millä osaltaan voitaisiin kompensoida myös kunnille tulonmenetyksiä, joita eduskunta lähiviikkoina tulee säätämään.

Ed. Hyssälä merkitään läsnä olevaksi.

⁴⁹ **Marjatta Stenius-Kaukonen /vas:** Arvoisa puhemies! Olen osallistunut useilla vastauspuheenvuoroilla tähän keskusteluun, ja sitä kautta oma kantani ja vasemmistoliiiton eduskuntaryhmän kanta on varmasti tullut täysin selväksi opposition edustajille, mitä me haluamme. Me haluamme poistaa eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun kokonaan tällä hallituskaudella.

Kuten ministeri Perho sanoi, kaikilla hallitusryhmillä on siitä yhtenäinen näkemys, että tätä jatketaan. Aikataulu on auki, se on totta. Olkaamme nyt tyytyväisiä 0,7 pennin alennukseen tällä kertaa, niin kuin keskustakin on siihen tyytyväinen oppositiossa. Käyttäkäämme ne yhteiset voimat siihen, että jatkoa seuraa eläkeläisten

ylimääräisen sairausvakuutusmaksun poistamiseksi tämän hallituskauden aikana. (Ed. Ala-Nissilä: Hyväksytään keskustan hyvä ponsi!)

Täällä on vähemmän keskusteltu työnantajan vakuutusmaksuista, joista ed. Rehula ennen poistumistaan juuri puhui. Keskustan malli on erittäin hyvä, koska se vaikuttaa täsmälleen vasemmistoliiton vanhoista vastalauseista lainatulta. (Ed. Ala-Nissilä: Pukkilan työryhmän malli!) — Ei se ole puhtaasti Pukkilan työryhmän malli. (Ed. Hyssälä: Vasemmistoliitossa olikin ennen hyvä ohjelma!)

Se, miksi tässä yhteydessä, kuten ed. Rehula totesi, tästä asiasta ei ole samalla tavalla väännetty kättä kuin ylimääräisestä sairausvakuutusmaksusta, johtuu siitä, että nämä asiat ovat hallituksessa kesken. Emme me seuraa vain rauhallisina sivusta, vaan pyrimme ottamaan kantaa näihin asioihin ja myös vaikuttamaan siihen, että pienyrityksillä, työvoimavaltaisilla yrityksillä on mahdollisuuksia palkata työvoimaa kohtuullisilla kustannuksilla. Meidän vakaa tavoitteemme on suosia näillä maksuilla työvoimavaltaisia yrityksiä. Toivomme, että hyvin lähiaikoina näissä päästäisiin eteenpäin. Ikävä kyllä vielä ensi vuoden osalta ei ole esityksiä tullut.

Mielestäni on täysin selvää, että eräs keskeinen keino pyrkiä parantamaan työllisyyttä on se, että aivan pienet yritykset voivat kohtuullisilla kustannuksilla palkata lisätyövoimaa ja että myös yksin yrittävät pystyvät työllistämään itsensä. Tähän kokonaisuuteen liittyy myös arvonlisäveron alentaminen. EU-kokeiluun liittyvä alennus kyllä ikävästi karahti karille. Tästähän valtiovarainministeri Niinistö kantaa vastuun, ja ikävä kyllä hallitus sitten lähti tätä tukemaan. Mutta on mahdollista tehdä tämä asia paremmin. Vaikka me kannatimme sitä, että alv-kokeilu olisi tullut aloittaa, on syytä hakea nimenomaan parempaa ratkaisua. Tässä suhteessa olen erittäin iloinen, että kokoomuksen piiristä löytyy paljon pienyrityksistä ja työvoimavaltaisista aloista huolta kantavia edustajia, eli tässä meillä on yhteistyömahdollisuudet, vaikka jokaisesta asiasta emme aina olekaan ihan samaa mieltä. Elän siinä käsityksessä, että tässä asiassa voimme päästä eteenpäin. Pikaisia toimenpiteitä kyllä tarvittaisiin.

Hallituksen esitykseen sisältyy myös lapsilisämaksun poistaminen. Vaikka maksu on jo suurin piirtein 15 vuotta ollut poissa, niin en itse olisi millään halunnut tätä lakia pysyvästi kumota. Se

on nyt tässä paketissa kumoutumassa — no, tietenkään se ei kumoudu itsestään, vaan siitä tehdään päätös. Se, miksi olen huolissani siitä, liittyy siihen, että olen ylipäänsä huolissani sosiaaliturvan rahoituksesta.

Juuri sen takia on mielestäni lopuksi tärkeä tuoda esille se, että kun me vaadimme näiden maksujen alentamista, niin meidän täytyy koko ajan pitää kirkkaana mielessä, että sosiaaliturvan rahoituksesta on pidettävä huolta, nimenomaan Kansaneläkelaitoksen lainsäädännön pohjalta käytännössä järjestämästä ja toteuttamasta sosiaaliturvasta, joka on juuri pienituloisten ihmisten kannalta erityisen tärkeä. Tietysti myös ansioidonnoisilta osiltaan ja koko sairausvakuutuksen, eläkevakuutuksen, siihen liittyvien hoitotukien ja vammaisten etuuksien kannalta se on olennaisen tärkeä lainsäädäntö heikommassa asemassa olevien ihmisten tukemiseksi ja sairaiden ja vammaisten elinmahdollisuuksien parantamiseksi. Tässä mielessä näistä kaikista asioista pitää puhua yhdessä. On pidettävä huolta siitä, että tämän perusturvan rahoitus ei vaarannu niillä ratkaisuilla, mitä näissä maksuasioissa tehdään.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Mikkola.

⁵⁰ **Liisa Hyssälä /kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen aina välillä puhuu, niin kuin ei olisi hallituspuolueen jäsen ollenkaan. (Ed. Stenius-Kaukonen: Puhun sen mitä ajattelen!) Nytkin kuulimme, että ministeri Niinistö ja hallitus ovat päättäneet, puhuja ikään kuin siirtää oman vastuunsa johonkin muualle. Minä olen ymmärtänyt kyllä, että te olette ihan hallituspuolueen jäsen ja olette samalla tavalla vastuussa niistä päätöksistä. Ne ovat hallituksen esityksiä, ja jos te täällä niitä hyväksytte, myöskin ed. Stenius-Kaukonen on silloin niitten takana, näin olen ymmärtänyt, kun äänestää niitten puolesta.

Mutta se on kyllä sanottava viime kauteen verrattuna, että ed. Stenius-Kaukonen on tuonut hallituksen riveihin kyllä sosiaalista ajattelua. Kun ajattelen viime kautta, mitkä olivat ne äänenpaineet näissä sosiaalipoliittisissa kysymyksissä hal-

lituspuolueiden edustajien taholta, niin kyllä ne olivat aivan toiset. Ed. Kuoppakin oli silloin oppositiossa, puhui kyllä hyvin mutta oli oppositiiossa. Sikäli minä sanon, että tämä on tervetullutta. Toivon todellakin, että terveyspalvelumaksujen korotuksissa, mihin ed. Stenius-Kaukonen viittasi, voitte olla meidän esityksemme takana. Näitä ei kerta kaikkiaan voida tehdä. Tässä joutuvat sairaat ja pienituloiset ihmiset kyllä kohtuuttomalle rasitukselle, jos ne toteutuvat. Suomi joutuu kyllä eräänlaiselle häpeälliselle, kun nyt ovat jo kotitalouksien ja asiakkaitten maksamat osuudet Euroopankin huippua.

⁵¹ **Marjatta Stenius-Kaukonen /vas** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Hyssälän toivon olevan täällä niin kauan, että kuulee, mitä sanon sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. Niitä pidän kaikkein pahimpana esityksenä, mitä tämä hallitus on saanut aikaiseksi. Vielä en puhunut niistä yhtään mitään.

Mutta se, että tuon oman näkemykseni näistä asioista, ei mielestäni ole kiellettyä. Meitä on viisi erilaista puoluetta hallituksessa ja meillä on asioita erilaisia näkemyksiä. Juuri sen takia me jouduimme sitten keskustelemaan ja neuvottelemaan näistä asioista ja sovittamaan yhteen sitten niitä näkemyksiä, ja se onnistuu paremmin tai huonommin eri ryhmien kannalta eri asioissa. Tässä ylimääräisessä sairausvakuutusmaksussa me olemme päässeet sellaiseen tulokseen, että me olemme tämän sitten olleet kaikki valmiit hyväksymään, ja tästä me jatkamme.

En mitenkään halua omaa vastuutani väistää. Minulle tulee huomenna tekemään erittäin kipeätä monessa äänestyksessä. Olen ollut valmis puolustamaan niitä asioita, joita vasemmistoliitossa pidetään tärkeänä, ja sillä voimalla, mikä meillä on, yritämme näihin asioihin vaikuttaa.

Toinen varapuhemies: Totean, että tulen antamaan vastauspuheenvuoroja vain poikkeuksellisesti, koska meillä on pitkät puhujalistat.

⁵² **Pentti Tiisanen /vas:** Arvoisa herra puhemies! Ed. Hyssälällä on hiukan valikoiva kuulo tai sanotaan nyt ehkä valikoiva muisti, koska muistan ed. Hyssälän monta kertaa syyttäneen viime vaalikauden vasemmistoliiton kansanedustajia siitä, että he puhuvat liikaa hallitusta vastaan. Ed. Hyssälän mielestä, muistan vuosilta 97—98, pitäisi meidänkin, kaikkien hallituspuo-

lueiden kansanedustajienkin, vain suitsuttaa hallitukselle ja olla koko ajan ikään kuin kritisoi-matta niitä asioita, jotka on huonosti esitetty ja tuodaan huonoina asioina. (Ed. Hyssälä: Eihän siitä ollut kysymys!) — No, siitä oli kyllä kysymys. Se on tosiasia, että ed. Stenius-Kaukonen tulo eduskuntaryhmäämme on varmasti nostanut tätä tasoa, mihinkä viittasitte.

Viisitoista eri kansanedustajaa on tehnyt erilaisia aloitteita tähän hallituksen esitykseen 151 liittyen. Lopulta sitten oppositiolle jäi sellainen vastalause, jossa esitetään sairausvakuutusmaksua alennettavaksi 0,8 prosenttiyksikköä. Monet puheet kiihtuivat tuohon, ja taas vastaavasti hallituksen puolelta hallituspuolueiden eduskuntaryhmät, yhdessä kyllä tietysti opposition kanssa, ovat saaneet tänne tuoduksi esityksen, joka on 0,7 prosenttiyksikköä. Kuitenkin hallituksen esitys siis kasvoi kaksinkertaiseksi. Hyvin positii-vista siinä mielessä myös, että eduskunta on pystynyt ottamaan aloitetta käteensä ja olemaan enemmän kuin kumileimasin.

Opposition ponsi, mistä täällä ed. Rehula vuolaasti puhui, kuivuu kyllä poksahdukseksi siinä mielessä, että se on tyypillinen poliittinen lausuma, joka sinänsä ei sisällä mitään uutta, kun katsoimme, mitä hallituksen ryhmät ja tässä mielessä koko sosiaali- ja terveysvaliokunta lausuu sairausvakuutusmaksun alentamisesta, kunnes se on kokonaisuudessaan poistettu. Ei toki tämä istuvan eduskunnan valiokuntakaan voi mandaattiin yli vaalikauden ulottaa. Ymmärrän, että se puhuu vain siitä ajasta, kun sillä on yleensä mahdollisuus toimia, eli vuoden 2003 helmikuuhun, mihinkä tämä eduskunta istuu.

Eläkeläisten asiasta on syytä puhua aina kun on siihen mahdollisuus. Syy on se, että kyse on ihmisistä, jotka ovat tämän maan rakentaneet paljon vaikeammassa olosuhteissa kuin missä nykyisin työssäkäyvä Suomen kansa elää, ihmisistä, jotka ovat sodan käyneet, sotaa jo edeltäneet kovan työn ajat läpikäyneet ja sodan jälkeen maamme rakentaneet. Tällä hetkellä niillä eläkeläisillä, jotka ovat pientä ja keskikokoista eläkettä saavia, joilla ei ole metsiä ei mantuja, elämähdot ovat toki tiukat. Elämänkaaren loppupään kuuluvat usein sairaudet, lääkkeiden käyttö, terveydenhoito- ja sairaalapalvelujen tarvitseminen, ja näiden kaikkien hinta on noussut. Yhä vaikeampaa on ollut saada yhteiskunnan palveluita. Yhä useammin ohjataan yksityiselle sektorille.

Tämä kaikki on kasvattanut menoja, ja se rahsumma, mikä jää ikään kuin jokapäiväiseen elämään, on pienentynyt. Voi todeta, että varsin suurella joukolla vanhempaa väestöä todella melkoisen osan eläketulosta tiedetään jo etukäteen menevän lääkkeisiin ja sairauksien hoidon maksamiseen. Näin ollen kaikki puheet ja yritykset nostaa eläkeläisten tuloja eri tavoin ovat perusteluja. Silloin on vain hyvä pitää mielessä juuri se, että nämä toimenpiteet pitää ohjata pieni- ja keskituloisiin eläkkeisiin.

Kun nyt myös eduskunnassa on sovittu vuoden 2001 osalta, että tuolloin kansaneläkkeen tasokorotukseen lähdetään, niin tämä on hyvin tärkeä asia. Totean, että tässä varmasti kaikki hallituspuolueiden eduskuntaryhmät ovat olleet aktiivisina. Mutta varmasti, samoin kuin hallitusneuvotteluissa, erityisen aktiivisena on ollut vasemmistoliitto ja sen kansanedustaja Marjatta Stenius-Kaukonen. Olen aivan samaa mieltä, kuin ed. Karhu aikaisemmin totesi, että varmasti vuonna 2001 joudumme jälleen vääntämään sairausvakuutuksen ylimääräisen korotetun eläkeläisten maksaman osan pienentämisestä, ja silloin taas ja jälleen kerran sosiaali- ja terveysvaliokunta on tempelin harjalla.

⁵³ **Mikko Kuoppa /vas:** Herra puhemies! Olen mielenkiinnolla seurannut tätä keskustelua, mitä nyt on käyty eläkeläisten ylimääräisestä sairausvakuutusmaksusta, ja sen henkeä. Runsas neljä vuotta sitten, kun käytiin vastaavan tyyppistä keskustelua, tuntui, että eläkeläisten ymmärtäjät tässä salissa oli huomattavasti vähemmän kuin tänä päivänä. Siinä mielessä olen iloinen, että eläkeläisten ääni on ruvennut kuulumaan paremmin kansanedustajille ja tänne saliin, sillä nythän ollaan siinä mielessä huomattavasti paremmassa asemassa, että ylimääräistä sairausvakuutusmaksua ollaan alentamassa 0,7 penniä ja, kuten valiokunta mietinnössään toteaa, oikeudenmukaisuussyistä ylimääräinen sairausvakuutusmaksu tulee kokonaan tällä vaalikaudella poistaa.

Kun on kuunnellut keskustelua, niin itse asiassa asiasta vallitsee tavattoman suuri yksimielisyys koko eduskunnassa. Nythän on vain kysymys siitä, että eduskunta käyttää sitä lainsäädäntövaltaansa, mikä sille kuuluu, pitää kannastaan kiinni ja huolen siitä, että tällä vaalikaudella eläkeläisten ylimääräinen savamaksu tullaan poistamaan. Olen ollut kaiken aikaa sitä mieltä, että se

on epäoikeudenmukainen, kohtuuton raippavero, joksi se aikanaan säädettiin, ja raippaveroista on päästävä eroon.

Nyt mielestäni kyllä oppositio ja hallituspuolueiden kansanedustajat kiistelevät kyllä vähän pilkun halkaisemisesta, kun katselen vastalauseita ja hallituksen esitystä: 0,7 penniä tai 0,8 penniä, kristillisellä liitolla 1 penni. (Ed. Kankaanniemi: Katsokaa oikeasta paperista!) — Ed. Kankaanniemi, minä luen kaikki vastalauseet. — Pidän eroja hyvin olemattomina, kun kumminkin sekä valiokunta että myös oppositio ovat sitä mieltä, että tällä vaalikaudella maksu pitää poistaa. Mielestäni tämä on se tavoite, mihin meidän pitää nyt pyrkiä ja mistä pitää pitää kiinni.

Tämähän koskee myös kohtuullisen pienituloisia eläkeläisiä. Tietenkään jos eläkeläiset eivät maksa veroa eli eläketulovähennys kattaa heidän eläkkeensä, silloinhan ei ylimääräistä sairausvakuutusmaksua peritä. On mielestäni väärä käsitys, kun joissakin puheenvuoroissa on tullut esille, että alennus hyödyttää suurituloisia eläkeläisiä. Tämä hyödyttää myös suhteellisen pientä työeläkettä saavia eläkeläisiä.

Mielestäni eläkepolitiikka Suomessa on suosittu hyväntuloisia eläkeläisiä. Yleensäkin hyväntuloisia ihmisiä on suosittu viime vuosien veroratkaisuissa. Siinä mielessä on erittäin tärkeää, että kansaneläkkeen tasokorotus tehdään. Parempi olisi ollut, että se olisi tehty jo tänä vuonna. On tietenkin hyvä, jos tehdään ensi vuonna, mutta sen pitäisi olla sellainen, että se myös merkitsisi ostovoimaa pieniin eläkkeisiin.

Jollain tavalla tuntuu siltä, että salissa on kielletty puhumasta niin sanotuista ylisuurista, suurista, kohtuuttomista eläkkeistä. Niitähän ei lukumääräisesti kovin paljon ole, mutta ne aiheuttavat mielestäni kyllä tarpeetonta epätasa-arvoa eläkeläisten keskuudessa. Mielestäni eläkeläiset ovat siinä mielessä samanarvoisessa asemassa, että he ovat elämäntyönsä yhteiskunnalle tehneet. He kaikki ansaitsevat kohtuullisen toimeentulon, mutta jotkut palkitaan kohtuuttoman suurilla eläkkeillä. Näkisin kyllä, että siinä ei vääryyttä tapahtuisi, vaikka sieltä yläpäästä leikattaisiin ja siirrettäisiin alapäähän. Tosin se ei, niin kuin jo aikaisemmin totesin, määrällisesti kovin paljon olisi, mutta noin moraalisesti se olisi oikea ratkaisu.

⁵⁴ **Toimi Kankaanniemi /skl:** Arvoisa herra puhemies! Tämän asian käsittelyn yhteydessä on

aina syytä esittää lähihistorian lyhyt oppimäärä. Tällä asialla, kun puhun nyt nimenomaan eläkeläisten ylimääräisestä sairausvakuutusmaksusta, on sellainen tausta, mihin tosin ministeri Perhokin lyhyesti viittasi keskustelussa aikaisemmin, että meillä kymmenen vuotta sitten Holkerin—Liikasen hallitus ajoi maata rahamarkkinoiden vapauttamisen ja hulvattoman rahankäytön myötä sellaiseen tilanteeseen, että sitten keväällä 91 heti vaalien jälkeen oltiin taloudellisessa katastrofissa tai hyvin lähellä sitä. Silloin keväällä 91 sosialidemokraatit kieltäytyivät vastuusta ja jäivät oppositioon, ja maahan piti muodostaa hallitus, joka sitten alkaisi hoitaa maan asioita vastuullisesti. Niin syntyi pääministeri Ahon hallitus. Tuo hallitus toki teki siinä vaikeassa tilanteessa joitakin virheitäkin — ne on tunnustettava — mutta koko kansantalous oli todella vaikeassa tilanteessa: työttömyyden hurja nousu oli lähtenyt liikkeelle, pankit romahtivat, Neuvostoliitto romahti ja monia muita asioita tapahtui, joille hallitus ei mahtanut mitään. Syyt olivat syvemmillä ja kauempana. Tuohon tilanteeseen jouduttiin niin, että siinä oli pakko etsiä mahdollisimman nopeasti mahdollisimman tehokkaita lääkkeitä talouden tilanteen kääntämiseksi terveempään suuntaan.

Tuo tilanne, joka maassa oli, erityisesti työttömyys, aiheutti sen, että työeläkemaksun maksajia ei ollut entiseen tapaan. Tällöin automaatti lainsäädännön pohjalta edellytti sitä, että työssäolevien työeläkemaksuja piti korottaa voimakkaasti, jotta voitiin työeläkejärjestelmä pitää pystyssä. Kun työssäolevien rasitus tällä tavalla nousi voimakkaasti, hallitus koki velvollisuudekseen jakaa taakkaa sillä tavalla, että myös eläkkeellä olevat, joista osa saa hyvää eläkettä, osa keskisuurta ja osa pientä eläkettä, mutta erityisesti keskisuurta ja suurta eläkettä saavat joutuivat ottamaan vastuuta talouden tilanteesta suhteellisesti samassa määrin kuin työssäolleet joutuivat maksamaan toisaalta työttömyysvakuutusmaksua ja toisaalta työeläkemaksuja, jotka olivat siis kohoamassa. Tilanteeseen puututtiin sillä, että eläkkeensaajille säädettiin ylimääräinen sairausvakuutusmaksu. Tällä varmistettiin se, että eläkkeensaajat ja työssäolleet eivät joutuneet epäoikeudenmukaiseen asemaan keskenään. Tämä onnistui niin hyvin, että jos nyt katsotaan vuosikymmenen alkupuolen tilastoja, voidaan todeta, että näiden väestöryhmien väliset tuloerot eivät ole todellakaan sillä aikaa kasvaneet

juuri millään tavalla. Aivan toista on sitten Lipposen hallitusten aikaan: tuloerot ovat rävähtäneet valtavaan kasvuun ja yhä kasvavat.

Tämä on lyhyt tausta sille, että ylimääräinen sairausvakuutusmaksu otettiin käyttöön vuosikymmenen alussa laman syvimpinä hetkinä. Se osaltaan auttoi siihen, että maa lähti nousuun, talous kasvuun ja on päästy siihen hyvään tilanteeseen, jossa nyt ollaan. Tällä hetkellä Suomi on vauraampi kuin se on ollut koskaan. Meillä on jaettavaa. Nyt on kysymys siitä, miten tuo jaettava jaetaan väestöryhmien kesken.

Lipposen ensimmäinen hallitus toteutti sellaisia uudistuksia, jotka ovat merkinneet, eivät ylimääräisen sairausvakuutusmaksun poistamista vaan indeksijärjestelmän kautta epäoikeudenmukaisuuden lisääntymistä eläkeläisten joukossa, kansaneläkkeen pohjaosaa on leikattu jopa osalta, 113 000 eläkeläiseltä, kahteen kertaan, ja tasokorotukset on siirretty kauas tulevaisuuteen. Nykyinen hallitus ei vielä ole ehtinyt tehdä mitään veroratkaisuja, kaikki ovat odottamassa ammattiyhdistysliikkeen signaaleja, mutta viime kauden veroratkaisut suosivat kirrkaasti kaikkein hyväituloisimpia. Toki siinä joukossa on eläkeläisiäkin, mutta on juuri sellaisia eläkeläisiä, joista ei pitäisi huolta kantaa, vaan pitäisi kantaa huolta pientä ja keskisuurta eläkettä saavista henkilöistä. Mutta näin ei ole tapahtunut.

Kun katsotaan kokonaistilannetta, kehitystä, vuosien 95—96 jälkeisenä aikana, eläkeläiset ovat jääneet voimakkaasti jälkeen tulokehityksessä muista väestöryhmistä, eikä tarvitse silloin edes ajatella näitä hallituksen suosiossa olevia optio- ja muita herroja, jotka saavat aivan kohtuuttomia etuuksia.

Eläkeläisille on siis Lipposen hallituksen toimesta annettu vain usia keppejä, ja äärimmäisen hitaasti on alennettu esimerkiksi ylimääräistä sairausvakuutusmaksua, josta nyt on kysymys. Mielestäni ja kristillisen liiton tekemien esitysten mukaisesti olisi pitänyt menetellä niin, että ennen hyväituloisten verokevennyksiä olisi ojennettu käsi näille pienellä ja keskisuurta eläkettä saaville, joiden ylimääräinen sairausvakuutusmaksu olisi pitänyt poistaa ensimmäiseksi.

Totean ihan ohimennen, että Ruotsissa elettiin samantapainen lama vuosikymmenen alussa, jolloin myös siellä leikattiin eri väestöryhmittä etuuksia. Mutta kun Ruotsin lama oli ohi, siellä sosialidemokraattinen hallitus ensimmäiseksi palautti eläkeläisille, lapsiperheille, sairaille ja

opiskelijoille ne etuudet, joita oli leikattu, ja teki jopa niin, että ei pannut tähtäimeen Emu-jäsenyyteen pyrkimistä, niin kuin Lipposen hallituksen viime kauden päätähtäin oli. Siksihän eläkeläiset joutuivat odottamaan, että Lipposen hallitus halusi viedä Suomen Emuun ensin. Ruotsissa oli toinen malli. Ei Ruotsi siitä hirveästi ole kärsinyt, vaikka se on Emun ulkopuolella tänäkin päivänä, mutta siellä kansa voi paljon paremmin sen tähden, että ensin on hoidettu kotimainen oikeudenmukaisuus ja sosiaalipolitiikka parempaan malliin laman jäljiltä.

Meillä valittiin se tie, että köyhät, eläkeläiset, sairaat, lapsiperheet ja opiskelijat pantiin maksu-miehiksi, jotta päästiin Emuun. Sen jälkeen nyt haikaillaan, voitaisiinko tiukoissa Emu-kriteereissä pysyen saada jotenkin oikeudenmukaisuuttakin hoidettua. Näyttää siltä, että se on äärettömän vaikeaa ja hidasta, koska vielääkään hallitus ei uskalla luvata, että ylimääräinen sairausvakuutusmaksu poistettaisiin lähivuosien aikana. Tätä lupaus pantataan vaikka kuinka pitkälle, kun ei uskalleta sanoa sitä julki, koska taustalla on pitkälti myös se, että Emu-kriteerit painavat päälle julkista sektoria ja muun muassa eläkejärjestelmää, ja se on tärkeämpi asia kuin sosiaalinen oikeudenmukaisuus vielä tänäkin päivänä.

Kovin hitaasti hallitus etenee eläkeläisten asiassa. Indeksijärjestelmän korjausta ei ole hallitusohjelmassa edes luvattu. Pohjaosan leikkauksen keskeyttämisestä ei puhuta mitään, vaikka vaalilupaukset olivat hallituspuolueitten edustajilla aivan yksiselitteiset, että se lopetetaan, keskeytetään, ja jotkut jopa lupasivat palauttaakin pohjaosan. Tasokorotuksia luvattiin, mutta koska ne tulevat? Joskus vuosien päästä. Ylimääräinen sairausvakuutusmaksu kyllä vaalikentillä luvattiin poistaa välittömästi, mutta näin tässä käy, että mitään reipasta tahtia se ei tapahdu, vaan erittäin hitaasti.

On tietysti annettava tunnustus hallitusryhmille eduskunnassa, että ne kaksinkertaistivat ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamisen 0,35 prosentista 0,7 prosenttiin. Mutta se oli kaukana niistä lupauksista, mitä on annettu. Pääministeri ei edes luvannut tällä vaalikaudella poistaa tätä kokonaan. Tällä tiellä ollaan. Eläkeläiset seuraavat, ja on syytäkin seurata, hyvin tarkkaan lupauksen täyttämistä ja tässä tilanteessa täyttämättä jättämistä.

Kristillisen liiton edustaja valiokunnassa on jättänyt johdonmukaisesti vastalauseen, joka meillä on koko ajan ollut linjana, että ensi vuonna tätä maksua pitäisi alentaa yhdellä prosenttiyksiköllä. Se on myös lakialoitteiden, muun muassa ed. Marjaana Koskisen lakialoitteen, mukainen ja ilmeisesti myös muutamien hallituspuolueittenkin piiristä tulneiden toivomusaloitteiden mukainen, mutta se ei ole hallituksen tahto.

Arvoisa puhemies! On kaikki perusteet ja erityisesti kristillisen liiton rinnakkaisbudjettiesityksen mukaisesti katettavissakin selkeästi se vaihtoehto, että mennään yhden prosentin alennukseen heti ensi vuonna. Se on järjestely- ja tahokysymys, mutta tahtoa ei näytä riittävästi löytyvän.

Arvoisa puhemies! Toinen kysymys on työnantajien kansaneläkemaksu. Olen hämmästyneet, että kokoomus entisenä yrittäjävälillisenä puolueena ei ole tässä asiassa ollut yhtä innokas kuin on ollut vastustamaan eläkeläisten asian korjaamista. Olisi voitu ajaa niin, että pienimmät työnantajat olisi päästetty tässä suhteessa helpommalla ja isommille pantu vastaavasti hieman lisää. Siihen olisi erittäin hyvät perustelut juuri tässä talouden tilanteessa, eli niin, että maksukertymä ei pienenesi, vaan pieniä ja keskisuuria yrittäjiä ja työnantajia suosittaisiin. Tämä olisi oikea malli, oikeudenmukainen ja kokonaistalouden ja työllisyyden kannalta viisas ja vastuullinen malli. Myös tämä sisältyy kristillisen liiton vastalauseeseen ja siinä mielessä on erittäin hyvin ratkaistavissa sen pohjalta, kun äänestämään ryhdymme.

55 Timo Ihämäki /kok: Arvoisa puhemies! Kun korotettu savamaksu aikoinaan Ahon—Viinaseen hallituksen aikana säädettiin, elettiin maassa syvän laman aikaa. Silloin säädettiin palkansaajille työeläkemaksu ja työttömyysvakuutusmaksu, ja koska näitä maksuja ei eläkeläisillä ollut, heille säädettiin korotettu sairausvakuutusmaksu. Silloin säädettiin lisäksi yli 85 000 markkaa ansaitseville eläkeläisille niin sanottu raippavero eikä eläkkeisiin tehty indeksikorotuksia. Oltiin siis lamatalkoissa.

Nyt tilanne on parempi valtion- ja kansantaloudessa ja on mahdollisuus alentamistoimiin. Hallitus tekikin esityksen, että parin vuoden aikana ylimääräistä sairausvakuutusmaksua alennetaan 0,35 penniä plus 0,35 penniä, yhteensä 0,70 penniä. Valiokunnan hallitusryhmät pääsivät yhteis-

ymmärrykseen etupainotteisesta toiminnasta, ja niinpä sairausvakuutusmaksua päätettiin alentaa 0,70 penniä heti. Tämän luulisi olevan niin myönteinen asia, että täällä oltaisiin ylipäättänsä tyytyväisiä tilanteeseen, mutta täytyy vain ihmetellä tämänkin keskustelun sävyjä.

Täällä on ihmetelty, miksi hallitus vasta nyt aloittaa ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamisen. Muistutan, että vielä viime hallituskaudella elettiin lama-aikaa, säästettiin, leikattiin ja säädettiin vielä taitettu indeksi ja pohjaosan leikkaus eläkeläisille. Yksi päämäärä on ollut selvittää valtiontalouden kurimuksista ja toinen päämäärä, että veroluonteisten maksujen rasitus olisi mahdollisimman tasapuolinen kaikille kansalaisille.

On muistettava, että kun Lipposen ykköshallitus aloitti viime kaudella, valtio otti uutta velkaa vielä 60 miljardia markkaa joka vuosi ja koko viime kausi elettiin velaksi. Nyt on tilanne parempi eikä uutta velkaa valtiontalouteen enää tarvitse ottaa ja voidaan aloittaa sairausvakuutusmaksun alentaminen. Pää on nyt saatu auki, ja se on mielestäni hieno asia.

Vaikka on siis oltu tyytyväisiäkin, on kiista herätetty ja täällä kannettu huolta, mitä tapahtuu sairausvakuutusmaksun alentamisen jatkolle. Hallitusohjelmassahan luvataan, että sairausvakuutusmaksun alentamista jatketaan. Valiokunta pani vielä paremmaksi ja sanoo mietinnössään voimakkaasti, että ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamista jatketaan, kunnes se on kokonaan poistettu. Mutta mikään ei tunnu riittävän oppositiolle.

Nyt on päätettävä tämä 0,70 pennin alentamisasia, ja asiaan palataan vuosittain aivan kuin muihinkin veroluonteisiin lakeihin. Mielestäni on huomionarvoista, että täällä ovat kuitenkin ryhmänjohtajat sopineet osaltaan, että hallitusohjelmassa vuodelle 2002 merkitty kansaneläkkeen tasokorotus pieneläkeläisille aikaistetaan jo vuodelle 2001. Se lisää ostovoimaa ja antaa pienen mahdollisuuden myös lisätä kulutuskysyntää.

Ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamisen lisäksi laki pitää sisällään sen, että työnantajan kansaneläkemaksu pidetään ennallaan. Etenkin pienten yritysten työhön liittymättömät työnantajamaksut eli niin sanotut sivukulut eivät siis alene tässäkin nousukauden vaiheessa. Nyt olisi valtiontalous antanut tilaa korjata rakenteita, jotta voitaisiin edistää työllisyyttä. Työllisyyttä

edistetään matalapalkka-alalla nimenomaan pienillä sivukululuilla. Työnantajan kelamaksun alentamiseen ei hallitusryhmien yhteisymmärrys riittänyt, eikä siihen päästy. Se ei ehkä ole poliittisesti niin mielenkiintoinen eikä se herätä poliittisia intohimoja, vaikka sillä hoidettaisiin työllisyyttä. Näyttää olevan, että tässäkin eduskunnassa pidetään huolta enemmän potin ja kakun jakamisesta kuin sen kasvattamisesta.

⁵⁶ **Lea Hiltunen /skl:** Arvoisa herra puhe mies! Kuten täällä on jo todettu aikaisemminkin, niin tietysti eläkeläisten asia on askarruttanut, ei ainoastaan nyt vaalien jälkeen, vaan kovasti silloin vaalien aikana. Silloinhan me kaikkikin varmasti tässä salissa olijat annoimme erilaisia vakuutuksia eläkeläisille, että nimenomaan eläkeläisten asiaa hoidetaan nyt tällä vaalikaudella. Nyt muutospainee ovat olleet todella kovaa ja ovat edelleen. Siksi tietysti hämmästyttää, ettei poliittista tahtoa löytynyt, niin että nyt olisi voitu ottaa reippaampia askelia siihen suuntaan, minä kristillisen liiton edustaja valiokunnassa vastalauseeseen on kirjannut, että nyt olisi nimenomaan sairausvakuutusmaksua alennettu yhdellä pennillä, mikä on kristillisen liiton rinnakkaisbudjettiesityksessä.

Tietysti kaikki iloitsemme siitä, että voitiin muuttaa hallituksen esitystä valiokunnassa, mutta se ei ole suinkaan riittävä, koska jää kysymään juuri tätä poliittista tahtoa, miksi nyt ei sitten ryhdytty toimenpiteisiin. Minun mielestäni se on populistista, että kyllä puhutaan, mutta ei ryhdytä toimenpiteisiin; täällähän on pikkuisen arvosteltu opposition edustajia, että on populistista nyt puhua tästä, ettei päästy siihen todella hyvään tahtotilanteeseen.

Mielestäni on kyllä eläkeläisiä, jotka eivät ole tähän tyytyväisiä. Salissa on annettu ymmärtää, että eläkeläiset ovat kovasti tyytyväisiä tähän esitykseen, mikä on kompromissina saatu. Mutta itse ainakin olen kohdannut todella suuren joukon eläkeläisiä, jotka eivät ole tyytyväisiä, vaan olisivat odottaneet jotakin muuta. Nimenomaan se olisi luonut eläkeläisille uskoa hallituksen toimenpiteisiin, jos nyt olisi tehty selvästi erilaisia ratkaisuja.

Sairausvakuutusmaksusta luopuminen olisi ollut todella tärkeää sikäläkin, kun tulee näitä terveydenhuollon maksuja. Ajattelisi, että siinä on nyt perusteita poistaa sairausvakuutusmaksu

pieneläkeläisiltä kokonaan, jotta he pärjäävät terveydenhuollon maksuissa.

⁵⁷ **Leena Rauhala /skl:** Arvoisa puhemies! Korotettu sairausvakuutusmaksu ja mitä sille tapahtuu on eläkeläiselle todella tärkeää. Nyt, kun tätä keskustelua, missä on puhuttu muistiongelmista ja on syytelty, on kuunnellut ja seurannut, on tullut selvä kuva, että tässä ei ainakaan ole selvää eläkeläisten arvostusta osoitettu. Totuus on kuitenkin se, että eläkeläiset kokevat epäoikeudenmukaisuutta.

Hyvänä tietysti voi pitää sosiaali- ja terveysvaliokunnan kannanottoa mietinnössään, että nimenomaan oikeudenmukaisuussyistä nyt lähdetään kaksinkertaistamaan hallituksen esitystä. Mutta se, mikä jää vajaaksi, on savamaksun poistamisen ajoitus. Niinpä se esitys, jonka ed. Päivi Räsänen on tehnyt vastalauseen lausumaehdotuksessa, että todella se ajoitetaan sillä tavalla, että se kokonaan poistetaan kuluva vaalikauden aikana, on selkeä. Täällä keskusteluissa minusta on paljon ollut epämääräisyyksiä, on viitattu puhevuoroihin, lupauksiin ja ajatuksiin, ja kaikki eivät edes muista, mistä loppujen lopuksi on ollut kysymys. Selkeä kannanotto on todella kannatettavaa.

⁵⁸ **Esa Lahtela /sd:** Arvoisa herra puhemies! Muutama sana täältä edestä.

Edelliset puhujat olivat huolissaan siitä, jotta pitäisi sorvata ponsi siitä, jotta tulevina vuosina tämä maksu poistettaisiin. Sehän osoittaa sitä, jotta meidän emme luota itseemme ollenkaan. Nyt tämän syksyn aikana nykyinen eduskunta ja lähinnä tietysti hallituspuolueet osoittivat sen tahdon ylimääräisen sairausvakuutusmaksun osalta, mitä tämä eduskunta ajattelee ja mitä se haluaa. Siitä kiitos kaikille niille, jotka olivat vaikuttamassa tähän, koska nyt se näytettiin. Siinä mielessä, jos se sama tahto ja samat ihmiset täällä säilyvät, niin samalla tavallahan me tulemme tekemään joka vuosi, että se toteutuu eduskunnan tahdon mukaisesti. Ei siihen tarvita mitään ponsia. Ei tästäkään ollut mitään ponsia olemassa, ja näin me tämän hoidamme.

Voi olla hyvillään siitä, jotta päästiin 0,7:n alenemaan. Se on hyvä lähtökohta. Tässä on kolme vuotta vielä aikaa nuijia näitä, ja viimeisen kauden aikana maksu poistetaan, että se homma on sitten finito, ei ole enää yhtään ylimääräistä sairausvakuutusmaksua.

Eläkkeensaajien asiat ovat olleet hyvin tapetilla jatkuvasti. Yhä edelleen meillä on ongelmia. Tämä keskustelu tulee jatkumaan ja rauhoittamaan eläkeläisiä, mutta siellä on yhä edelleen taitettu indeksi. Uskon, että siihenkin jossakin vaiheessa joudutaan palaamaan ja muuttamaan indeksi semmoiseksi, ettei se ole tällä tavalla ikää syrjivä niin kuin tällä hetkellä. Käsitin sillä tavalla, että EU:n toimesta jopa on sen tyyppisiä viestejä ja lausumia annettu, että tähän ilmeisesti Suomessa joudutaan puuttamaan.

Toinen problematiikka, joka tulee myöhemmin esille, on pohjaosan leikkauskysymys, sitten vielä tämä kaksoisleikkaus, jotta riittää meillä korjaamista. Mutta se on selvä viesti, että nyt on käyty korjaamaan, ja sikäli kuin rahkeissa varaa riittää, sitä tullaan tekemään. Minä olen aika levollisella mielellä siinä, että jos nykyiset voimat hallituksessa kestävätkin, ensi vuonna tehdään todennäköisesti vähintään saman suuruinen alenema.

Sitten oikeastaan toiseen asiaan, minkä aion tässä puheessa lyhyesti käydä läpi, on työnantajamaksujen osuus. Itselläni on toivomusaloite, jossa esitin semmoista ajattelumallin muuttamista koko Kelan sairausajan palkkojen maksun osalta sekä myös maksujen keräämisen osalta, jotta muutettaisiin työnantajamaksuja siten, jotta ne olisi kytketty yhtä työntekijää kohti tulevaan liikevaihtoon. Taka-ajatuksena on se, jotta saisimme automatisoidun teollisuuden maksamaan yhä enemmän sairauspalveluista tai kelamaksuista tai muistakin hyvinvointipalveluista ja siten semmoiselta teollisuudelta ja yritystoiminnalta, joka työllistää, päivittäin kevennettäisiin. Tässä ajatus on siinä, jotta Kela maksaisi myös sairausajan palkan. Jos on yksi ulkopuolinen firmassa töissä, Kela maksaisi jopa koko sairausajan palkan. Sitten, jos on kaksi, työnantajan omavastuu kasvaisi, ja se olisi viidestä poikki, eli alle viiden työntekijän yrityksessä kepenisi sairausajan palkan maksuvelvoite työnantajan osalta, Kela maksaisi, mutta maksut perittäisiin pitkälle automatisoidun teollisuuden puolelta.

Tiedän, että toivomusaloite ei yleensä johda mihinkään, mutta tämä on toivomus siihen suuntaan, että hallitus voisi lähteä kehittämään tämän tyyppistä ajattelua, sitten tietysti viesti myös siihen suuntaan, että tämä mallihan käy koko Euroopan unionin alueella ja jatkossa koko maailmaan. Jos ajatellaan, että tulevaisuudessa kuitenkin automatisointi vie työpaikkoja kiihtyvällä

vauhdilla yhä edelleen, niin meille tulee kohta maksajista puute, kuka veroja tulee maksamaan tai sairauskuluja tai mitä hyvänsä yhteiskunnan ylläpitämiä asioita, jos robotit eivät osallistu siihen yhteisen hyvän maksuun. Nimittäin omistajia on harvoja ja ne eivät joka tapauksessa sitä kautta maksa kuitenkaan veroja hyvin paljon. On olemassa vielä veroparatiisit ja mahdollisesti siirretään varoja, jotta välttämättä ei makseta veroja paljon ollenkaan.

Olen tyytyväinen tähän saavutukseen kuitenkin, mutta eväinä hallitukselle tulevaisuutta varten tämä ajatus työnantajamaksujen osalta.

⁵⁹ **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Nyt käytävä keskustelu liittyy hyvin voimakkaasti siihen kansalaisten yhteiskunnalliseen keskusteluun, jota käytiin viime talvena eduskuntavaalien alla. Tällöin ongelmana koettiin juuri eläkeläisten korotettu sairausvakuutusmaksu, joka tuli, niin kuin todettiin, lamatalkoitien aikana. Nyt olisi saatava sillä tavalla, kuten Suomen keskusta on esittänyt tänään ja kuten muun muassa lukuisissa muissa puheenvuoroissa on esiin tuotu, asiaan odotettu korjaus.

Kuten edellinen puhuja toi esille, eläkeläisten taitettu indeksi tulisi korjata. Se on eräänlaista ikärasismia. Samoin pohjaosan leikkauksesta olisi päästävä. Tulisi löytää sellainen sosiaalipolitiikka, joka tekee oikeutta niin eläkeläisille, lapsiperheille, opiskelijoille kuin sairaillekin. Täällä viitattiin myös työnantajan kansaneläkemaksuun. Siinä tulisi päästä niihin ratkaisuihin, joilla edistettäisiin työllistämistä ja sitä kautta myös kotimarkkinoitten elpymistä ja myönteistä kehitystä.

⁶⁰ **Eero Akaan-Penttilä /kok:** Arvoisa puhemies! Keskusteluun oikeastaan ihan lyhyesti kommentoisin vain sen, että kun 1990-luvun alussa 3 prosentin korotus tuli eläkeläisille sairausvakuutusmaksuun, tarkoitus oli tietysti jo silloin, että se jossakin vaiheessa saadaan kokonaan pois. Tätä taustaa vasten tämä on vähän surkea eläkepoliittinen episodi, niin kuin sanoin varsinaisessa puheessani silloin 16.11. Jos jotakuta se puhe kiinnostaa, viittaa tähän päivämäärään.

Jo silloin rohkenin epäillä, että hallituksen ehdotus on liian pieni, että siihen olisi pitänyt nämä molemmat vuodet ottaa yhtä aikaa eli kaksi kertaa 0,35 penniä. Niinhän tässä nyt monien eri muidenkin syiden takia tapahtuu. Minusta on

enemmän kuin tärkeää, että hallitus tulee tekemään sen, että tämä poistetaan määrätietoisesti jonkin ajan sisällä. Hallitusohjelman määritelmään on siitä hivenen epätarkka, mutta tiedän, että kokoomusryhmässä on myös tästä asiasta puhuttu. Tarkoitus on, että se tullaan vähitellen poistamaan. Ainoa, mikä tässä on varmaan vähän epäselvää, on aikataulu.

Olen vähän suruissani tietyistä puheenvuoroista, joissa selvästi käytetään poliittisina lyömäaseina tätä juttua. Kun eduskunnassa saatiin kaksi kertaa suurempi määrä läpi kuin hallitus esitti, olisi luullut, että oppositiokin olisi ollut siihen tyytyväinen eivätkä muutamat edustajat niin kovasti olisi rusikoineet tai nähneet siinä muita mahdollisuuksia.

⁶¹ **Irja Tulonen /kok:** Arvoisa puhemies! Eduskunta muuttaa hallituksen esitystä ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamiseksi etupainotteisesti 0,9 yksiköllä. Mielestäni tämä päätös kokoomuslaisten eduskuntaryhmän kannalta on kannatettava, ja olemme täysin rinnoin siinä mukana. Emme tosin kovin hyökkäävästi ole täällä tänä iltana esiintyneet niin kuin emme aikaisemmissakaan kokouksissa, joissa asiaa on käsitelty. Mutta voin ryhmäni varapuheenjohtajana julkisesti vakuuttaa, että paineet ryhmässämme ovat olleet ihan yhtä suuret kuin sosialidemokraateilla. Ei tämä mikään sellainen asia ole, että jotkin hallitusryhmät haluavat lyödä rintoihinsa ja kantaa kiitoksen. Toivon todella, että tämä on yhteinen esitys, ja näinhän on myös tapahtunut.

Tässä asiassa ovat myös työnantajamaksut. Olisi tietysti toivonut, että ainakin yrittäjäohjelmaan, joka on hallituksen ohjelmassa ja nyt ministerien Tuomiojan ja Sasin johdolla valmisteltavana, voitaisiin ottaa myös yrittäjien sivukulujen asteittainen alentaminen. Se ei ole helppoa, mutta luulen, että se yrittäjäohjelmassa tulee esille.

Tärkeää on nyt kuitenkin todeta se, että eläkeläisten asioista niin kaksinkertaisen pohjaosan leikkauksessa kuin ylimääräisen sairausvakuutuspennin alentamisessa työt on nyt aloitettu. Ministeri Perho, kun kuuntelin häntä huoneessani, on hyvin selkeästi esiintynyt siinä, miten nämä asiat tulee hoitaa. Mielestäni hän on vastuuministeri tässä hallituksessa. Uskon hänen taitoihinsa myös siinä, että kun joiltakin henkilöiltä on leikattu pohjaosa kahteen kertaan, parannus on siihen tulossa.

⁶² **Ossi Korteniemi /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Taas on kuultu kymmeniä puheenvuoroja, joissa on vaadittu eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun poistamista. Puheiden perusteella voisi päätellä, että nythän tämä pitkään kiistelty asia on ratkeamassa lopullisesti. Valitettavasti tämä on kuitenkin vain osaratkaisu. Mikäli päätökseksi tulee valiokunnan ehdotus, niin kuin tietenkin tulee käymään, tämän jälkeenkin eläkeläiset joutuvat maksamaan 1,7 prosenttia korkeampaa sairausvakuutusmaksua. Tähän ei ole olemassa mitään todellista perustetta. Rahasta tässä tietysti on kysymys, mutta kyllä rahaa riittää paljon turhanaikaisempiin menoihin.

Aikanaan ylimääräinen sairausvakuutusmaksu tuli poikkeustilanteessa, jossa palkansaajilta-kan otettiin. Ne ajat ovat kuitenkin kaukana takanapäin. Palkkoja on korotettu moneen kertaan, mutta rahat eivät ole riittäneet eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun poistamiseen.

Hallituspuolueet esittävät nyt eläkeläisten ylimääräiseen sairausvakuutusmaksuun 0,7 prosentin kevennystä. On totta, että ero keskustan esittämään 0,8 prosenttiin on pieni. Ero on kuitenkin siinä, että keskusta on ilmoittanut selkeästi haluavansa poistaa eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun kolmessa vuodessa. Hallitus sitä vastoin ei ole antanut minkäänlaista lupaa eikä aikataulua siitä, miten ylimääräinen maksu poistetaan tällä eduskuntakaudella. Siksi epätie-toisuus jatkuu ja eläkeläiset joutuvat kantamaan ylimääräistä veroa valtiolle. Minusta tämä on kohtuutonta sitä sukupolvea kohtaan, joka on rakentanut suomalaisen hyvinvointivaltion. He ovat ansainneet sen, että eläkeläisten ylimääräisestä sairausvakuutusmaksusta luovutaan mahdollisimman nopeasti kokonaan.

⁶³ **Matti Kangas /vas:** Arvoisa puhemies! Savamaksu oli Ahon hallituksen leikkauksia, niin kuin on monta kertaa tänä iltana todettu. Se kohteli kaltoin muun muassa eläkeläisiä. Silloinkin olisi voinut tehdä arvovalintoja, keneltä otettiin.

Hallitusohjelmassa todetaan, että savamaksua alennetaan. Nyt se tehtiin etupainotteisesti. Myös vasemmistoliiton eduskuntaryhmässä ollaan valmiita tällaiseen toimeen. Myös minä olen sitä mieltä, ettei palkansaajien ja eläkeläisten verotusta pidä sotkea keskenään. Kun katsotaan tulevaisuuteen, silloin tehdään siellä ratkaisuja.

Opposition pitäisi olla tyytyväinen, kun savamaksua nyt alennetaan 0,7 penniä, taikka ollaan molemmat tyytyväisiä saavutukseen.

Toteaisin samoin kuin ed. Laitinen aiemmas- sa puheenvuorossaan, että Ahon hallitus teki vääränlaista suhdannepolitiikkaa. Niitä virheitä korjataan vielä pitkään. Silloisen kovan markan poliitiikan seurauksena meni noin 50 000 yritystä nurin ja tuli satojatuhansia työttömiä. Samoin eläkeläiset ovat joutuneet myös tästä karvaasti maksamaan. Varmaan tänä päivänä miljoona eläkeläistä kysyy, miksi silloin tehtiin tällaisia ratkaisuja.

⁶⁴ **Ismo Seivästä /skl:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys, jota valiokunta ja eduskunta ovat nyt korjanneet ihan oikeaan suuntaan, on ihan myönteinen signaali eläkeläisille ja niille ihmisille, jotka joutuvat tulemaan toimeen hyvin pienillä tuloilla. Signaali on myönteinen mutta vielä vähän keskeneräinen ja riittämätön. Mutta suunta on nyt aivan oikea. (Ed. Tulonen: Jatkoa seuraa!) — Aivan, ed. Tulonen, jatkoa seuraa toivottavasti, eli nyt ollaan ihan oikealla tiellä.

Sen sijaan vähemmälle tässä keskustelussa on jäänyt se, että meidän tulee pystyä työllistämiskynnystä laskemaan, jotta pystymme nujertamaan työttömyyden ja saamaan sitten verotuloja, joilla sosiaaliturvaa ja eläkkeitä jatkossakin maksetaan. Tämä puoli tässä keskustelussa on nyt ehkä ymmärrettävistä syistä jäänyt vähän vähemmälle, mutta toivon, että myös tässä suhteessa jatkoa seuraa hallituksen taholta, jotta tällaisia työttömyyslukuja, mitkä meillä vielä tässä maassa tällä hetkellä on, ei tarvitsisi enää tulevaisuudessa katsoa.

⁶⁵ **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Koko illan on yritetty todistella, että kysymys on vain eläkeläisiin kohdistuvista asioista ja tämä asia ei liity mitenkään verotukseen. Kokonaisuutena katsellen kaikki maksut, mitä yhteiskunnan pussiin kerätään, kerätään ne paikasta taikka toisesta, ovat käsittääkseni veroluonteisia maksuja. Siinä mielessä verotusta tuleekin tarkastella paitsi suhdannepolitiikan myös sen rakenteiden uudistamisen näkökulmasta.

Hallituksen tähän asti tekemien ehdotusten perusteella verotus uhkaa ensi vuonna kiristyä, ja pienipalkkaisten työn korkea verotus varmasti aiheuttaa sen, että tätä kautta on myöskin valmiutta ylläpitää tämä verotus korkealla tasolla myös-

kin eläkeläisten rintamassa ja heiltä perittävässä maksuissa. Jos työn verotus ei olisi niin korkealla tasolla kuin se nyt on, käsittäkseni ei olisi selaista tarvetta niin kuin nyt on, että tarvitaan tämän tyyppiset eläkeläisten maksut ja näitten maksujen ylläpitäminen.

Täytyy sanoa, että paljon on maailma muuttunut, kun vajaa vuosi tätä asiaa on taaksepäin katseltu ja nähty, kun nykyiset kansanedustajat ja muutkin ehdokkaat kampanjoivat ja lupasivat kaikille eläkeläisille seitsemän hyvää ja kymmenen kaunista, oikeastaan vähän enemmänkin kuin tämän illan aikana on luvattu puhua. (Eduskunnasta: Eivät kaikki luvanneet!) — Täytyy sanoa, että jos kaikki eivät luvanneet, sitten minä väärin ymmärsin, mutta en kuullut ketään semmoista, joka ei olisi luvannut taikka antanut ymmärtää, että hän toimii kaikkien niitten tekojen puolesta, joilla eläkeläisten asemaa kohennetaan ja nämä maksut tullaan poistamaan ja niitä tullaan nopeasti alentamaan. Näin ovat ajat muuttuneet.

Eläkeläiset ovat rakentaneet tämän valtakunnan hyvinvoinnin, tämän yhteiskunnan mahdollisuudet elää tämmöistä suurta kerskakulutuksen aikaa, jota nyt parhaillaan eletään. Tuloterot tässä yhteiskunnassa ovat merkittävän paljon suurentuneet, leventyneet, on kansa jaettu rikkaisiin ja köyhiin, ja nyt vielä halutaan kaikin keinoin eläkeläisiä kyykyttää ja saattaa heidät sellaiseen asemaan, että he ovat kuitenkin alemmassa kastissa, alemmassa ruodussa. Kyllä tämän yhteiskunnan ja tämän eduskunnan tehtävä on arvostaa menneitten sukupolvien työtä, menneitten sukupolvien rakentamaa Suomea, niin että tämä maksujen ja ylimääräisten raippaverojen, joksi tätä voitaisiin nimittää, poistaminen nopeammassa tahdissa tehdään ja toteutetaan.

Eläkkeiden yleiset tasokorotukset ovat mielestäni täysin oikeutetut ja välttämättömät. Pohjaoisan leikkaus, joka parhaimmillaan on nähtävissä, näitä suuria ryöstöryityksiä, mitä on tehty tämän asian puitteissa, on mielestäni selkeästi lopetettava ja palattava normaalitasolle. Tämän ylimääräisen korotetun sairausvakuutusmaksun suhteen, josta tämän illan keskustelut parhaimmillaan on käyty, kyllä selvästi nopeampaan aikatauluun olisi mahdollisuudet olemassa kuin tämän keskustelun puheista saa ymmärtää ja nähdä. (Ed. Katainen: Lisää velkaa!) — Mitä tulee tähän näkemykseen, että otetaan lisää velkaa, niin koko ajanhan me taistelemme, jotta velan-

maksuun käyttäisimme kaikki rahat. Mutta ei meidän niitä rahoja siihen velanmaksuun pidä eläkeläisiltä ryöstää. Kyllä näyttää siltä, että sitä rahaa tuntuu täällä budjetin puitteissakin olevan, kun sitä liikenee mitä ihmeellisimpiin paikkoihin. (Ed. Katainen: Kuten esimerkiksi?) — En luettele tässä näitä esimerkkejä, koska käsittäkseni jokaisella on varsin hyvin tiedossa, mitä ne ovat, mutta tarvittaessa olen valmis perustelemaan, jos tarvitsee, hyvinkin pitkällä kannanotolla sitä, mistä niitä löytyy.

Mitä tulee mielialojen muuttumiseen ja näköalaan, niin tuntuu muisti kovin lyhyeltä ja ohutsieluiselta, kun lähetekeskustelun yhteydessä erityisesti vasemmalla olevissa ryhmissä tuntui heidän näkemyksensä kaikissa puheissa olevan selvästi avomielisempi ja eläkeläisiä suosivampi kuin esimerkiksi allekirjoittaneen kuva ja näkemys oli. Tuntuu siltä, että tässä hallitusryhmien johtajien nenänväännössä on tapahtunut niin, että ne puheet ovat unohtuneet ja monet puheet, mitä tänä iltana on täällä kuullut, eivät ole olleet sukuakaan sille, mitä lähetekeskustelussa puhuttiin.

Tietysti, jos asiat olisivat paremmassa suunnassa, niin ymmärtäisin, että silloin kannattaisi tyytyä ja olla samaa mieltä, mutta kun nyt täytyy sanoa, että selkeästi monista puheista ei ole jäljellä kuin ehkä kolmasosa, enintään parhaissa puolet siitä, mitä oltiin valmiit esittämään, niin olisin nähnyt, että löytyisi paremmat perusteet kuin vain todeta, että hallituksen parissa on sovittu siitä, että ylimääräisen sairausvakuutuksen alentaminen onkin 0,7 eikä 0,35 penniä.

Molemmat esitykseen liittyvät vastalauseet ovat erittäin hyväksyttäviä. Jos aiotaan tätä maata suorasekäisinä suomalaisina eteenpäin rakentaa, kulkea niin, että me myös eläkeläisten joukossa, heidän riviensä edessä, kehtaamme kunnolla kulkea, avoimin silmin ja rehellisin mielin, niin vastalauseet tulee kyllä lopullisessa päätöksenteossa ottaa huomioon ja äänestyksessä todeta, että ne toteutuvat myös lakiesityksessä sen muotoisina. (Ed. Vehkaoja: Mitä vastalauseilla saadaan aikaan?) — Molemmissa vastalauseissa on erittäin hyvät näkökohdat ja lähtöpohjat. Kumman osalta on nyt sitten tärkeämmät painoarvot nähtävissä, niin omalta kohdaltani tässä itselle jää vielä ainakin yksi yö miettiä sitä asiaa, kummassa paremmin on se synnyttävissä, mutta olen periaatteessa näin puheissa — kun sanotaan, että täällä ei kovin paljon vastuuta tarvitse

puhujalla olla, usein se on kuulijalla — valmis tukemaan molempia. Näiden asioiden korjaaminen, eläkeläisten asioiden parempaan kuntoon saattaminen, on meidän velvollisuutemme ja tehtävämme.

66 Hannu Takkula /kesk: Arvoisa puhemies! Hiukan vielä omalta osaltani myös otan osaa keskusteluun.

Korotettu ylimääräinen savamaksu on kyllä juuri se asia, josta viime vaalien alla paljon peistä taitettiin. On selvää, että ainakin Lapissa, kun kaikki eri puolueiden edustajat olivat eläkeläisten eteen koottuna, meillä kaikilla oli selkeä näkemys siitä, että koko ylimääräinen savamaksu tulisi poistaa, koska se ei ole oikeudenmukainen.

Mutta on kyllä todettava, että hallituksen esitys on oikean suuntainen. Tämä on myönteinen sillä tavalla, että kun hallitus alun perin esitti 0,35:tä, niin sitten eduskunnassa se on noussut 0,7:ään. Minun mielestäni tämä on myönteinen ja hyvä signaali, joka kertoo siitä, että parlamentarismi jossakin määrin vielä tässä talossa toimii. Mielestäni tästä täytyy antaa selkeä tunnustus. Se on oikea suunta, mutta riittämätön.

Arvoisa puhemies! Se, mikä jollakin tavalla on minua häirinnyt tämän illan keskustelussa, on se, että on haluttu korostetusti ottaa esille niin sanottu Ahon hallituksen raippaverot jne., unohtaen se konteksti, unohtaen ne asiayhteydet, joissa näitä ratkaisuja tehtiin. Kyllä mielestäni rehellisyyden nimessä myös vasemmalla ja oikealla pitäisi muistaa se, minkä vuoksi koko 90-luvun alun tilanne tuli, rahamarkkinoiden holtiton vapauttaminen jne., mikä oli todellinen syy lamaan ja näihin vaikeuksiin. Tämä on unohtunut jatkuvasti tässä keskustelussa. Näin ollen minun mielestäni tämä asia tältä osin on ollut väärillä urilla. Siitä voidaan olla samaa mieltä, että suunta on oikea, mutta vielä riittämätön. Mutta toivon mukaan tämä hallitus voi viedä tätä työtä sillä tavalla eteenpäin, että tästä väärästä ylimääräisestä savamaksusta, joka ei ole millään tavalla perusteltu eikä oikeudenmukainen, voidaan luopua tämän hallituskauden aikana.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys laiksi kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulo-säännöksen muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys HE 78/1999 vp

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö StVM 22/1999 vp

Lakialoite LA 51/1999 vp

Toivomusaloite TA 387, 426, 453, 464, 472, 488, 502/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 22.

Keskustelu:

1 Marjatta Vehkaoja /sd: Arvoisa herra puhemies! Kuten jo sairausvakuutusmaksun yhteydessä totesin, on myös tämä hallituksen esitys ollut hallitusryhmien ryhmyreiden pöydällä arvioitavana samassa kokonaisuudessa näiden muiden kipeiden esitysten, tai muutaman muun esityksen kanssa. Siis myös asiakasmaksuja koskeva esitys on kuulunut tähän pöytään.

Hallituksen esitys kansaneläkkeen pohjaosan pienentämisestä on esillä nyt lähinnä siksi, että halutaan varmistaa, että kansaneläkkeen entisen pohjaosan vähentäminen ja vuoden 2000 verokortit tulevat voimaan samana ajankohtana. Tästä syystä aihe on tullut ja tulee esiin eduskunnassa jatkossakin vuosittain siihen saakka, kunnes entinen pohjaosa on kokonaan poistettu.

Luonnollisesti, kun lakipykälät kerran avataan, on mahdollista pitää hengissä myös sitä peruskysymystä, pitäisikö kansaneläkkeen entisen pohjaosan poisto pysäyttää. Tätä koskevan ponnin edellinen eduskunta on yksimielisesti hyväksynyt viimeksi asiasta päätettäessä. Samassa yhteydessä eduskunta hyväksyi toisenkin ponnin, joka koski niin sanottua kahteen kertaan vähennettyä pohjaosaa.

Näiden molempien lausumien päätavoitteena oli vaikuttaa edessä oleviin hallitusneuvotteluihin. Tämän tiedän, koska keskustelut sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnassa noiden ponnien valmistelun nimenaan perustuivat tähän ajattelutapaan. Tiedänkin, että kansaneläkkeen pohjaosakysymys on ollut hallitusohjelmaneuvoiteluissa erittäin vahvasti esillä. Tämä on kaikille, ei vain hallituspuolueille, vaan uskon, että eduskunnan kaikille puolueille kipeä kysymys, jonka

suhteen on oltu todella yrittämässä kovasti saada tulosta hallitusneuvotteluissa. Ikävä kyllä tuo tulos ei noudatellut edellisen eduskunnan toiveita. Lipposen toisen hallituksen ohjelma ei mainitse nimenomaan entisen pohjaosan poistoasiasta mitään. Tarkoituksena on viedä tämä ikävä ja monen mielestä mitä epäoikeudenmukaisin ratkaisu päätökseen.

Tässä yhteydessä on tärkeä korostaa, että eläkeläisten tulokehitystä on tarkasteltava laajasti yhtenä kokonaisuutena. Tästähän olemme päiväjärjestyksen ensimmäisen asian kohdalla täällä paljon jo puhuneet, kun savamaksu oli esillä. Myös uusi terveydenhuollon maksukatto vaikuttaa asiassa. Kysymys on uskoakseni jokaiselle eduskuntaryhmälle hyvin tärkeästä asiasta. Tämä oli se syy, miksi asia vielä haluttiin ryhmyreiden piirissä katsoa. Haluttiin katsoa, löytyisikö sitenkin yhteistä liikkumavaraa eläkeläisten kannalta myönteisempään tulokseen kuin hallituksen esitys sisälsi. Ei löytynyt.

Yksi pyörre aivan loppuvaiheessa kuitenkin tapahtui, koska yksi hallituspuolue olisi viime viikolla saavutetun sopimuksen jälkeen halunnut muuttaa hallituksen esitystä siten tai tunnusteli mahdollisuuksia muuttaa hallituksen esitystä siten että pohjaosan viimeinen osa, arviolta noin 12 markkaa kuukaudessa eli 144 markkaa vuodessa, olisikin poistettu jo vuonna 2001 eikä vasta vuonna 2002. Ehdotuksesta ei syntynyt yksimielisyyttä, mistä syystä hallituksen esityksen mukaisesti jatkettiin. (Ed. Stenius-Kaukonen: Puheenjohtaja voi kertoa, miksi ei syntynyt!) — Minä voin sitten poliittisemmassa osuudessa keskustelun jatkuessa asioille antaa oikeita nimiä.

Kysymys oli tietysti siitä, että tämä olisi merkinnyt taas ennen aikaista lisämenetystä eläkeläisille. Kun ei ollut samaan aikaan tarjolla tätä koskevaa kompensatiota, yksimielisyyttä ei syntynyt. Kun tuota esitystä verrataan saavutettuun 0,7 pennin savatulokseen, vastasi tuo viime metreillä tehty ehdotus arviolta noin 0,2—0,3 savapennin tasoa.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan ensimmäisessä käsittelyssä ajattelimme muuttaa hallituksen esitystä siten, että pohjaosan jäljellä oleva pienennys olisi vuosina 2001 ja 2002 toteutettu 1. maaliskuuta, kuten nyt siis tapahtuu vuonna 2000. Tietoomme nimittäin saatiin, etteivät uudet verokortit ole koskaan käytännössä valmiita 1.1. Tarkempi selvittely osoitti kuitenkin, että päivämäärän muuttaminen olisi

lähinnä arvauksen tasoa. Yritimme vielä selvittää, voitaisiinko laissa suoraan kytkeä nämä kaksi asiaa toisiinsa. Tämäkään ei käynyt, koska verohallinto päättää asiasta itsenäisesti osana normaalia hallintomenettelyään. Näin sitten päädyimme palaamaan ruotuun, eli joutunemme myös seuraavina kahtena vuonna käsittelemään asiaa eduskunnassa tämän päivämäärän johdosta.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta sai käyttöönsä lokakuun lopussa valmistuneen selvityksen niin sanotusta kahdenkertaisesta entisen pohjaosan leikkauksesta. Kaksinkertainen leikkaushan on selvityksen mukaan koskenut erityisesti luokanopettajia, siivoojia, apuhoitajia ja konttoristeja sekä eriasteisia sairaanhoitajia eli, kuten jo luetelosta huomataan, naisaloja. Selvityksestä käytävät hyvin ilmi kohtuuttomat tilanteet ja ennen kaikkea se, että riippuen siitä, minkä eläkelain piiriin asianomainen on kuulunut, leikkaus on kohdellut häntä varsin eri tavoin. Vähennyssääntön vaikutus on vaihdellut välillä 175—388 markkaa kuukaudessa eli se on ollut vaikutuksiltaan varsin huomattava.

Valiokunta toteaa mietinnössään, ettei se pidä hyväksyttävänä kaksinkertaista pohjaosan menetystä. Valiokunta ehdottaakin asian johdosta selvitystyön jatkamista ja ryhtymistä toimenpiteisiin. Vaikka asiasta ei sallittu pontta, toivomme varmasti yhteisesti ja aidosti, että hallitus todella liikkuu tässä kysymyksessä. Tänään valtioneuvoston kyselytunnillahan aihe oli esillä, ja saimme vielä lisävakuuksia siitä, että asia todella halutaan hoitaa. Jatkoissa on enemänkin kysymys siitä, miten käytäntö hoidetaan.

Illan kuluessa olen jo yhdeltä tv-katsojalta saanut puhelinsoiton kyselytunnilla tekemäni lisäkysymyksen johdosta. Kysyjä oli ollut hyvin tyytymätön ministerin vastaukseen, kun ministeri lienee vastannut, että kaksinkertaisen pohjaosan poiston purku on käytännössä hankala toteuttaa. Soittaja sanoi, että oli se kovin helppo panna toimeen, ei kai se sen vaikeampaa ole myöskään peruuttaa. Siinä oli tällainen terveen järjen viesti tänne meille, kun näistä asioista jatkamme keskustelua.

Niitä henkilöitä, joiden eläkkeisiin tämä vähennyssääntö on vaikuttanut, oli alussa noin 124 000, ja tällä hetkellä heitä on noin 123 000. Selvityksistä käy esille, että on 15 000 sellaista henkilöä, joiden yhteensovituspalkka ei ole tiedossa, joten kyllä tässä ongelmiakin varmasti on.

Joka tapauksessa toivon, että tämä hallitusohjelmassakin oleva selvityskohta tulee johtamaan myös toimenpiteisiin ja mahdollisimman nopeasti.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystalouden ei ollut hallituksen esityksen osalta yksimielinen. Kristillisten ja keskustan yhteisessä vastalauseessa vaaditaan pohjaosan leikkauksen pysäyttämistä vuoden 2000 alusta lukien. Lisäksi edellä mainitusta kaksinkertaisesta pohjaosan leikkauksesta oppositio vaati pontta.

Arvoisa puhemies! Toivon, että eduskunta ottaa huomioon sosiaali- ja terveystalouden mietinnön asiasta päättäessään.

2 Päivi Räsänen /skl: Arvoisa herra puhemies! Kansaneläkkeen pohjaosan leikkaus juontaa juurensa edelliselle hallituskaudelle eli Lipposen ensimmäisen hallituksen leikkauksiin toisin kuin edellinen kohta, jota käsitelimme. Vuonna 95 säädetyllä lailla kansaneläke muutettiin työeläkevähenteiseksi, jolloin pohjaosaa alettiin vuosittain leikata. Voimassa olevan lain mukaan kansaneläkkeen pohjaosa poistuu kokonaan vuoden 2001 jälkeen. Pohjaosaa on nyt leikattu neljä kertaa vuodesta 96 alkaen.

Pohjaosan leikkaus on koettu eläkeläisten keskuudessa epäoikeudenmukaiseksi varsinkin, kun talous on nyt ollut kasvussa ja monien väestöryhmien tulot ovat nousseet. Monet niistä, jotka ovat pitkäänkin maksaneet kansaneläkevakuutusmaksua, eivät tule koskaan saamaan kansaneläkettä. Kun itse liikuin ennen vaaleja erilaisissa tilaisuuksissa, niin kyllä nimenomaan kansaneläkkeen pohjaosan leikkaus oli kaikkein tavallisimpia teemoja, joita otettiin esiin, ja ehdottomasti ykkösasia eläkeläisten kysymyksistä.

Kristillisen liiton eduskuntaryhmä niin vaali-ohjelmassaan kuin myöhemmin hallitustunnustelijat Paavo Lipposelle antamassaan hallitusohjelmassa pitäytyi selkeästi siinä, että pohjaosan leikkaus on pysäytettävä. Pohjaosan leikkauksen pysäyttäminen kuuluu osana myös omaan vaihtoehtobudjettiin ensi vuodelle omien vaalilupaistemme mukaisesti.

Asken käyttämässään puheenvuorossa valiokunnan puheenjohtaja ed. Vehkaoja viittasi viime eduskunnan vuonna 98 hyväksymään lausumaan, jonka nojalla hallituksen tulee valtion taloudellisen tilanteen sen salliessa esittää lainmuutos, jolla kansaneläkkeen pohjaosan leikkaami-

nen pysäytetään. Tämä lausuma on näyttänyt tällä kaudella aika pitkälti jäävän unohtuksiin. Kun asiaa valiokuntakäsittelyn yhteydessä käsiteltiin, kävi ilmi, että monet uudet kansanedustajat eivät edes tienneet tällaisen ponnin olemassa olosta. Olen ed. Vehkaojan kanssa täysin samaa mieltä siitä, että Lipposen toinen hallitus ei tässä suhteessa ole noudattanut edellisen eduskunnan ilmaisemaa tahtoa, eli tulkintani tämän ponnin kohtalosta on täysin sama kuin ed. Vehkaojan.

Hallitus aikoo todellakin viedä loppuun pohjaosan leikkauksen, vaikka valtion taloudellisessa tilanteessa on tapahtunut merkittävä muutos parempaan. Pohjaosan leikkaus on johtanut eläkeläisten tulojen jäädyttämiseen moneksi vuodeksi. Mielestäni on myös erityisen huolestuttavaa, että tilastojen mukaan tuloerot eläkeläisten keskuudessa ovat kasvaneet, ja pohjaosan leikkaus on omalta osaltaan ollut tähän suuntaan vaikuttamassa.

Asia on myös hyvin periaatteellinen. Suomalaisen kansaneläkejärjestelmän ytimenä on ollut se, että siihen kuuluu pohjaosa, jota kaikki työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeeseen oikeutetut ovat saaneet, ja itse olen pitänyt tätä kaikkien oikeutta edes pieneen kansaneläkkeeseen, jota he ovat aikanaan olleet rahoittamassa, tärkeänä. (Ed. Zyskowitz: Miksi?) — Se on ollut tärkeä perusta koko eläkejärjestelmällemme (Ed. Zyskowitz: Miksi hyvin toimeentulevillekin sitä pitää maksaa?) ja sen lisäksi se on ollut tärkeä osa järjestelmää myös rahoituksen hyväksyttävyyden kannalta.

Erityisen epäoikeudenmukaista pohjaosan leikkaus on niille, joilta se leikataan jo toistamiseen. (Ed. Zyskowitz: Se onkin toinen ongelma!) Tässäkin suhteessa olen puheenjohtaja ed. Vehkaojan kanssa aivan samoilla linjoilla. Kaksinkertainen pohjaosan leikkaus ei ole hyväksyttävä, ja keskustan ja kristillisten vastalauseessa ehdotammekin eduskunnan hyväksyttäväksi samaa lausumaa, josta äänestimme valiokunnassa ja johon muuten tuli mukaan myös eräs hallituspuolueenkin kansanedustaja, mikä näkyy vastalauseesta. Varmasti useammankin olisi tehnyt mieli tulla mukaan lausumaan, (Ed. Stenius-Kaukonen: Se oli meidän pontemme!) mutta toivon, että kun kolmannessa käsittelyssä ponnesta äänestetään, eduskunta voisi tämän hyväksyä. Lausumaehdotuksessa sanotaan, että eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän välittömästi toimenpiteisiin kansaneläkkeiden pohjaosan niin sanot-

tujen kaksinkertaisten leikkausten peruuttamiseksi.

Itselleni jäi hyvin epäselväksi, miksi valiokunta ei tätä halunnut yksimielisesti hyväksyä, koska ymmärsin, ettei sitä kukaan varsinaisesti vastustanut. Toivoisin, kun täällä on kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja paikalla, että hän voisi vastata, miksei voitu hyväksyä pontta, jota kuitenkin ymmärsin kokoomuksenkin kansanedustajien lämpimästi kannattaneen. Tällainen kuva minulle ainakin jäi. Näistä aiheista varmasti voimme illan mittaan keskustella.

³ **Ben Zyskowicz /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viimeisimpään asiaan en osaa vastata, koska en kuullut tarkalleen, mihin pontteen puhuja viittasi. Mutta jos se toistetaan, ehkä pystyn siihenkin vastaamaan.

Olisin sen sijaan vastannut laajempaan kysymykseen siitä, onko oikein, että sellaiset eläkkeensaajat, joilla on riittävä työeläke — totta kai voidaan keskustella pitkään siitä, mikä on riittävä eläke — työeläkkeen lisäksi, vaikka se olisi kuinka hyvä, saavat myös kansaneläkkeen pohjaosan. En ymmärrä ed. Räsänen argumentointia, että on jotenkin eläkejärjestelmämme perusta, että kaikille, oli millainen työeläke tahansa, vaikka kymmenientuhansien työeläke, pitää erikseen sen lisäksi veronmaksajien rahoja sen verran jaksaa, että saa myös kansaneläkkeen pohjaosan. Tämä periaateratkaisuhan on tehty, että viime vuosina eläkkeelle jääneet henkilöt eivät enää ole saaneet kansaneläkettä, jos heidän työeläkkeensä on tietyn markkamäärän suuruinen.

Se, mikä tietysti eniten aiheuttaa keskustelua ymmärrettävästi, on, että tämä järjestelmä asteittain viedään sisään myös niiden eläkeläisten kohdalla, jotka ovat jo eläkkeelle aikaisemmin tulleet ja joiden kohdalla, jos työeläke on riittävä, kansaneläkkeen pohjaosa poistetaan. Mutta kyllä minä tätä veronmaksajien rahojen viljelemistä joka suuntaan ja sen vaatimista, että kaikille hyvätuloisimmillekin eläkeläisille pitäisi kansaneläkettä työeläkkeen päälle maksaa, vähän ihmettelen.

⁴ **Ed. Marjatta Stenius-Kaukonen /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Räsänen kyseli, miksi poistettiin ponsi, joka koski kaksinkertaisen pohjaosan leikkauksen tuoman ongelman korjaamista. Ed. Zyskowicz nyt selvästi osoitti juuri, että hän ei tiennyt. Tässä itse

asiassa oli minun mielestäni kyllä selkeä sekaannus, mutta tästä asiasta on mielestäni nyt riittävän hyvin hallitusryhmien kesken sovittu, että asiassa edetään. Ministeri Perho on ryhtynyt toimenpiteisiin keväällä edellisen eduskunnan ja nykyisen valiokunnan vaatimuksesta ja selvitys on tehty. Minulla on siitä selkeä käsitys, että hallitusryhmien yhteinen tahto on se, että tässä asiassa edetään niin, että kaksinkertainen pohjaosan leikkaus poistetaan eli korjataan se epäoikeudenmukaisuus.

Tämä itse asiassa liittyy juuri siihen, kun ed. Zyskowicz sanoi, että hän ei ymmärrä, että kaikille, oli miten suuri eläke tahansa, maksetaan pohjaosa. Ed. Zyskowicz, vaikka se maksetaan, sitten sillä on pienennetty työeläkettä. Tämä on juuri tämän universaalien sosiaaliturvan keskeinen osa, että on sellaisia etuuksia, joihin kaikilla on oikeus. (Ed. Pekkarinen: On outoa, että on poliitikko, joka ei sitä tiedä!) Sehän on ollut pieni niillä, joilla on suurempi työeläke kun se on ollut pelkkä pohjaosa. Juuri koko kansaneläkejärjestelmän turvaamisen kannalta on ollut tärkeää, että kaikki sen saavat ja kaikki myös osallistuvat rahoitukseen. Voin tarkemmin perustella näitä näkemyksiä, kun saan varsinaisen puheenvuoron.

⁵ **Ed. Marjatta Vehkaoja /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan vastata ed. Zyskowiczille, kun hän tämmöisen vähän provokatiivisen kysymyksen esitti näinkin myöhään illalla, mihin pohjaosaa olisi vielä tarvittu.

Minä haluan huomauttaa ed. Zyskowiczille, että oikeastaan oli vain unelma, että meillä olisi työeläkkeet, jotka olisivat 60 prosenttia, ja 40 vuoden työstä kertyvä työeläke. Me joskus tavoittelimme sitä, mutta niin kuin ed. Zyskowicz hyvin itse tietää, pätkätyöt, työelämän risaisuus, on johtanut siihen, että näitä tavoitteita ei kyetä jatkossa saavuttamaan. Tämä merkitsee pienemmillä tulotasoilla tietysti myös eläkkeen tosiasiallista hyvinkin pientä tasoa, ja siihen aivan objektiivisesti katsoen olisi ollut syytä antaa kansaneläkkeen pohjaosan kaltaista lisuketta.

Mitä tulee kaksinkertaiseen pohjaosan poistoon, niin kuin kansa siitä puhuu, se ei ihan tarkalleen näin ole akateemisesti ottaen, niin sen ratkaisun yhteydessä, joka silloin tehtiin, tapahtui se, että ihmiset joutuivat kovin eriarvoiseen asemaan, koska vuodenvaihteen jälkeen työeläkkeelle jääneet ihmiset saivat työeläkkeen vähen-

tämättömänä, mutta henkilöt, jotka olivat päivämäärän väärällä puolella, joutuivat pohjaosan poistokohtelun uhreiksi. Minusta on tärkeää täällä yhdessä vahvasti todeta, että tämän kohdan haluamme korjata. Niin kuin ministeri Perhokin on tänään tästä asiasta puhunut, olen aika vakuuttunut siitä, että päästään siinä eteenpäin.

Ed. Räsäselle haluan lopuksi sanoa, että tämä kysymys on meidän mietinnössämme mukana. Nyt on pieni makuasia, oliko se pontena vai muutoin siellä.

⁶ **Ed. Mauri Pekkarinen /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Zyskoviczin puheenvuoro oli hämmästyttävä. Se oli sisällöltään semmoinen, että toivon, että kaikki mediat valvovat ja kuulivat sen, mitä ed. Zyskovicz sanoi. (Ed. Zyskovicz: Sitä minäkin toivon!) Sen seikan sanominen, että veronmaksajien rahoja viljellään sellaisille henkilöille, jotka eivät niitä ansaitse, tällaisen väitteen esittäminen on todella hämmästyttävä juttu. Ed. Zyskoviczin täytyisi tietää se, keiltä nyt otetaan. Ne henkilöt ansaitsevat 4 000—6 500, suurin piirtein tämän verran markkoja kuukaudessa. Näiltä te, ed. Zyskovicz, viette tämän pohjaosan pois. Ette suinkaan vie sellaiselta, joka kymmenen tonnia saa kuukaudessa eläkettä. Ei penniäkään siltä leikata tällä mallilla. Tämä on väärin. Varsin pienituloisten kansalaisten eläketurvaa te tällä tavalla rassaatte alaspäin. Keskusta ei missään tapauksessa ole aiemminkaan tätä hyväksynyt. Se ei hyväksynyt sitä silloin, kun kansantalous romahti alas. Se ei hyväksynyt niissäkään olosuhteissa sitä, että tähän hommaan kajottaisiin, ja kun se ei silloin hyväksynyt, ei se tee sitä näissäkään oloissa, mitä tällä hetkellä eletään, kun kakku kuitenkin kasvaa runsaasti.

⁷ **Ed. Ben Zyskovicz /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Pekkarinen, kun puhuin näistä suurituloisista, en puhunut siitä järjestelmän siirtymävaiheesta, jossa nyt leikataan pohjaosaa myös niiltä henkilöiltä, jotka ovat jo eläkkeellä. Puhuin siitä järjestelmämuutoksesta, joka merkitsee sitä, että kun jatkossa jäädytään eläkkeelle, ei saada kansaneläkettä, jos on riittävä työeläke. Mikä on riittävä, siitä voidaan tietysti riidellä ja keskustella.

Ed. Pekkarinen, te kannatatte järjestelmää, jossa, kun esimerkiksi te jäätte eläkkeelle palveluunne täydet vuodet täällä eduskunnassa ja saat-

te täyden kansanedustajan eläkkeen, joka on tänä päivänä 15 000 kuussa tai jotain sinne päin, sen lisäksi teille pitää maksaa myös kansaneläkkeen pohjaosa, tai siis joka tapauksessa teille pitää maksaa erikseen kansaneläkkeen pohjaosa. En minä kannata tällaista järjestelmää enkä minä ymmärrä, miten meidän eläkejärjestelmämme siihen romahtaa, jos ed. Pekkariselle ja minulle ja muille, joilla on riittävä työeläke, ei makseta kansaneläkettä. Miten meidän järjestelmämme siihen romahtaa? Totta kai meillä voi olla hyvä järjestelmä ja jatkossakin on hyvä eläkejärjestelmä, jossa kansaneläkettä maksetaan niille, jotka kansaneläkettä tarvitsevat, eikä kaikille niillekin, jotka eivät sitä tarvitse, kuten ed. Pekkariselle ja minulle.

⁸ **Päivi Räsänen /skl** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. Zyskovicz kyseli, mikä se ponsi oli, josta äänestettiin, eikä hän ihan saanut selvää, mistä tässä ponnassa oli kysymys, haluan kerrata sen, että ponnin sisältö on se, että edellytetään hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin kansaneläkkeiden pohjaosan niin sanottujen kaksinkertaisten leikkausten peruuttamiseksi. Todellakin jäin ihmettelemään, mikä tässä ponnassa nyt oli niin vaarallista, että ymmärsin, että kokoomuksen ryhmän johdon taholta tuli sellaiset nuotit, että tällaista pontta ei saa hyväksyä.

⁹ **Juha Rehula /kesk**: Arvoisa herra puhemies! Ei meidän valiokunnan jäsenten enää tarvitse ihmetellä, minkä takia muutamien viime viikkojen aikana on sellaisia ratkaisuja tehty, että viime kädessä käy niin, että ed. Stenius-Kaukonen sanoo, että se oli meidän pontemme, mitä te esitätte. Niinhän me esitämme, koska tilanne oli se, että itse kuvittelin, että me teemme yksimielisen ratkaisun tästä kahteen kertaan leikatusta pohjaosasta, ja ykskaks yllättäen saavuimme kokoukseen ja totesimme, että se olikin mietinnöstä poissa. En minä opposition edustajana voi muuta kuin tarttua tilanteeseen, missä ensiksikin on pohjalla keskustelu, jonka kautta päädytään tämän tyyppiseen ponteen, joka on seurausta sosi-aali- ja terveysministeriön selvityksestä, jonka eduskunta oli viime vaalikauden loppupuolella pyytänyt.

Mutta tämä on tätä. Minä toivon, että vasemmistosta löytyy voimaa ja tahtoa siihen, että kun tästä ponnesta kolmannessa käsittelyssä joskus tulevalla viikolla äänestetään, me löydämme tu-

kea tälle esityksellemme. Korostan sitä, että se lähti vielä alkuvuikosta valiokunnan aivan yhteisenä tahtona eteenpäin.

Toisekseen ei pidä myöskään ihmetellä, minä takia pohjaosan leikkaus jatkuu, minkä takia sitä ei jäädytetä. Ed. Zyskowitz sanoi — sanataarkka lainaus selviää aikanaan eduskunnan pöytäkirjoista — että kaikille ei pidä valtion rahoja jaella. Hän peräsi äsken ed. Räsänen puheenvuorosta sitä, miksi pohjaosaa pitää maksaa. Tämä on meidän mielestämme oleellinen osa kansanvakuutusta, tapa taloudellisesta tilanteesta huolimatta tarjota kaikille edes jonkinlainen eläkkeen pohjaosa. Tähän on helppo heittää kysymys, onko ed. Zyskowitz valmis luopumaan lapsilisistä hyväntuloisten osalta. On kysymys samanlaisesta järjestelmästä, jossa on katsottu, että se kuuluu kaikille tietyn tasoisena.

Ainakin meillä päin, eikä ole matkaa kuin sata kilometriä Helsingistä, Lahden seudulla, eläkeläiset kysyvät: Me olemme itse maksaneet tämän kansaneläkkeen. Miksi meiltä viedään se, mitä me olemme itse maksaneet? Me lähdemme siitä, että on kysymys oikeudesta, jonka ihmiset ovat aikanaan työelämässä ollessaan kuvitelleet itselleen kuuluvan, ja he eivät nyt sitä jatkossa hallituksen enemmistön tahdon mukaisesti tule saamaan.

Aiemmin käytiin, herra puhemies, hyvin värikkäs keskustelu eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun yhteydessä vähättelevässä mielessä siitä, että keskusta on jättänyt siihen lausumaesityksen, että tämä ylimääräinen sava tulisi vaalikauden aikana poistaa. No, me näemme tässä tilanteessa konkreettisesti, mikä merkitys lausumilla on.

Olin täällä eduskunnassa silloin, kun elettiin vaalienalusaikaa. Paine eläkeläisten taholta oli kova. Eduskunta hyväksyi kaksi lausumaa, joissa puututtiin pohjaosaan. Eduskunta edellytti, että valtion taloudellisen tilanteen niin salliessa pohjaosan leikkaus tulee pysäyttää. Nyt ollaan sitten tilanteessa, missä näyttää siltä, että tuleviin vaaleihin on riittävän pitkä aika, ja toisekseen, vaikka ed. Kuoppa aiemmin tänä iltana sanoi, mikä sinänsä on totta, että eläkeläisten taholta tullut paine on käynyt niin suureksi, että nyt samamaksun kohdalla tapahtuu liikettä, tässä asiassa tuo paine ei vielä näytä riittävä olevan.

Lausumat ovat yksi väline. Otan esimerkin. Meillä on seuraavana asiakohtana myös eläkeläisiin, vanhusväestöön, keskeisesti kohdistuva ter-

veydenhuollon maksulaki ja siitä asetus. Ainoa konsti, millä eduskunta pystyy vaikuttamaan asian tulevaan tilaan, on lausuma, jossa eduskunta voisi edellyttää, että näitä maksukorotuksia ei tehdä.

Kuten aiemmin totesin, meillä on eduskunnan yksimielisesti, mukaan lukien ed. Zyskowitz, hyväksymä lausuma ensinnä siitä, että valtion taloudellisen tilanteen sen salliessa hallituksen tulee esittää lainmuutos, jolla kansaneläkkeen pohjaosan leikkaaminen pysäytetään. Toiseksi eduskunta edellytti, että hallituksen tulee pikaisesti selvittää niiden henkilöiden määrä, joiden työeläkettä on vähennetty pohjaosan määrällä eli kansanomaisemmin sanottuna pohjaosa on leikkattu kahteen kertaan.

Niin kuin äsken jo totesin, vaalienalusaajan huumaa on takanapäin. Seuraaviin vaaleihin näyttää olevan liian pitkä aika, ainakin seuraaviin eduskuntavaaleihin, jolloin meidän valtakirjamme vahvuutta kysytään, vieläkö me olemme täällä puheita pitämässä. Toki täytyy myöntää, että tässä tapauksessa toiseen lausumaehdotukseen on saatu vastaus, mutta tähän kohtaan palaan myöhemmin.

Hallituksen esityksestä siis pohjaosan leikkaus jatkuu. Tällä tietoa huomenna käytävissä äänestyksissä on mahdollisuus itse kunkin edustajan lunastaa ne vaalilupaukset, joiden perusteella tiedän monen nyt valtakirjaansa käyttävän edustajan eläkeläisiltä mandaattinsa saaneen. Nyt ei riitä se, että hallitusohjelmassa on luvattu kansaneläkkeen tasokorotus vuonna jotakin; näin sanon tänäänkin käydyn keskustelun perusteella. Tänään kuulemamme ja ainakin vasemmiston tulkinnan mukaan, joka on laajennettu tulkinta siitä, mitä viime viikon sisällä on sovittu, tämä tasokorotus tapahtuisi vuonna 2001. Ed. Zyskowitz ehti jo poistua, mutta olisi mielenkiintoista kuulla kokoomuksen ryhmäpuheenjohtajan suulla, onko kokoomus todellisuudessa sitoutunut ja millä tasolla kansaneläkkeen tasokorotukseen, johon varmuudella meiltä oppositiosta ja keskustasta tukea löytyy.

Kansaneläkkeen pohjaosa on ollut siis tärkeä osa eläkejärjestelmämme rahoituksen hyväksytävyyden kannalta. Jokaisella on ollut oikeus pohjaosaan. Keskustan mielestä näin pitää olla myös jatkossa. Kyse on eläkejärjestelmämme ytimestä, jota kaikki työkyvyttömyys- ja vanhuseläkkeeseen oikeutetut ovat voineet saada.

Pohjaosan leikkauksen jatkaminen on käytännössä jäädyttänyt monen eläkeläisen tulot vuosikausiksi samanaikaisesti, kun maan talous kasvaa jo seitsemättä perättäistä vuottaan. Pohjaosan leikkaus koetaan eläkeläisten keskuudessa erittäin epäoikeudenmukaiseksi, varsinkin kun talouskasvun vuoksi muiden väestöryhmien tulojen tiedetään olevan edelleenkin nousussa, optiovoitoista puhumattakaan. Toisekseen täällä on puhuttu tänä iltana siitä, kuinka vaalikentillä eläkeläiset meitä ehdokkaita ja kansanedustajia kohtelivat. Minun kokemani mukaan tämä on sellainen asia, että oli henkilöillä varustuksena tuulipuku tai minkkiturkki, he puhuivat ainakin minulle täsmälleen samansuuntaista viestiä. Aiemmankin sanomani perusteella kansaneläkkeen pohjaosa kuuluu jokaiselle eläkeläiselle.

Yksi syy, miksi tämä esitys nyt on täällä, on se, että hallitus on siinä asiassa ollut tarkkana, että yksittäisen eläkeläisen eläketulo ei pienenesi verotuksesta johtuvista syistä. Sen takiahan tämänkin voimaantulosäännöksen muutos on tuotu eduskuntaan saakka.

Eduskunta on siis aiemmin edellyttänyt, että valtion taloudellisen tilanteen salliessa pohjaosan leikkaus pysäytetään. Olisi erittäin miellyttävää tietää, millaisella tasolla tämän kansantalouden kasvuvauhdin tulisi olla, jotta hallituksen mielestä pohjaosan leikkauksen jäädyttämiseen voitaisiin ryhtyä. Eläkeläiset kokevat oikeutetusti tullessa petetyiksi. Tämä ei ole yhdenkään edustajan etujen mukaista, ei hallituksessa sen enempää kuin oppositiossakaan.

Edellä olevan perusteella olemme laatineet vastalauseen, jossa keskusta esittää asian toisen käsittelyn yhteydessä voimaantulosäännöstä käsiteltäessä, että pohjaosan leikkaus pysäytetään kuluvan vuoden tasolle niin, että jokainen eläkeläinen saa kansaneläkkeen pohjaosaa jatkossakin sen tällä hetkellä tänä vuonna voimassa olevan summan: 171 markkaa kuukaudessa.

Arvoisa herra puhemies! Erityisen epäoikeudenmukainen pohjaosan leikkaus on niille, joilta se leikataan kahteen kertaan. Täysi työeläkehän yhteensovitettiin vuoden 1995 loppuun saakka kansaneläkkeen pohjaosan kanssa siten, että ne yhdessä saavuttivat eläkkeen tavoitetason. Kun pohjaosan leikkaus vuoden 1996 Lipposen ensimmäisen hallituksen aikana alkoi, on eläkkeen taso alentunut siten, että lopputuloksena on pohjaosan verran tavoitetasoa alempi työeläke. Nythän me selvityksen mukaan tiedämme, kuinka

monelta kymmeneltä tuhannelta pohjaosa on kahteen kertaan leikkautunut, keneltä hieman vähemmän. Näitä henkilöitä on siis yli 120 000. Niin sanottu pohjaosan kaksinkertainen leikkaus ei ole hyväksyttävää. Eduskunnan pitäisi ryhtyä pikaisiin toimenpiteisiin asian korjaamiseksi.

Eduskunnan toivehan tässä asiassa on sikäli kuultu, että on laadittu selvitys vallitsevasta tilanteesta. Tosiaankin, kirjaimellisesti on näin. Minkäänlaisia toimenpide-ehdotuksia ei raportti sisällä, eihän niitä tietysti välttämättä odotettukaan, mutta mahdollisuushan siihen olisi ollut. Eduskunnan toive on toteutunut, niin kuin äsken totesin.

Tänään kyselytunnilla on kuultu ministeri Perhon suulla, että ministeriössä selvitetään, mitä asialle voitaisiin tehdä. Jos tämä liittyy samaan sarjaan selvitettäviä asioita, mitä eläkeläisille tärkeissä asioissa Lipposen molempien hallitusten toimikausilla on tehty, niin ei tämä kovin hyvää lupaa. Tähän johtopäätökseen voi tulla, kun lukee hallitusohjelmaa ja hallitusohjelman tekstistä tehtyjä tulkintoja, tässä erityisesti ylimääräisen sairausvakuutusmaksun kohdalla.

Se, mitä tässä tilanteessa meidän täällä eduskunnassa on mahdollista tehdä, on, että eduskunta hyväksyisi kolmannessa käsittelyssä lausumaehdotuksemme. Tällöin eduskunta edellyttäisi hallituksen ryhtyvän välittömästi toimenpiteisiin kansaneläkkeen pohjaosan niin sanottujen kaksinkertaisten leikkausten peruuttamiseksi. Jos tässä asiayhteydessä eduskunnan lausuma kuulutaisiin toisenkin kerran, niin varmasti eduskunnan enemmistön tahto tässä asiassa toteutuisi.

10 Marjatta Stenius-Kaukonen /vas: Arvoisa puhemies! Ed. Rehula sanoi, että monet nyt eduskunnassa olevat kansanedustajat lupasivat toimia niin, että vastustavat kansaneläkkeen pohjaosan leikkausta ylipäänsä ja leikkaamisen jatkamista. Itse lupasin, että teen parhaani, että leikkausta ei jatketa. Jo myös sitä ennen lupasin, että yritämme, että pohjaosa palautetaan. Myös kaikki muut eläkeläisille tärkeät asiat olivat kyllä erittäin tuoreessa muistissa silloin — ja ovat aivan yhtä tuoreessa muistissa nyt — kun minulla oli mahdollisuus olla hallitusneuvotteluissa vasemmistoliiton edustajana nimenomaan työryhmässä, jossa näitä sosiaalipoliittisia asioita käsiteltiin. Silloin jokainen näistä asioista nostettiin pöytään. Vasemmistoliiton toimesta kävimme keskustelun joka kysymyksestä, mutta kun vas-

taus oli, että tähän ei palata, niin jouduimme tyytymään sitten siihen tulokseen, mikä oli saatavissa.

Siinä keskustelussa, mikä kansaneläkkeen pohjaosasta, sen palauttamisesta ja sen leikkauksen lopettamisesta käytiin, me emme saaneet tulosta. Sen nyt kaikki tietävät. Silloin vasemmistoliitto esitti osittain sen asian pienenä kompensointina, mutta toisaalta olennaisesti pienituloisten eläkeläisten asemaa parantavana esityksenä, sen että nostetaan pohjaosaa niin paljon, että se olisi suurimmalle osalle ainakin tämän nyt jäljellä olevan 171 markan leikkauksen korvannut kokonaan. Se oli meidän lähtökohtamme. Mihin siinä sitten päädyttiin? Lopputulos oli se, että viisikymppiä vuonna 2002. Sehän ei tietenkään ollut tyydyttävä ratkaisu, mutta tämän parempaan emme siinä vaiheessa päässeet.

Ylimääräisen sairausvakuutusmaksun osalta edellisessä keskustelussa käytiin läpi koko kirjo. Siihen ei tarvitse palata. Siinä saatiin se kirjaus ja nyt se on yhteinen tahto ja hallitusryhmien tahto, että se poistetaan kokonaan tällä hallituskaudella. Miten me saamme tämän toteutetuksi, siinä meillä on vielä paljon työtä.

Taitettu indeksi oli asia, johon ei ollut mahdollisuutta saada mitään korjausta siinä vaiheessa.

Kansaneläkkeen pohjaosan kaksinkertaisesta leikkauksesta ei hallitusohjelmaan kirjattu mitään, mutta siitä oli yhteinen tahto ainakin sosiaalipoliittisessa työryhmässä, että tämä on kömmähdys, joka korjataan. Tältä pohjalta työtä on jatkettava.

Myöskin kansaneläkkeiden lapsikorotuksen poistaminen on tällaisena kömmähdyksenä luvattu korjata, ja tähän asiaan tulemme palaamaan.

Nyt kun on kuultu tätä keskustelua täällä, niin ed. Zyskoviczin puheenvuorot kyllä osoittivat, että hän tarvitsisi aika paljon tukiovetusta näissä eläkeasioissa, ja olen valmis sitä hänelle henkilökohtaisesti antamaan. (Ed. Huuhtanen: Ei auta!) — Kyllä minä uskon, kyllä ed. Zyskovicz ymmärtääkin asioita. — Minä luulen, että me emme kaikissa asioissa missään tapauksessa pääse yhteisymmärrykseen, mutta joka tapauksessa kun lupasin vastata, saavatko suurituloiset pohjaosaa, niin kyllä meidän tavoitteemo on se edelleen, että kaikille kuuluisi pohjaosa, myöskin suurituloisille. Mutta vaikka edustajille Zyskoviczille ja Pekkariselle pohjaosa maksettaisiin, niin heiltä juuri leikattaisiin se siitä työeläkkees-

tä. Elikkä se on juuri sitä pohjaosan leikkaamista yhteen kertaan, (Ed. Tiusanen: Yhteensovittamista!) yhteensovittamista, yhteen kertaan leikkaamista. Järjestelmän toimivuuden ja universaalisuuden takia, ja rahoituksen turvaamisen takia, mistä puhuin äsken, meidän mielestämme kansaneläke kuuluu kaikille.

Juuri se, että näitä asioita ei ymmärretä, tekee osittain erittäin vaikeaksi näiden asioiden hoitamisen. (Ed. Huuhtanen: Ei haluta ymmärtää!) Mutta kaksinkertaisen pohjaosan leikkauksen osalta, niin oli se tietysti vähän erikoinen — mitenkä tämän nyt ilmaisisi — ne tapahtumat, mitä valiokunnassa oli, kun pontta ei laitettu. Mutta me olemme nyt kirjanneet, että tämä niin sanottu kaksinkertainen pohjaosan leikkaus ei ole valiokunnan mielestä hyväksyttävä, joten valiokunta ehdottaa asian johdosta jatkettavaksi selvitystyötä ja ryhdyttäväksi tarvittaviin toimenpiteisiin. Tämä on mielestäni aivan selkeä valiokunnan kannanotto. Ed. Ihamäki nyökkää ja valiokunnan puheenjohtaja on tästä myöskin jo puhunut. Tämän perusteella ja sen, mitä on tapahtunut, mitä hallitusryhmien kesken on keskusteltu ja sovitettu näistä asioista, odotamme pikaisia esityksiä ministeriöstä ja tulemme myöskin valvomaan, että jotain — ei mitään jotain, mitä tahansa, vaan että tässä asiassa alkaa tapahtua se, mitä valiokunta ehdottaa.

Kun ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamisesta hallituksessa päätettiin, niin ministeri Siimes siinä yhteydessä jo esitti, että kansaneläkkeen tasokorotusta pitäisi aikaistaa. Täytyy sanoa, että olen tyytyväinen siihen asennemuutokseen, joka kahden viime viikon aikana on tapahtunut eduskunnassa ja erityisesti hallitusryhmissä, että nyt on nähty kaikissa ryhmissä tarpeelliseksi myöskin kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten asemaa korjata. Tämä on hallitusryhmien puheenjohtajien päätökseen kirjattu. Vaikka siinä ei ole tarkasti otettu kantaa, mitä se tarkoittaa, niin se tarkoittaa sitä, että tasokorotuksesta päätetään ensi vuonna ja se tehdään vuonna 2001. 50 markkaa on mielestäni erittäin vähän, mutta ensi vuoden budjettineuvotteluissa keskustelemme siitä, onko tässä mahdollisuus päästä kerralla jo suurempi askel eteenpäin.

Kansaneläkkeeseen on tehty tasokorotus viikoksi vuonna 83. Tässä kyllä, niin kuin aikaisemmin, keskustaa on muistutettu, kun keskusta nyt arvostelee hallitusryhmiä, että olisi ollut hyviäkin vuosia keskustalla aikaa tehdä tasokoro-

tus. Mutta nyt se on saatu asialistalle vakavasti. Toivon, että keskusta tässä tuo oman rakentavan panoksensa.

Tässä yhteydessä on kyllä pakko vielä todeta, että kun Lipposen ykköshallituksen hallitusneuvotteluja käytiin ja siellä lopputuloksena oli se, että pohjaosa poistetaan, niin täytyy kyllä sanoa, että kyllä on hämmästyttänyt edellisessäkin eduskunnassa olleena se, mihin hävisi se kaikissa puolueissa, myös kokoomuksessa, vahvasti ollut kansaneläkkeen pohjaosan puolustamisen henki. Sosialidemokraatit kuuluivat tietysti tähän joukkoon. Mihinkä se yhtäkkiä hävisi yhdes- sä yössä? Kun vihreät esittivät, että pohjaosa poistetaan, se napsahti läpi. Se oli mielestäni suuri virhe. (Ed. S. Kanerva: Vihreillä ei ole eläkeläisjärjestöä, Soininvaara on kaikkein vanhin siellä!) — Näinhän se on.

Vielä sanon muutaman sanan eläkkeiden suuruudesta ja siitä, keitä kaikkia pohjaosan leikkaaminen koskee. Kun pohjaosan leikkaus alkoi, työeläkkeen taso oli 3 600 markkaa ja yksinäisillä 4 200 markkaa. Jos oli tätä pienemmät työeläkkeet, pohjaosa ei mennyt nolnaan. Tällä hetkellä se työeläkkeen taso, missä kansaneläkkeen pohjaosaa ei jää yhtään maksettavaksi, on yksinäisellä ykköskuntaryhmässä 5 380 markkaa ja alimmillaan kakkoskuntaryhmän eläkeläispuolisoilla 4 542 markkaa. Nämä eivät ole suuria työeläkkeen määriä. Näin pienen eläkkeen lisäksi kansaneläkkeen pohjaosa olisi ollut tuiki tarpeellinen.

Kun sitten katsotaan, keitä hyödyttää ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentaminen, olen sen jo aikaisemmassa keskustelussa todennut, että se hyödyttää myös pienituloisia eläkeläisiä, kun raja on 2 800 tai yksinäisillä 3 300, eli noin miljoonaa, mutta silloin 200 000 pienintä eläkettä saavaa jää pois. Sitten, kun puhutaan kansaneläkkeen pohjaosan tasokorotuksesta, jos ja kun eläketulovähennyksen kertoimet säilytetään nykyisellään, niin silloin taas hyöty ulottuu noin miljoonaan eläkeläiseen laskettuna pienimmistä eläkkeistä alkaen. Siinä mielessä tasokorotus ja sen vaikutus kohdistuu oikeammin koko eläkeläisten joukkoon. Tässä mielessä olen samaa mieltä ed. Zyskowiczin kanssa, että suurituloisimmille eläkeläisille ei ole aina tarpeen antaa lisää, eli tasokorotus on kaikkein tärkein pienten eläkkeiden saajien kannalta.

On paljon vääriä käsityksiä, että pohjaosan kaksinkertainen leikkaus koskisi vain eläkeläi-

siä, joilla on ollut hyvä palkka. Se koskee pääasiassa sellaisia ihmisiä, jotka ovat saaneet työkyvyttömyyseläkkeen ja joilla on tulevat vuodet laskettu, eli heillä olisi ollut 60 prosentin tai julkisella sektorilla 66 prosentin eläke. Juuri heiltä pohjaosa on otettu pois, eikä työeläkettä ole nostettu sille tasolle, mikä heille olisi kuulunut. Täällä on lueltu niitä henkilöitä, keitä se on koskenut, ja siihen siivoojien ja apuhoitajien ja lääkintävahtimestareiden joukkoon haluan lisätä kiinteistöyöntekijät, aputyöntekijät rakennustyössä ja muut rakennustyön ammatit, kokit, keittäjät ja kylmäköt, keittiöapulaiset. Tämän tyyppisistä ammattiryhmistä, niin naisten kuin miesten ammattiryhmistä, muodostuu suurin osa tästä joukosta, ja on todella tarpeen nopeasti korjata pohjaosan kaksinkertainen leikkaus.

11 Pentti Tiusanen /vas: Arvoisa herra puheemies! Täällä on todettu, että Lipposen ensimmäisen hallituksen kaikkein suurimmaksi virheeksi on osoittautunut kansaneläkkeen pohjaosan leikkaaminen. Me, jotka siihen virheeseen omalla napinpainalluksellamme vuonna 95 osallistuimme, olemme sen toki huomanneet. (Ed. Hyssälän välihuuto) — Sen jälkeen on painettu kyllä myös muistaakseni toista nappia, ed. Hyssälä, muun muassa viime syksynä ja sitäkin aikaisemmin, että se siitä. Asiassa on myös viisastuttu matkan varrella.

Tänään, kun puhutaan hallituksen esityksestä n:o 78, haluan ihan muutamaan asiaan lyhyesti viitata. Kahteen kertaan leikatut ovat todellakin erityisjoukko, josta nyt on paljon puhuttu, myös mietinnössä on selkeästi selvitelty tätä asiaa. On aivan selvää, että tämän vääryyden suoristaminen voitaisiin nopeasti toteuttaa, eikä se edes toki rasittaisi valtion budjettia.

Jos palaamme vuoden 95 hallituksen hallitusohjelman laatimiseen ja siihen, että vihreän liiton silloisten hallitusneuvottelijoiden viisaissa päissä syntyi ajatus pohjaosan leikkaamisesta, niin voi tietysti laittaa ehkä myöhäisen ajankohdan syyksi, että muut ryhmät sen silloin hyväksyivät, mihin myöskin ed. Stenius-Kaukonen viittasi ja tätä ihmetteli. Mutta onko yksi syy ollut myöskin se, ettei ole yksinkertaisesti ymmärretty, mistä on kysymys? Ainakin edustaja ja ryhmäpuheenjohtaja Ben Zyskowiczin tämänpäiväinen puheenvuoro viittasi siihen, että hän ei ikään kuin ymmärtänyt, mitä kansaneläkkeen pohjaosan leikkaaminen merkitsi, mihin henki-

löstöryhmiin se kohdistui, mihin eläketulotasoihin se kohdistui ja mitä merkitsi erityisesti kahteen kertaan tapahtunut leikkaus.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Uusukainen.

¹² **Mikko Kuoppa /vas:** Arvoisa puhemies! Vuonna 1996 kansaneläkkeestä tehtiin eläkevähenteinen. Pohjaosaa ei makseta, jos työeläke ylittää kansaneläkkeen lisäosaan oikeuttavan tuloajan. Uusiin eläkkeisiin pohjaosaa ei enää makseta ja vanhoista se poistetaan asteittain. Näinhän silloin tapahtui.

Täytyy todeta, että kansaneläkkeen pohjaosan poistaminen on eläkepolitiikassa yksi suurimpia taka-askeleita, mitä koskaan on tehty. Mielestäni tässä tehtiin tietoinen poliittinen valinta silloin ja päätettiin luopua tällaisesta universaalista järjestelmästä, jossa kaikilla oli oikeus jonkin tasoiseen eläkkeeseen. Näyttää siltä, että vieläköän eläkeläisiltä tullut viesti ei ole tullut riittävän voimakkaasti perille, jotta kansaneläkkeen pohjaosan leikkaus keskeytettäisiin. Olen vastustanut alusta asti kansaneläkkeen pohjaosan leikkausta ja tulen vastustamaan sitä nytkin. En voi missään olosuhteissa hyväksyä sitä, että kansaneläkkeen pohjaosaa leikataan.

Samaan pakettiinhan liittyi silloin myöskin taitettu indeksi, elikkä yli 65-vuotiaiden eläkkeellä olevien indeksiä heikennettiin. Tästä pieni esimerkki.

Jos on toisessa kuntaryhmässä aviopuoliso ja työeläke on 4 542 markkaa kuukaudessa, niin sehän on juuri se eläkkeen määrä, josta kansaneläkkeen pohjaosa leikataan kokonaan pois. Kun indeksitarkistus on 1,4 prosenttia yli 65-vuotiaalta työeläkkeessä ensi vuonna, indeksitarkistus tekee noin 65 markkaa. Kansaneläkkeen pohjaosaa sen sijaan leikataan 79 markkaa. Siinä ovatkin jo digitaalimiehet laskeneet, että veronalennus mahdollisesti korvaa, että käteenjäävä markkamäärä ei laskeisi.

Ed. Zyskowicz väitti, että tämä koskee suuriuloisia eläkeläisiä. Tämä oli se alaraja, josta kansaneläkkeen pohjaosa leikataan kokonaan pois ja tästä ylöspäin. Tämä osoittaa sen, että mistään kovin suurista eläkkeistä ei ole kysy-

mys. Vastaavasti jos ajatellaan, että on 5 000 markan työeläke ja 1,4 prosenttia on yli 65-vuotiaiden indeksitarkistus TELin puolella, sehän antaa 70 markkaa, ja edelleen kansaneläkkeen pohjaosaa leikataan 79 markkaa, elikkä vielä tälläkin eläketasolla ollaan siinä rajoilla, jäädäänkö pakkasen puolelle. Tässä tapauksessa, jos ei verotusta oteta huomioon, jää 9 markkaa pakkasen puolelle. On aivan selvää, että eläkeläiset eivät voi olla tyytyväisiä siihen, että heidän eläkkeitään ja elintasoaan tällä tavalla poljetaan.

Tätä taustaa vasten myöskin taitettu indeksi on todella kohtuuton. Vastaavasti jos on alle 65-vuotias eläkeläinen ja työeläke on 5 000 markkaa, silloinhan korotus on 95 markkaa kuukaudessa, elikkä erotusta tulee 25 markkaa jo tällä eläketasolla. Täytyy muistaa, että tämä on vain yhden vuoden työeläkeindeksin tarkistus, mikä tätä eroa tekee. Eläkeläiset on tällä ikärasistisella taitetulla indeksillä jaettu vielä kahteen luokkaan.

Jos katsoo kansaneläkkeen pohjaosan leikkausta, täällä ovat ed. Ihamäki ja nykyinen sosiaalivaliokunnan puheenjohtaja ed. Marjatta Vehkaoja, jotka olivat edellisessäkin sosiaalivaliokunnassa edellisellä kaudella. Kun kansaneläkkeen pohjaosan kaksinkertainen leikkaus nousi sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa esille, aluksihan kiistettiin, ettei tällaista edes tapahdu, ettei tämä ole mahdollista. Toiseksi sitten, kun ruvettiin tunnustamaan, että tällaista tapahtuu, sanottiin, että se on niin mahdoton työ, että niitä ei pystytä selvittämään, keihin kaikkiin se kohdistuu, ettei ole tietoja, että kaikki se tieto on käsin haettava, ettei se ole käytännössä mahdollista. Tähän ei valiokunta, ainakaan minä henkilökohtaisesti en voinut uskoa, että nykyaikana tällainen ei ole mahdollista. Koska se pohjaosa on pystytty vähentämäänkin yhteensovitukseen osalta, miksei sitä voida myöskin löytää, keneltä se on vähennetty? (Ed. Vehkaoja: 15 000 jää vieläkin selvittämättä!) — 15 000 jäi vieläkin selvittämättä, mutta silloin jo tiedettiin, että noin 100 000 eläkeläiseltä se vähennetään joko kokonaan kahteen kertaan tai osittain.

Näin ollen on siinä mielessä päästy eteenpäin, että nyt on selvitys tehty. Nyt on tietenkin kysymys vain siitä, että ryhdytään toimenpiteisiin, jotta tämä todella suuri epäoikeudenmukaisuus poistetaan, elikkä palautetaan. Mielestäni yksi mahdollisuus tietenkin on se, kuten kyselytunnilla jo esitin, että puretaan eläkkeiden yhteensovi-

tus näiltä henkilöiltä ja sitä kautta päästään normaaliin tilanteeseen.

Kun kansaneläkkeen pohjaosan leikkaus toteutettiin, se koski 400 000:ta eläkeläistä. Nyt eläkeleikkauksen jatko koskee noin 380 000:ta eläkeläistä, eli se on hieman pienentynyt, mutta edelleenkin se on erittäin suuri määrä ihmisiä. Kuten jo joitakin lukuja esitin, kyse ei todella ole mistään suurituloisista eläkeläisistä, joita tämä koskee, vaan sanoisin keskituloisia tai suhteellisen pienituloisiksi eläkeläisiä. Näin ollen, kuten jo aikaisemmin totesin, en voi kannattaa sellaista ratkaisua, jossa kansaneläkkeen pohjaosan leikkausta jatketaan.

Joissakin puheenvuoroissa on väitetty myös, että kansaneläkkeen lapsi- ja puolisorokorotuksen poistaminen olisi ollut vahinko. Ei se mikään vahinko ollut. Kyllä se tehtiin syvästi harkiten. Nyt en aivan muista, miten siitä äänestettiin, mutta kyllä se tehtiin täysin tietoisesti. Se ei ollut mikään vahinko. Uskon, että hallituksen esityksen perusteluista löytyvät myös ne säästövaikutukset, paljonko rahaa säästettiin. Ei se mikään vahinko ollut. Se oli silloin poliittinen tahto. Mielestäni myös tämä asia tulisi korjata samassa yhteydessä. Samallahan poistettiin myös kansaneläkkeen hautausavustus jnp. Siinä tehtiin kyllä monia muitakin todella hyvin kyseenalaisia ratkaisuja.

Toivottavasti tämä eduskunta pystyy parempaan eläkepolitiikassa. Mutta ainakaan kansaneläkkeen pohjaosan leikkauksen kohdalta ei nyt näytä hyvältä.

13 Mauri Pekkarinen /kesk: Arvoisa puhemies! Viime vaalien alla käydyissä poliittisissa keskusteluissa yksi tärkeimmistä kysymyksistä, ainakin jos tärkeyttä mitataan sillä mielen, sanoisinko, kuohutuksella, mikä kentällä koettiin, oli kysymys kansaneläkkeistä, niiden pohjaosan leikkaamisesta tai taitetun indeksin oikeutuksesta tai epäoikeutuksesta.

Eduskunta oli vaalien edellä tehnyt Lipposen ensimmäisen hallituksen ratkaisujen pohjalta tunnetut, kuulut ratkaisut, joilla otettiin talouden ollessa varsin kovassa ja hyvässä kasvussa niiltä eläkeläisiltä, joista useat ovat aika pienituloisia ja joiden jokapäiväinen toimeentulo on aika niukka. Kansaneläkkeen pohjaosan leikkaaminen oli erittäin merkittävä periaatteellinen ratkaisu, ja väärä sellainen Lipposen hallituksen toimesta.

Nyt voin niille, jotka eivät kenties aiemmin sitä ole kuulleet, varmemmaksi vakuudeksi muistuttaa, että sama hanke leikata kansaneläkkeen pohjaosaa tällä tavalla on ollut pitkin 90-lukua eri hallitusten pöydällä monta kertaa. Ahon hallituksen aikana silloinen valtiovarainministeri tarjosi sitä joka vuosi — joka vuosi. Joka vuosi se niissä oloissa kuitenkin tyrmättiin. Siitä hallituksesta ei löytynyt sitä poliittista enemmistöä, joka olisi ollut valmis viemään tuon tuolloisen valtiovarainministerin esityksen läpi. Kerta toisensa jälkeen moinen esitys tyrmättiin. Mistä syystä? Siitä yksinkertaisesta syystä, että niitä kansaneläkeläisiä kohtaan tällainen ratkaisu, jotka olivat maksaneet kansaneläkemaksua vuosien ajan, ei ollut jo tästä oikeudenmukaisuuslähtökohdasta oikein. Toiseksi se hylättiin toistuvasti siitä syystä, että ylipäänsä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta, oikeudenmukaisen tulonjaon näkökulmasta moinen esitys ei ollut millään tavalla meidän mielestämme perusteltu ja oikea. Näistä syistä kerta toisensa jälkeen tuolloin 90-luvun alun vuosien aikaan niissäkin oloissa, jolloin kansantulon kakku huikeasti supistui, ei tuo hallitus suostunut leikkaamaan nimenomaan pohjaosaa.

Mutta kun hallitus vaihtui, Lipposen ensimmäinen tunnetusti teki tämän ratkaisun, joka oli, niin kuin edellä ed. Kuoppa ja monet muut vasemmistoliiton edustajat keskustelussa ja eräät sosialidemokraatitkin ovat sanoneet, erinomaisen epäoikeudenmukainen ratkaisu. Sellainen kuitenkin syntyi. Tämän ratkaisun tavallaan porras portaalta tapahtuvaa toteutusta olemme tällä hetkellä ratkomassa. Sallitaanko porras portaalta tämä pohjaosan alasajo, vai käyttäkö eduskunta tässä tilanteessa sitä mahdollisuutta, sitä valtakirjaa, joka sillä on pysäyttää kansaneläkkeen pohjaosan alasajo? Minun harras toiveeni on se, että eduskunta käyttäisi tuota valtuutusta. Miksi erityisesti tätä toivon ja erityisesti käännän katseeni sosialidemokraattien hyvin sankkoihin edustajajoukkoihin tai vasemmistoliiton edustajiin? Nimenomaan sen takia, että kun vaaleja käytiin muutama kuukausi sitten, näiden vaalikisojen yhteydessä teidän toimestanne, jopa maksetuissa ilmoituksissa, kansalle kerrottiin, että te alkavalla vaalikaudella pidätte huolen siitä, että kansaneläkkeen pohjaosan alasajoa ei toteuteta vaan se pysäytetään.

Arvoisat kansanedustajat vasemmalla erityisesti, sekä vasemmistoliiton että sosialidemo-

kraattien piirissä, pitääkää kiinni noista lupauksista, siitä ei ole tavattoman pitkä aika, kun te ne annoitte. Kansanvallan ja demokratian kannalta on aivan välttämätöntä, että huomenna tai kenties ylihuomenna, kun asiasta toisessa käsittelyssä äänestetään, niiden äänestysnumeroiden, mitkä siinä äänestyksessä annetaan tuohon valotaululle, pitää mennä Suomen eläkeläisten keskuuteen. Jos eivät ne mene normaaleina uutisina, kansanvallan toteuttaminen edellyttää, että pienilläkin tuloilla elävät puolueet hoitakoot ne siten muulla tavalla, joka tapauksessa niin, että näiden numeroiden, jotka huomenna tai ylihuomenna suoritettavissa äänestyksissä lopullisiksi tuloksiksi tulevat, pitää mennä kansan tietouteen. Ellei näin olisi, kansanvallan ja demokratian ajatus, toimivan demokratian ajatus, klikkaisu pahimman kerran juuri siitä syystä, mihin äsken viittasin. Niin monet meistä tänne valituista vanhoivat vaalien alla, että tämä järjestely muutetaan, että tämä pohjaosan leikkaus, sen alasajo pysäytetään kerta kaikkiaan näillä valtiopäivillä.

Ed. Vehkaoja, minä tiedän, että varsinkin teillä on hyvää sydäntä ja vankka oikeudenmukaisuuden taju. Olen havainnut sen teidän monista puheenvuoroistanne. Nyt minä toivon teille ja muille kaltaisillenne rohkeutta äänestää sen oikean ratkaisun puolesta, jonka me kaikki tässä tiedämme oikeaksi. Jos kysymys olisi siitä, että nyt oltaisiin leikkaamassa niiden ihmisten eläketurvaa, joilla on eniten eläketuloa, en sanoisi näin enkä vetoaisi näin voimakkaasti teihin. Mutta tähän tiedätte sen, että juuri äsken mainituiltahan tästä ei oteta penniäkään, ei niiltä, jotka saavat suurinta eläkettä, ei yhdeltäkään kansanedustajalta, joka täältä jää täyden kauden palveltuaan eläkkeelle, ei tämä ratkaisu häneltä penniäkään vie, vaan tämä ratkaisu vie, niin kuin ed. Kuoppa asian aika tarkoin, tuorein numeroin äsken todisti ja osoitti, aika pienituloisilta, keskituloisilta eläkeläisiltä, joita on tässä maassa 300 000—400 000 henkilöä tällä hetkellä. Ei 300 000—400 000 eläkeläistä ole mikään pieni joukko, ja vaikka olisikin pieni joukko, kun esitykseltä puuttuu poliittis-moraalinen oikeutus, ei ole silloin oikein sellaisen esityksen läpivieminen. Tässä tapauksessa kaiken lisäksi kysymys on siitä, että niiden eläkeläisten määrä, joita tämä koskee, on siis äsken kerrotulla tavalla, ed. Kuopan hyvin esittelemällä ja tarkoin numeroin esittelemällä tavalla, varsin suuri. Näistäkin syistä toivon,

että rohkeutta löytyy äänestää tätä hallituksen esitystä vastaan.

Asken aika pitkään keskusteltiin tämän illan ensimmäisestä asiasta, sairausvakuutusmaksusta. Annan vielä tämänkin asian yhteydessä tunnustusta siitä, että tässä asiassa saatiin pieni parannus aikaiseksi hallituksen alkuperäiseen esitykseen. (Ed. Vehkaoja: Suuri!) — No, muutama kymmenys on tietysti ... Minä myönnän, että ed. Vehkaoja on oikeassa, että jos mitataan sitä hyväsydämisyyttä, mitä Lipposen hallituksella pienituloisia ihmisiä kohtaan on tähän saakka ylipäänsä ollut, siinä tekemisten tai edesottamusten kirjossa tämä on tavattoman suuri edistysaskel. Ei tällaista ennen Lipposen hallituksen toimesta ole otettu. Nyt ensimmäisen kerran otetaan. Siinä viitekehyksessä tämä on iso askel. Mutta siinä viitekehyksessä, minkälaista oikeutusta eläkeläiset tarvitsisivat eri ratkaisujen suhteen, savaratkaisu, pohjaosan ratkaisu, taitettu indeksi tai pienimpien eläkkeitten kohottaminen, siinä kokonaisuudessa se muutos ei nyt niin tavattoman suuri kuitenkaan ole. Mutta se oli muutos, ja hyvä niin.

Savaratkaisusta vielä puhun tämän verran ja haluan sen nimenomaan mainita siitä syystä, että nämä kaikki äsken mainitsemani neljä asiaa muodostavat tietynlaisen kokonaisuuden. Toistan sen, mitä vastauspuheenvuoroissa äsken sainoin. Kun me arvioimme, mitä meillä eläkeläisten suhteen on ylipäänsä kansantalouden tavallaan taustasta lähtien varaa tällä hetkellä tehdä, minä muistutan vielä siitä, että neljän viiden viiden vuoden aikaan kansantulon kakku, bruttokansantuote, on kasvanut yli 100 miljardia markkaa. Sitä jaettavaa kansakunnan sisällä ja keskuudessa on tullut tavattoman paljon vuositason lisä — ja tunnustus siitä, että Lipposen hallitus on kyennyt hoitamaan sellaista talouspolitiikkaa, jolla talouden kasvu tosin riskiä sisällään pitäen mutta kuitenkin on kasvanut. Mutta kun se on kasvanut, tuon kakun oikeudenmukainen jako kansalaisten kesken on aivan yhtä tärkeä asia tai ainakin likimain yhtä tärkeä asia kuin se, että ylipäänsä kakku kasvaa. Molemmat ovat tärkeitä.

Nyt käy vaan valitettavasti niin, että tuon kakun jako käy tavalla, jossa sadattuhannet eläkeläiset eivät edes markkamääräisesti tule saaneeksi juurikaan kohennusta siihen, mikä oli heidän tilanteensa esimerkiksi neljä vuotta sitten, puhumattakaan siitä, että heidän toimeentulonsa suhteellinen osuus kansantulon kakusta tulee supis-

tuneeksi erittäin radikaalia ja myös mittavaa vauhtia. Tätä taustaa vasten näitten ratkaisujen tarkasteleminen juontaa ja johtaa välttämättä sellaisiin johtopäätöksiin, joita olen äsken yrittänyt jo aiemmin korostaa ja alleviivata. Kaikkea tätä taustaa vasten on aivan kohtuutonta se, jos tämä eläkeläisiä rankaiseva esitys täällä viedään läpi.

Toivomukseni on siis, että ennen kaikkea vasemmalla ryhdistäydytään ja äänestetään huomenna tai ylihuomenna, milloin tästä asiasta äänestetäänkin, sen esityksen puolesta, joka täällä on tehty, että alasaajo pysäytetään, sen esityksen puolesta, jonka nimiin tiedän niin hirveän monen vasemmistossa olevan kansanedustajan vanoneen vielä muutama kuukausi sitten.

Puhemies: Kiitän ed. Pekkarista siitä, että hän noudatti yhdessä sopimaamme suositusta. Toivon muidenkin menettelevän samoin.

¹⁴ **Ed. Toimi Kankaanniemi /skl:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on kansaneläkkeen pohjaosan leikkausasia, joka on tavattoman tärkeä käytännön kysymys ja periaatekysymys. Korostan, että se on näitä molempia. Jos eräissä muissa asioissa, esimerkiksi edellisessä asiassa, joka oli käsittelyssä, voitiinkin hieman siirtää lastia Ahon hallitukselle, täytyy sanoa, että tässä asiassa ei voida siirtää. Tämä on täysin puhtaasti Lipposen hallituksen aikaansaannos. On väitetty, että se on siellä vihreitten aikaansaannos, mutta koko hallitushan tästä vastuun kantaa. Tiedä sitten, pitääkö paikkansa se, että vihreät ovat tätä lähteneet aikanaan ajamaan.

Kysymys on kansaneläkkeen pohjaosan leikkaamisesta, ei kaikkein pienituloisimmilta eikä kaikkein suurituloisimmilta eläkeläisiltä vaan, sanoisiko, normaalia, pienekköä eläkettä saavilta Suomen kansalaisilta eli noin 5 000—10 000 markan kuukausieläkettä saavilta suomalaisilta, ikääntyneiltä ihmisiltä. Voidaan miettiä, mitä nämä ihmiset ovat, minkälaisia he ovat. Tuohon eläkeluokkaan kuuluvat ihmiset ovat tehneet vuosikymmeniä työtä matalapalkkaisilla aloilla. He ovat maksaneet tuosta työstään verot, he ovat maksaneet myös eläkemaksut, kansaneläkevaikutusmaksun, vuosikymmenten ajan. He ovat se sukupolvi, joka on rakentanut tämän yhteiskunnan, osittain sotinut, taistellut, tämän kansankunnan puolesta, jälleenrakentanut tavattoman hyväänuntoon tämän maan. Nyt, kun talousmaassa voimakkaasti kasvaa, juuri tämä ryhmä,

pienellä palkalla pitkää, ankaraa, raskasta, useimmiten ruumiillista työtä tehneet ihmiset, on tämän leikkauksen kohteena. Tuntuu suorastaan järkyttävältä.

Nämä ihmiset ovat siis olleet pääosin ulkopuolisessa työssä, mikä merkitsee sitä, että lähes poikkeuksetta he ovat olleet myös ammattiyhdistysliikkeen jäseniä, maksaneet vuosikymmeniä ay-jäsenmaksunsa. Kun näin on, vielä enemmän ihmetyttää se, että ay-liike on tästä asiasta hiljaa ja vasemmistopuolueet ovat tätä asiaa ajamassa voimalla eteenpäin. Käsittämätöntä! Tällaiseen itsekääseen aikaan me olemme tulleet, ja se on murheellista. Se on suorastaan häpeällistä.

Ed. Zyskowitz perusteli esitystä sillä, että tässä suurituloisilta eläkeläisiltä leikataan pohjaosa pois ja he eivät ole sitä ansainneet eivätkä tarvitseet. Tämä oli käsittämätöntä ja tietysti oli täysin väärää tietoa, koska tämä ei kosketa kaikkein suurituloisimpia eläkeläisiä. Heiltä on jo aikaisemmin tämä etuus tosiasiasa leikattu pois.

Näin on nyt kuitenkin tapahtumassa, ja niin kuin olemme kuulleet, noin 123 000 suomalaisen eläkkeensaajan osalta leikkaus tapahtuu toiseen kertaan, mikä tuntuu täysin käsittämättömältä. Täällä on oltu eri mieltä siitä, pitäisikö kahteen kertaan leikkauksen kohteiksi joutuneiden tilanne ja heidän hyvittämisensä selvittää. Se tuntuu ihmeelliseltä. Tottahan toki se pitää selvittää ja eduskunnan pitäisi olla yksimielisesti vaatimassa tällaista selvitystä, eikä vain mitään selvitystä vaan toimenpiteitä, niin että nämä ihmiset, monesti matalapalkkaisissa julkisen sektorin töissä olleet ihmiset, asetetaan perustuslainkin hengen mukaisesti oikeudenmukaiseen asemaan. Tämä on täysin välttämätöntä.

Havaitsen, että esimerkiksi ed. Pirkko Peltomo sosialidemokraateista on tehnyt viime keväänä tätä koskevan toivomusaloitteen, joka on hylkäysesityksen kera meillä käsittelyssä. Ed. Peltomon lisäksi myös ed. Ulla Juurola sosialidemokraateista on tehnyt samanlaisen toivomusaloitteen. Kansaneläkkeen pohjaosan leikkauksesta luopumisesta ovat tehneet toivomusaloitteen muun muassa ed. Esa Lahtela, ed. Tuija Nurmi kokoomuksesta ja ed. Pentti Tiusanen vasemmistoliitosta. Kyllä sieltä löytyy sydäntä ja on ymmärretty asian todellinen laita. Muistamme, milloin nämä toivomusaloitteet tehtiin. Ne tehtiin silloin, kun eduskunta kokoontui vaalien jälkeen. Nämä kuvastavat erittäin hyvin — ed. Tiusanen varmasti voi vahvistaa — niitä tunteita,

joita vaalikentillä oli, ja toteuttavat niitä vaalilupauksia, mitä kentällä annettiin.

Muistan elävästi viime helmi—maaliskuun vaihteen aikaan, kun edellisen kauden vasemmistoliiton eduskuntaryhmän puheenjohtajana toiminut ed. Martti Korhonen pääsi kautta maan uutisiin, lehtiin, sillä, että hän vaati, että seuraavan hallituksen tulee lopettaa pohjaosan leikkaus. Hän lupasi, että vasemmistoliitto ei ainakaan ole sellaisessa hallituksessa mukana, joka jatkaa pohjaosan leikkausta. Mitä on tapahtunut? Silloinen vasemmistoliiton eduskuntaryhmän puheenjohtaja on nyt hallituksessa vaikuttamassa maan asioihin kaikkein keskeisimmältä tärkeältä paikalta, ja näin vain jatkuu eläkeläisten pompottelu. Häpeällistä! Mutta kyllä kai siinä politiikan uskottavuus vähitellen meneekin, ja kyllä se vaaleissa muistetaan, vaikka tässä varmasti nyt elävät ne, jotka ajavat tätä linjaa, siinä käsityksessä, että kolmen vuoden päästä eduskuntavaaleissa ei enää kansa muista, mitä on tehty, mutta kyllä varmasti muistaa.

Arvoisa puhemies! Tämä on iso kysymys tavattoman suurelle joukolle kohtuullisen pientä eläkettä saavia ihmisiä. Ed. Stenius-Kaukonen äsken kertoi omasta tuskien tiestänsä tämän asian yhteydessä. Hän sanoi, että ennen viime eduskuntavaaleja hän lupasi äänestäjille, että tekisi parhaansa, että kansaneläkkeen pohjaosan leikkaus keskeytettäisiin. Hän sitten kertoi, miten hallitusneuvotteluissa ja nyt budjettineuvotteluissa ja hallituspuolueitten eduskuntaryhmien neuvotteluissa hän on hävinnyt kaikki erät tässä asiassa, ainakin kolmeen kertaan tullut ylikävellyksi. Hän on tehnyt niissä neuvotteluissa parhaansa, mutta se, että lupaa tehdä parhaansa jonkin todella tärkeän asian puolesta, jollaisesta nyt on kysymys, edellyttää, että myös eduskunnassa toimii tämän vaalilupauksensa ja omantuntonsa mukaisesti loppuun asti. Katsoisin, että ed. Stenius-Kaukonen tulisi nyt taistella täällä loppuun asti sen linjan puolesta, jonka puolesta on luvannut parhaansa tehdä. Edessä olevat äänestykset ovat ratkaisevia siinä suhteessa.

Ed. Stenius-Kaukonen totesi, että tämän kipeän asian lisäksi hän ei hyväksy sitä, että viime kaudella Lipposen hallitus, vasemmistoliitto sen mukana, poisti lapsikorotukset, teki epäoikeudenmukaisen indeksijärjestelmän, ei alentanut ylimääräistä sairausvakuutusmaksua juurikaan, siirsi eläkkeiden tasokorotuksen hamaan tulevaisuuteen — se on siellä edelleenkin, ei nyt ihan

hamassa tulevaisuudessa, mutta vuosien päässä. Kaksinkertaista leikkausta ei ole luvattu poistaa, väliinpuotoajien kohtaloa ei ole korjattu, ja toisaalta pohjaosakysymys on menossa eri tavalla kuin hän on halunnut. Kysyn vain, kuinka pitkälle voi jatkaa hallituspolitiikan tukemista, jos näin monessa tärkeässä asiassa on yli kävelty, ja ilmeisesti seuraavassakin asiassa, joka on terveydenhuollon maksut, käy niin. Näin on tapahtunut, ja se on murheellista.

Arvoisa puhemies! Mainitsin alussa, että tässä on kysymys sekä käytännöllisestä kysymyksestä, joka konkreettisesti koskettaa satojatuhansia eläkeläisiä, että periaatteesta. Periaatteesta tässä on kysymys erityisesti sen tähden — itsekkin pidän tätä äärimmäisen tärkeänä — että me säilytämme kansaneläkkeen koko kansan vakuutusjärjestelmän luonteisena. Kaikki maksavat kansaneläkevakuutusmaksua ja kaikki myös saavat Kansaneläkelaitokselta eläkettä silloin, kun siihen ovat lain mukaan oikeutettuja. Se, että nämä molemmat puolet pidetään mukana, merkitsee sitä, että järjestelmän hyväksyttävyyden, puolustettavuuden, säilyy ja että me kaikki olemme yhdessä vastuussa eläkejärjestelmästä. Jos me päästämme tämän periaatteen häviämään, niin kuin nyt on käymässä, se merkitsee sitä, että seuraavaksi ne, jotka eivät saa Kansaneläkelaitokselta eläkkeelle siirryttyään mitään, vaativat, että heiltä ei myöskään pidä näitä maksuja perii silloin, kun he ovat työelämässä. Jos näin käy, koko järjestelmä romahtaa. Se on sivistysjärjestelmän ja sosiaalisen oikeudenmukaisuusjärjestelmän kannalta todella valitettavaa. Tällaiselle kehitykselle en halua antaa vähäisintäkään tukea. Myös tästä on tässä kysymys. Tämä koskettaa kipeästi pienehköä eläkettä saavia henkilöitä ja sen lisäksi koko meidän hyväksikoetun kansanvakuutusjärjestelmämme perusteita.

Mielenkiinnolla, suurella mielenkiinnolla seuraan, miten edustajat äänestävät. Vastalauseessa näyttää olevan myös ed. Marjaana Koskisen nimi siltä osin, että hän kaksinkertaisen leikkauksen peruuttamisen puolesta on antanut nimensä. Siitä tulee mielenkiintoinen äänestys. (Ed. Vehkaja: Kaikki ovat laittaneet nimensä! Valiokunnan mietintö on sama asia!) — Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja huutelee käytävältä. Minulle se sopii, mutta se ei ole muuten soveliaista. Eihän mietinnössä ole ponsilausemaa. Se ponsilausema, joka on aikaisemmin tästä asiasta hyväksytty, ikään kuin kuolee, ellei nyt

anneta uutta eduskunnan ponsilausumaa. Mielestäni vastalauseessa oleva ponsilausuma tulisi yksimielisesti täällä hyväksyä, jotta kipeä ongelma kaksinkertaisesta leikkauksesta selvitetään ja poistetaan. Mitään muuta vastuullista mahdollisuutta meillä ei ole.

Näillä saatesanoilla, arvoisa puhemies, haluan, että tätä asiaa todellakin jokainen pysähtyy miettimään ja että erityisesti niidenkin, jotka ovat aloitteita tehneet, tahto toteutetaan, kun asiaa viedään eteenpäin.

15 Timo Ihamäki /kok: Arvoisa puhemies! Haluan vielä kerrata eläkeläiskohtelun historiaa.

Syvän laman aikana Ahon hallitus teki ratkaisuja, joissa palkansaajille säädettiin työeläkemaksu ja työttömyysvakuutusmaksu. Kun eläkeläisillä ei näitä maksuja ollut, heille säädettiin korotettu samantasoinen sairausvakuutusmaksu. Lisäksi heille säädettiin raippavero eikä indeksejä tarkistettu. Oltiin siis lamatalkoissa.

Lipposen ykköshallitus oli vielä melkoisissa valtiontalouden vaikeuksissa. Kun se aloitti, valtio otti 60 miljardia markkaa uutta velkaa. Tämä Lipposen hallitus sääti eläkeläisille niin sanotun taitetun indeksin ja päätti viedä Kelan pohjaosan pois asteittain työeläkevähenteisesti. Oli päätös sitten aikanaan oikea tai väärä, tämänkertaisessa käsittelyssä on Kelan pohjaosan poiston lähes viimeisen osan leikkaaminen. Pieni häntä, ilmeisesti vähän toistakymmentä markkaa jää. Siitä ensi vuonna vielä kiistellään.

Olen kerrannut historiaa eläkeläisten kohtelusta tässä keskustelussa voidakseni sanoa eduskuntaryhmille: kuka teistä on synniton, se heittäköön ensimmäisen kiven. En usko, että näitä leikkauksia kukaan teki ilkeyttään, vaan ne tehtiin siksi, että etsittiin erilaisia teitä selvitä laman kurjuudesta.

Kansaneläkkeen pohjaosaa leikattaessa tavoitteena on ollut, ettei kenenkään eläkkeen nettomäärä alene. Tähän vaikuttavat paitsi eläkkeen indeksikorotukset, myös verotus ja veroluonteiset maksut, kuten sairausvakuutusmaksu. Suuri merkitys tulojen tosiasialliseen nettomäärään on tietysti ollut myös kuntien veroprosentin muutoksilla. Ongelmaksi on noussut pohjaosan niin sanottu kaksinkertainen leikkaus, eikä se ole ollut valiokunnan mielestä hyväksyttävä, joten valiokunta ehdottaa asian johdosta jatkettavaksi selvitystyötä ja ryhdyttäväksi tarvittaviin toimenpiteisiin. Nämä selvitystyöt on ministeri Per-

ho jo aloittanut. Asia on siis näin sovittu. En tiedä, miten siinä enää ponnet olisivat asiaa auttaneet.

Hallitusryhmillä on nyt selvä eläkepoliittinen linja. Ensiksikin sairausvakuutusmaksua alennetaan tällä kertaa 0,70 penniä, ja alentamista jatketaan sitten hallitusohjelman mukaisesti. Toiseksi pääministeri Lipposen toisen hallituksen ohjelman mukaan täyttä kansaneläkettä korotetaan 50 markkaa kuukaudessa vuoden 2002 alusta normaalin indeksitarkastuksen lisäksi. Tämän ovat ryhmien puheenjohtajat aikaistaneet vuodelle 2001. Tämä toimenpide on erittäin tärkeä, koska se parantaa kaikkein pienituloisimpien eläkkeensaajien asemaa ja lisää edes hiukan heidän ostovoimaansa ja siten kulutuskysyntää. Kolmas merkittävä asia eläkepoliittisessa linjassa on, että kaksinkertainen pohjaosan leikkaus selvitetään ja ryhdytään sen jälkeen toimenpiteisiin.

16 Lauri Oinonen /kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tänään jo varsin myöhäisenä iltahetkenä käytävä keskustelu liittyy siihen keskustelujen sarjaan, jota vajaa vuosi sitten käytiin kansalaiskeskusteluna eduskuntavaalien alla. Me täällä olemme kansanedustajat varmasti jokainen kohtasimme suuren joukon niitä ihmisiä, jotka olivat kiinnostuneita eläkeasioista. Samoin eri eläkeläisjärjestöt järjestivät informaatiotilaisuuksia eri puolueiden kansanedustajille, joissa he esittivät hyvin asiantuntevia näkökohtia eläkekysymyksiin.

Itse muistan olleeni Keski-Suomessa, muun muassa Jyväskylässä, tilaisuudessa, jossa oli eri puolueiden kansanedustajaehdokkaita ja osa myös nyt valittuja kansanedustajia läsnä eri poliittisten puolueitten eläkeläisten evästettävänä. Olimme eri poliittisista puolueista, myös sellaisista puolueista, joita ei ole Suomen eduskunnassa edustettuna, mutta jotka olivat eduskuntavaliolityössä mukana. Aivan laidasta laitaan niin eläkeläisjärjestöjen kuin paikalla olleiden kansanedustajaehdokkaitten näkemykset olivat kilpaa saman suuntaiset sen suhteen, kuinka eläkeläisten oikeutta tulee tässä maassa hoitaa.

Hyvin merkille pantavaa ja yllättävää oli se, että eri eläkeläisjärjestöt, riippumatta taustastaan, joka on lähisidonnaisuuksissa puoluepoliittisiin näkemyksiin, olivat täysin samanmieliset. Ei ollut kysymys siitä, minkä eläkeläisjärjestön edustaja oli juuri kalvoilta ja tauluilta tilastoja meille esittämässä, koska kaikki eläkeläisjärjes-

töt tilaisuudessa olivat samaa mieltä. Samoin ymmärsin, että samaa mieltä olimme me ehdokkaat.

Päällimmäiset kysymykset, jotka tuotiin esille, liittyivät juuri tämän illan aiheeseen, kansaneläkkeen pohjaosan leikkauksista luopumiseen ja myös taitettuun indeksiin. Tilastoilla osoitettiin, kuinka taloudellisen kehityksen myötä maassa tällä vuosikymmenellä eläkeläiset ovat kokeneet jääneensä jälkeen. Edelleen tilastoilla osoitettiin, mitä tämä tekee markkamääräisesti.

Henkilökohtaisesti tulin vakuuttuneeksi siitä, että eläkeläiset olivat oikeassa. Ilman tilastojakin tiedän varsin hyvin esimerkiksi omasta lähi-piiristä iäkkään äitini, sodanajan kotirintamaloitan, maatilalan emännän ja sitten leskiemäntänä, itse asiassa naispuolisena maanviljelijänä, tilaa asuneen naispuolisen henkilön eläketurvan, joka jää todella pieneksi. Sodan aikana jo nuorena aikuisena elänyt henkilö oli niin varhain syntynyt, että maatalousyrittäjäläkettä hänen kohdalleen ei ennättänyt paljon muodostua, ei tosin paljon maksua, mutta ei juuri mitään eläkettäkään. Samoin kansaneläkkeet ovat monella tapaa mahdollisimman pienet.

Tiedän, että on paljon eläkeläisiä, joiden eläke on noin 3 000 markkaa kuukaudessa. Tiedän, että monet heistä ovat tyytyväisiä ihmisiä. Onneksi ovat tyytyväisiä, koska se tyytyväisyys ei ole rahalla ostettavissa. Mutta tiedän ja uskon, että sitä varten minut tähän tehtävään on viime talvena haluttu lähettää, että tuon esille myös sen epäkohdan, mikä markkamääräisesti on siinä, että meillä on ihmisiä, jotka saavat hävettävän pientä eläkettä. He ovat juuri niitä ihmisiä, jotka ovat taistelleet, miehet ja naiset, rintamalla ja kotirintamalla tämän maan puolesta. He ovat rai-vanneet ja rakentaneet, toimineet kaikissa eri ammateissa pelloilla, metsissä, maataloilla ja teollisuudessa, eri tehtävissä tässä maassa. Heillä on oikeus siihen eläketurvaan, jota järjestäytynt yhteiskunta voi turvata.

Kansaneläke on juuri perusilmaus järjestäytyneestä eläketurvasta. Sitä täydentämään ovat tulleet aivan oikein työeläkejärjestelmät, mutta nyt on nähtävissä niitä merkkejä, joihin täällä aivan oikein on äsken viitattu, että ollaan vaarantamassa koko kansan kansanvakuutusjärjestelmää, kansaneläkejärjestelmää. Näin ei saa tapahtua. Meidän on herättävä luottamus siihen, että kun me maksamme kansaneläkevakuutusmaksuja,

niin meillä on myös oikeus luottaa siihen, että sieltä olemme saamassa.

Sen että on leikattu laman vaikeina aikoina kansaneläkkeen pohjaosaa, ymmärrän aivan hyvin. Tämä on nyt asia, johon tulee saada muutos ja antaa signaali, että kansaneläkejärjestelmä on järjestelmä, joka on vakavasti luotettava. Samalla tehdään oikeutta nyt eläkkeellä oleville. Korostan, että nyt on eläkkeellä paljon ihmisiä, jotka saavat niin pieniä eläkkeitä, että ne tulevaisuudessa onneksi eivät ole mahdollisia siinä suhteessa, että työeläkejärjestelmä alkaa toimia täydellä teholla, mutta kaikkein iäkkäimmät eläkeläiset tänä päivänä saavat todella pientä eläkettä.

Samalla kun on sairauskuluvähennysjärjestelmiä muutettu niin, että ne eivät yksityisen kansalaisen kannalta kunnolla toimi, niin meillä todella eläkeläiset, jotka myös sairastavat, ovat tänä aikana ahtaalla. Eräs ryhmä siellä ovat muun muassa veteraani-invalidit, jotka ovat niin sanottuja ohi ammuttuja eivätkä ole fyysistä vammaa sodassa näkyvästi kaikki saaneet, mutta nyt ovat ikääntyneet, ovat laitoksissa täysin autettavana. He ovat eräs paljolti väliin pudonnut ryhmä.

Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Tänä iltana olemme osoittaneet yli puoluerajojen myös ihailtavaa ahkeruutta ja asiantuntemusta näissä puheissa. Toivon, että sitä voimme osoittaa myös lähiaikoina olevissa äänestyksissä oikeudenmukaisuuden parhaaksi.

17 Ossi Korteniemi /kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä on jo todettu oikeastaan useampaankin kertaan, kansaneläkkeen pohjaosan leikkaus on Lipposen edellisen hallituksen aikaansaannos. Kokoomuksen taholta tätä ajettiin jo Ahon hallituksen aikana, mutta keskusta ei siihen suostunut. Kun sitten muodostettiin Lipposen sateenkaarihallitus, aika ja hallituksen kokoonpano olivat jo otollisia kansaneläkkeen pohjaosan leikkaamiseen. Miksi vasemmistokin tähän suostui, sitä en ole voinut käsittää.

Kokoomuksen ryhmän puheenjohtaja ed. Zyskovicz kertoi täällä selkeästi ryhmänsä kannan. Hänen mukaansa veronmaksajien rahoja ei ole oikein antaa työeläkkeen saajille. Tähän on syytä sanoa, että ei kysymys ole pelkästään veronmaksajien rahoista. Ne ovat rahoja, joita kansalaiset ovat maksaneet koko työhistoriansa ajan. Ei pidä ihmetellä, että tätä vakuutusmaksun luonteista maksua koko ikänsä maksaneet ihmiset pitivät suurena vääryytenä sitä, että heiltä jo mak-

settu eläketurvan osa otetaan pois. Eikä tässä vielä kaikki: osalta eläkkeensaaajia pohjaosan leikkaus on suoritettu kahteen kertaan.

Me kaikki muistamme ennen viime maaliskuun eduskuntavaaleja käydyt keskustelut. Olemme varmaan kaikki olleet vaalipaneeleissa, joissa oli eri puolueiden edustajia. Kilvan siellä kaikki lupasivat korjata tämän asian. Valitettavasti puheet ovat puheita ja teot ovat sitten erikseen.

Ei mahtunut hallitusohjelmaan mainintaa kansaneläkkeen pohjaosan leikkauksen pysäyttämisestä, sen palauttamisesta puhumattakaan. Kaikki hallituspuolueiden edustajat hyväksyivät hallitusohjelman eduskunnassa käydyssä äänestyksessä ja sitoutuivat siihen. Turha on siksi haikaila enää sellaisten asioiden perään, joita ei ole valvottu hallitusohjelmaa laadittaessa.

Nyt näemme, että hallituspuolueiden edustajat sosiaali- ja terveystalokunnassa ovat olleet valmiita jatkamaan pohjaosan leikkausta. Vielä ei ole tietenkään myöhistä liittyä pohjaosan leikkauksen vastustajien joukkoon. Tämän asian myöhemmissä käsittelyvaiheissa täällä eduskunnassa siihen tarjoutuu mahdollisuus kaikille edustajille. Toivottavasti silloin ennen vaaleja annetut lupaukset muistetaan ja painetaan oikeaan nappia, tehdään ratkaisu, joka tekee oikeutta eläkeläisille.

¹⁸ **Liisa Hyssälä /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Meillä on Suomessa pitkästi yli miljoona eläkeläistä ja heistä valtaosa on vanhuuseläkkeellä. Kun ajatellaan tätä ryhmää, niin se muodostaa hyvin tärkeän kansalaisryhmän ihan jo kokonsa vuoksi. Eläkeläiset ovat tietenkin olleet rakentamassa Suomea hyvin vaikeina Suomen historian murroskausina, sota-aikana ja jälleenrakennuksen aikana. Heillä on oikeus odottaa, että heitä kohdellaan tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti.

Kuten ed. Pekkarinen täällä jo totesi, Ahon hallituksen aikana jouduttiin taistelemaan kansaneläkkeestä koko ajan, koska järjestelmää vastaan hyökättiin sekä valtiovarainministeriön taholta, puolueitten taholta että työmarkkinajärjestöjen taholta. Ne ajoivat sen poistamista. Keskusta ei siihen taipunut, ja hallituksen esitystä asiasta ei annettu.

Kun sitten hallitus vaihtui ja tuli Lipposen hallitus, Lipponen ykkönen, niin välittömästi alkoi sama tilanne ja silloin nekin voimat, jotka ehkä

olisivat olleet puolustamassa, joutuivat taipumaan. Näin pohjaosan leikkaus saattoi tapahtua. Kuten tiedämme, häviäjiksi joutuivat erityisesti keskitasoista työeläkettä, 4 500—6 000 markkaa saavat. Näitä ei voi sanoa suurituloisiksi. He olivat tässä eniten kärsivä ryhmä. Kun samoihin aikoihin vielä tuli taitettu indeksi, eläkeläiset olivat laidasta laitaan — kaikki eläkeläisjärjestöt kävivät eduskunnassa jne. — aika lailla takajaloillaan ja lyötyjä. Eläkeläiset eivät koskaan voineet tätä leikkausta hyväksyä. He ovat olleet sitä mieltä, että he ovat työssä ollessaan jo maksaneet kansaneläkevakuutusmaksuja kymmeniätuhansia markkoja. Itse maksamansa vakuutusturvan he ovat mielestään nyt menettämässä vuositaisten leikkausten johdosta.

Olemme pitäneet aina kansaneläkettä perusturvana. Se on yksi osa suomalaista perusturvaa. Näin voi ajatellakin, kun ihmiset ovat itse maksaneet kansaneläkevakuutusmaksuja kymmeniä vuosia. Meillä on vielä pitkästi yli 100 000 eläkeläistä, jotka saavat pelkkää kansaneläkettä. Heillä nimenomaan on monillakin toimeentulovaikeuksia, koska eläkkeet ovat kovin pieniä, kolmen tonnin molemmin puolin.

Kun viime kaudella eläkeasioita käsiteltiin valiokunnassa, ei sitä voi todeta erehdykseksi, niin kuin ed. Vehkaoja täällä ilmeisesti totesi, että esimerkiksi lapsikorotukset poistettiin kansaneläkkeestä. Se ei ollut mikään erehdys. Siitähän keskustan ryhmä jätti vastalauseenkin. Sehän kohdistui erityisesti sellaisiin pienituloisiin lapsiperheisiin, joissa ainakin toinen vanhemmista on työkyvytön. Olen ihmeteltyt, ettei vasemmistoliitto esimerkiksi tuo lapsikorotusten takaisin liittämistä kansaneläkkeeseen voimakkaasti esille hallituspöydässä, koska tämä varmasti koskettaa juuri pienituloisimpia, ehkä kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia eläkeläisiä. Samoihin aikoihinhan hautausavustus myös poistettiin tai sitä leikattiin.

Meillä on eläkeläisissä myös niitä, jotka tosin saavat kansaneläkettä, mutta myös saavat hyvin pieniä veteraaniseläkkeitä. Niihin keskusta onkin esittämässä ylimääräistä rintamalisää ja tuo sen tänne äänestykseen.

Arvoisa rouva puhemies! Pohjaosan leikkaus on johtanut eläkeläisten tulojen jäädyttämiseen moneksi vuodeksi. Tilastojen mukaan tuloerot eläkeläisten keskuudessa ovat kasvaneet. Pohjaosan leikkaus on osaltaan vaikuttanut tähän. Meille on tullut hyvinvoivien eläkeläisten jouk-

ko, mutta yhäti polarisaatio vaikuttaa niin, että meillä on kasvava pientä eläkettä saavien joukko, eikä ole enää harvinainen näky se, että eläkeläiset joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen, kun sairausmaksut, lääkekulut ja muut rokottavat kohtuuttomasti eläkeläisen kukkaroa. Samaten hyvin monet kunnat ovat nostaneet palvelumaksuja. Kotipalvelumaksut, kotiavustajien käynnit, turvapuhelimit, kaikenlaiset avustuspalvelut, joita vanhus tarvitsee kotona asuessaan, ovat kallistuneet kunnissa. Hyvin vähän jää enää palvelupakettien jälkeen eläkeläiselle käteen.

Kuten täällä on tänä iltana todettu, erityisen epäoikeudenmukaista pohjaosan leikkaus on niille, joilta se leikataan jo toistamiseen. Tämä on yleinen aihe, kun kansanedustaja kiertää eri tilaisuuksissa. Joku tulee aina hihasta nykäisemään, että kyllä hän vielä jotenkin tämän kohtelun muuten sietäisi, mutta kahteen kertaan poistettua pohjaosaa hän ei voi ymmärtää. Nämä ovat olleet useimmiten juuri virkamiehiä, joilla on ollut pienehkö palkka, mutta kuitenkin sen verran, että kun täysi työeläke yhteensovitettiin vuoden 95 loppuun saakka kansaneläkkeen pohjaosan kanssa siten, että ne yhteensä saavuttivat eläkkeen tavoitetason, ja kun pohjaosan leikkaus vuoden 96 alusta alkoi, on eläkkeen taso alentunut siten, että lopputuloksena on pohjaosan verran tavoitetasoa alempi työeläke. Tämä niin sanottu kaksinkertainen pohjaosan leikkaus ei luonnollisestikaan ole heidän mielestään hyväksyttävä, emmekä mekään sitä voi hyväksyä. Ehdotamme hyväksyttäväksi lausumaa kaksinkertaisen leikkauksen peruuttamisesta.

Kansaneläkkeen pohjaosan vuosittaista leikkausta on tietenkin perusteltu valtionaloudellisilla syillä, mutta kuten tiedämme, Suomessa menee ehkä paremmin kuin koskaan elikkä kansantalous kasvaa ja meille tulee optiomiljonäärejä. Harva se päivä saamme lukea lehdistä uusista ennätyksistä, joita palkat ovat saavuttaneet, ja kuinka paljon optioilla on pystynyt rikastumaan. Kun pientä kansaneläkettä saava lukee näitä uutisia, sellaista eläkettä saava, joka on 3 000 markkin alle, kyllä siinä on varmasti ihmettelemistä, kuinka jonkun toisen työpanos voi olla niin paljon arvokkaampi kuin se, jota eläkeläinen on tehnyt ja josta se eläke on karttunut, kertynyt, ja josta sitä maksetaan.

Jostakin kumman syystä tahti on kiihtynyt ihan viime aikoina. Juuri sinä aikana, kun pohja-

osaa on leikattu, yhäti enemmän näitä uutisia saadaan lukea ja yhäti enemmän varmasti eläkeläisten köyhtymistä tapahtuu.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vaalikampanjasta. Varmasti monet meistä muistavat ne ilmoitukset, joita hallituspuolueitten kansanedustajat laitoivat lehtiin viime maaliskuun vaaleissa. Muistan hyvin, kun vasemmistoliiton eduskuntaryhmän nimissä silloinen eduskuntaryhmän puheenjohtaja, nykyinen ministeri Martti Korhonen oli ryhänsä puolesta laittanut julkisuuteen juuri maaliskuun vaalien kynnyksellä tiedotteen, jossa vasemmistoliitto oli erittäin huolestunut kansaneläkeläisten asemasta ja pohjaosan leikkaamisesta. Siinä todettiin, että siihen palataan heti vaalien jälkeen ja tilanne on muutettava. Nyt vaaleista on kulunut jo kotvasen aikaa, joten odotamme nyt mielenkiinnolla, joko se aika on vasemmistoliitolle tullut, jolloin asiaan palataan ja eläkeläisten oikeudenmukainen kohtelu tuodaan esityksenä eduskuntaan ja tullaan keskustan kanssa samaan rintamaan hyväksymään eläkeläisille kansaneläkemaksun leikkauksen pysäytys.

19 Seppo Kanerva /kok: Arvoisa puhemies! Tämähän on aika älytön asia siinä mielessä, ja vähän samanlainen asia, että jos autossa bensa-tankki vuotaa niin sen kun vaan lisätään vauhtia. Kun pohjaosan selvitykset ovat kesken, niin ei kun vaan leikataan. Se siitä.

Nythan on käsiteltävänä voimaantulosäännös. Ilmeisesti hallituksella on vähän hätä, koska Lipponen ja Mönkäre aikanaan vakuuttivat, että keneelläkään ei eläke laske markkamääräisesti. No, neljä vuotta sitten indeksi oli 1712 ja nyt se on 1812, siis sata enemmän. Jos otetaan yli 65-vuotias, jolla on taitettu indeksi, niin hänen eläkkeensä on noussut 18 markkaa. Indeksillä on nostanut sitä 292 markkaa, mutta kun toisaalta kansaneläkkeen pohjaosa on pudonnut 445 markasta 171 markkaan, niin 18 markkaa siinä on tienestää. Hallituksella on hirvittävä hätä, että kun nyt taas leikataan 20 prosenttia eli 92 markkaa, niin kävisikö jopa niin, että vuodenvaihteessa menisi pakkasen puolelle. Siinä mielessä tietenkin on ihailtavaa, että hallituksella on kuitenkin sen verran laskupäätä, että on ymmärretty, että näinkin voisi käydä. No, niin tai näin.

Eihän tämä kauhean riemullista ole, jos 5 000 markan keskieläkettä nauttiva henkilö saa tänä vuonna 18 markkaa enemmän kuin viisi vuotta sitten, kun palkat samaan aikaan ajavat 4—5 pro-

sentin nousuvauhdilla. Olen sitä mieltä, että pohjaosa pitäisi nyt jäädyttää. Helsingiläisten eläkeläisten neuvottelukunnan suositus jo hallitusneuvotteluihin oli se, että jäädytetään ja nostetaan 200 markkaan. Että siinä ohjetta hallitukselle.

²⁰ **Jorma Huuhtanen /kesk:** Arvoisa puhemies! Kun ylimääräisen sairausvakuutusmaksun käsittelyssä tässä salissa vielä käytettiin hyvin paljon historiaa apuna syyttäen Ahon hallitusta välttämättömistä toimenpiteistä ylimääräisessä sairausvakuutusmaksussa, niin tässä on nyt asia, jossa Ahon hallitusta ei voi syyttää. Sen vuoksi hallitusryhmien joukot ovatkin aika harvat, kun he nyt vastaavat täysin omista teoistaan.

Arvoisa puhemies! Se, että käytän puheeni vielä näinkin myöhään, johtuu pitkälti siitä, että on kaksi asiaa, jotka ovat tässä asiassa erityisen paljon koskettaneet minua. Kun olin Ahon hallituksessa sosiaali- ja terveysministerinä, tämä asia oli esillä vuodesta toiseen. Muistan ne yön pitkät tunnit, jotka uskon rouva puhemiehenkin muistavan, jolloin näitä vaikeita asioita käsiteltiin. Jouduin kyllä tiukalle, mutta en halunnut antaa tässä asiassa periksi siksi, että näin asian periaatteellisen merkityksen ja puolen niin vakavana, että siinä ei tullut antaa periksi. Näin ollen voitiinkin estää pohjaosan leikkaus niissä oloissa, jotka olivat vaikeita, jossa tietysti kiusaus leikkaukseen olisi ollut paljon suurempi kuin sen olisi tarvinnut olla vuonna 95 vastaavaa päätöstä tehtäessä.

Luulen, että esimerkiksi vasemmistoliiton halu tulla hallitukseen oli niin kova, että oltiin valmiita näinkin koviin ratkaisuihin, joita nyt sitten itse asiassa varsin laajasti vasemmistoliiton puolella kadutaan. Mistä tahansa päätöksiä oltiin valmiit tekemään, jotta hallituspaikka aukenisi. Siinä mielessä kysyisin mielelläni ed. Stenius-Kaukoselta, jota pidän periaatteen naisena, tuntee hän tehneensä parhaansa, kun hän on kuitenkin nyt mietinnön takana. Kun hän sanoi, että ennen vaaleja hän lupasi tehdä parhaansa, niin kysyisin todella, jos hän olisi paikalla, tuntee hän nyt sisimmässään tehneensä kaiken ja tehneensä parhaansa tässä asiassa. Luulen, että vastaus kuullaan vielä jossakin vaiheessa, kun asiaa käsitellään, ja odotan sitä suurella mielenkiinnolla.

Mielestäni Lipposen hallituksen kaksi vakavinta virhettä sosiaaliturvan puolella on olleet hyökkäykset kansanvakuutusta kohtaan. Toinen

on tämä pohjaosan leikkaus, ja toinen on sairausvakuutuksen minimipäivärahan poisto. Ne ovat aivan selvästi alastomia ja, voiko sanoa, myös ideologisia tekoja, joita ne, jotka ovat sen päätöksen takana olleet, eivät varmasti pääse pakoon, ja niitten vaikutus on juuri tämän maan kaikkein heikompiaisaisia vastaan.

Kun kansaneläkejärjestelmä luotiin reilut 60 vuotta sitten, oli silloinkin, näin täytyy myöntää, kova ideologinen keskustelu siitä, kumpaa eläkepoliittista linjaa lähdetäisiin vetämään. Niissä oloissa tasaeläkkeeseen perustuva kansaneläkejärjestelmä voitti, ja olen ollut hyvin iloinen, että esimerkiksi täällä eduskunnassa monet kerrat, kun tähän asiaan on palattu, ymmärtämystä kansanvakuutusta ja kansaneläkettä kohtaan on tunnettu ja siihen ovat tulleet useat eduskuntaryhmät mukaan. Nyt tilanne on muuttunut tämän vuosikymmenen loppupuoliskolla, ja kansaneläkkeelle on sen vanhassa muodossaan käymässä kalpaten.

Kun päätös tehtiin vuoden 96 alusta, se kosketti tietysti heti niitä henkilöitä, joilla oli tietty tulotaso, ei kovinkaan korkea, mutta kuitenkin reilut 5 000 markkaa, jossa tasossa tulevat eläkeläiset menettivät pohjaosan välittömästi. Näistä tapauksista on puhuttu vähemmän. Sen sijaan on kiinnitetty huomiota siihen, mitä tapahtuu niille eläkeläisille, jotka olivat pohjaosaa aikaisemmin saaneet. Olemme suurella jännityksellä seuranneet tätä leikkausta ja samalla aikaa kuulleet eläkeläisten, voi sanoa, melkein raivosta, miksi tämä toimenpide tehtiin.

Tämähän on vaikuttanut toimenpiteenä ryhmään, jonka kokonaiseläketulo on ehkä 4 500—6 000 markkaa ja näitä eläkeläisiä on todella paljon. Sen vuoksi tietysti säästövaikutuksetkin ovat olleet budjetissa merkittävät. Mutta leikkaus on koskettanut mielestäni juuri niitä ihmisiä, joihin sitä ei olisi pitänyt kohdentaa. Kun samanaikaisesti suurta eläketuloa saavat eläkeläiset eivät ole millään tavoin kärsineet tästä ratkaisusta, vaikutus tuntuu entistä pahemmalta.

Olen tutkituttanut ja itsekin tutkinut hallituksen päätöksen vaikutuksia. Toden totta, muutamien viime vuosien aikana niiden eläkeläisten tulokehitys, jotka ovat niin sanottujen suurten eläketulojen parissa, on kaikkien Lipposen hallituksen ratkaisujen myötä ollut erinomaisen hyvä. Ei kaikkien eläkeläisten tässä maassa ole tarvinnut moittia Lipposen hallituksen toimia. Siellä on osa, joka on hyötynyt tästä asiasta erin-

omaisen hyvin. Mutta sitten tullaan juuri tähän joukkoon, jota kansaneläkkeen pohjaosan leikkaus on kosketanut, jossa eläkekehitys on ollut hyvin, hyvin minimaalinen, muutamia kymppinä kuukaudessa. Ed. Kanerva on jopa kertonut esimerkkejä, joissa eläke on myös pienentynyt.

Tätä pidän eläkepolitiikan täydellisenä epäonistumisena, ja on kummallista, että tästä ei tänäkään enempää julkisuudessa ole meteliä ollut. Tosin täällä on monissa puheenvuoroissa todettu, että vaalien alla tämä oli niin sanottu kuumaperuna, ja siinä tilanteessa moni väisti tämän polton käsissään lupaamalla, että tulevassa eduskunnassa, jos ehdokas on päässyt läpi, tämä asia hoidetaan eläkeläisten kannalta myönteisesti. Näin ei nyt ole tapahtumassa.

Toinen asia tai moneskohan asia tämä nyt onkaan, on se, että kansaneläkevakuutusmaksua on maksettu aina sieltä 30-luvun lopulta 90-luvun puoleenväliin saakka. Näillä kansalaisilla, jotka suorittivat kansaneläkevakuutusmaksua, oli varmanlainen käsitys siitä, että he tulevat saamaan sitä vastaten edes kansaneläkkeen pohjaosaa. Tämä on nostattanut myös mieliä tätä päätöstä vastaan, ja se on mielestäni täysin oikeutettua. Jos jälkepäin tarkastellaan tätä asiaa, uskon, että se kuvataan yhtenä sosiaalipolitiikan kummallisuutena. Vielä tässä vaiheessa emme ehkä tätä vielä täysin kirikkaasti edes näekään.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että kaksinkertainen kansaneläkkeen pohjaosan leikkaus on täällä ollut erityisessä tarkastelussa. Ymmärän, että tämä on ollut kaikkein tuntuvin, mutta enpä ole tavannut kovin monta eläkkeensaajaa, jotka olisivat hurranneet ensimmäisellekään leikkaukselle. Kyllä kapina eläkeläisten piirissä on edelleen vahva.

Puhemies: Asian käsittely keskeytetään.

3) Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 77/1999 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 19/1999 vp
Lakialoite LA 57, 112/1999 vp
Toivomusaloite TA 359, 368, 405, 481, 501, 508/1999 vp

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 3) asia.

4) Hallituksen esitys laeiksi opintotukilain ja asumistukilain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 73/1999 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 8/1999 vp
Lakialoite LA 49, 110/1999 vp
Toivomusaloite TA 289, 295, 311, 319, 320/1999 vp

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 4) asia.

5) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain sekä varallisuusverolain 10 §:n muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 32/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 23/1999 vp
Lakialoite LA 42, 47, 48, 54, 70, 93, 103, 107, 114, 122, 126, 146, 152, 157, 160/1999 vp
Toivomusaloite TA 23, 24, 26, 28—31, 33, 34, 38—40, 42, 46, 54, 55, 57, 58, 65, 68, 71, 80—84, 94/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi lauantaina pidettävään täysistuntoon.

6) Hallituksen esitys vuoden 2000 veroasteikkolaiksi

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 38/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 24/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi lauantaina pidettävään täysistuntoon.

7) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain ja tuloverolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 39/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM
25/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi lauantaina pidettävään täysistuntoon.

8) Hallituksen esitys laeiksi verontilityslain 12 ja 29 §:n sekä tuloverolain 21 ja 124 §:n muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 71/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM
26/1999 vp
Lakialoite LA 164, 166/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi lauantaina pidettävään täysistuntoon.

9) Hallituksen esitys pääomatulojen ja yhteisön tuloveroprosentin korottamisesta sekä siitä aiheutuviksi muutoksiksi tuloverolainsäädäntöön

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 158/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM
27/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi lauantaina pidettävään täysistuntoon.

10) Hallituksen esitys laiksi asuntosäästö-palkkiolain 7 §:n muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 128/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM
28/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi lauantaina pidettävään täysistuntoon.

11) Hallituksen esitys laiksi eräiden kirkollisten kiinteistöjen luovuttamisesta Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle, Suomen ortodoksiselle kirkkokunnalle sekä näiden seurakunnille

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 142/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM
29/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi lauantaina pidettävään täysistuntoon.

12) Hallituksen esitys laiksi eläinlääkäri-nammatin harjoittamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 30/1999 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
MmVM 14/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti huomenna perjantaina pidettävään täysistuntoon.

13) Hallituksen esitys laiksi Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 132/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 14/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti huomenna perjantaina pidettävään täysistuntoon.

14) Hallituksen esitys laiksi kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 162/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 15/1999 vp
Lakialoite LA 95/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti huomenna perjantaina pidettävään täysistuntoon.

15) Hallituksen esitys laiksi valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 160/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 16/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti huomenna perjantaina pidettävään täysistuntoon.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 23.30.

Täysistunto lopetetaan kello 23.18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen
